

С Р П С К А А К А Д Е М И Ј А Н А У К А

ЗБОРНИК РАДОВА

Књ. XXI

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

Књ. 1

БЕОГРАД

1952

ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES

RECUEIL DES TRAVAUX

T. XXI

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

№ 1

Уредник :

Академик ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
управник Византолошког института САН

Примљено на II скупу Одељења друштвених наука САН
25-II-1952 године

DF
501
. 57
knj. I
1952

Научна књига

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Штампарија и књиговезница Српске академије наука, Космајска бр. 28

САДРЖАЈ

	Страна V
Предговор — — — — —	V
1. H. Grégoire, Hellenica et Byzantina. Quatre notes dédiées à l'Institut d'Études byzantines de l'Académie Serbe des Sciences — — — — —	1
2. М. Будимир, ΕΛΛΑΣ — ΕΛΛΗΝ — — — — —	17
М. Budimir, ΕΛΛΑΣ et ΕΛΛΗΝ — — — — —	28
3. Ф. Баришић, Када и где су написани Псеудо-Цезаријеви Дијалози — — — — —	29
F. Barišić, Quando et ubi Pseudo-Cesaril Dialogi compositi sint quaeritur — — — — —	50
4. Ф. Баришић, Приск као извор за најстарију историју Јужних Словена — — — — —	52
F. Barišić, Priscus comme source de l'histoire ancienne des Slaves du Sud — — — — —	63
5. Г. Острогорски, Постанак тема Хелада и Пелопонез — — — — —	64
G. Ostrogorsky, Die Entstehung der Themen Hellas und Peloponnes — — — — —	76
6. Л. Томић, Фрагменти једног историског списка IX века — — — — —	78
L. Tomić, Fragmente eines Geschichtswerkes des 9. Jahrhunderts — — — — —	85
7. М. Динић, Крстати грошеви — — — — —	86
M. Dinčić, Grossi de cruce — — — — —	112
8. Б. Крекић, Курирски саобраћај Дубровника са Цариградом и Солуном у првој половини XIV века — — — — —	113
B. Krekić, Il servizio di corrieri di Ragusa a Costantinopoli e Salonichhi nella prima metà del secolo XIV — — — — —	120
9. А. Соловјев, Фондајажити, Патерини и Кудугери у византиским изворима — — — — —	121
A. Solovjev, Foundagiagites, Paterins et Koudougères dans les sources byzantines — — — — —	146
10. С. Радојчић, Црква у Коњуху — — — — —	148
S. Radojčić, L'église de Konjuh — — — — —	166
11. И. Стојковић-Николајевић, Јонски импост-капители из Македоније и Србије — — — — —	169
I. Stojković-Nikolajević, Les chapiteaux impostes ioniques en Macédoine et en Serbie — — — — —	179
12. Ђ. Стричевић, Мајстори минијатура Мирослављевог јеванђеља — — — — —	181
Dj. Stričević, The Painters of the Miroslav Gospel Miniatures — — — — —	201
13. М. Марковић, Византиске повеље Дубровачког архива — — — — —	205
M. Marković, Die byzantinischen Urkunden im Staatsarchiv Ragusa — — — — —	259
Хроника-Chronique — — — — —	263

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ЗБОРНИК РАДОВА

Књ. XXXVI

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

Књ. 2

Уредник:

Академик ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
управник Византолошког института САН

БЕОГРАД

1953

ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES

RECUEIL DES TRAVAUX

T. XXXVI

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

Nº 2

Rédacteur :

GEORGES OSTROGORSKY

Membre de l'Académie

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Présenté à la Ve séance de la classe des sciences sociales
de l'Académie Serbe des Sciences, le 20 VI 1953

DF
501
S7
knj. 2
1953

Народна књига

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Штампарија и књиговезница Српске академије наука, Београд, Космајска 28

САДРЖАЈ

	Страна
1. И. Николајевић-Стојковић, Римски портре из Кумбора . . .	1
I. Nikolajević-Stojković, Portrait romain trouvé à Kumbor . . .	6
2. Ф. Папазоглу, Еион — Амфипољ — Хрисопољ . . .	7
F. Papazoglou, Eion — Amphipolis — Chrysopolis . . .	22
3. Ф. Баришић, О најстаријој Прокопијевој вести о Словенима . . .	25
F. Barišić, La plus ancienne information de Procope sur les Slaves	30
4. М. Рајковић, О пореклу Томе, вође устанка 821-823 г.	33
M. Rajković, Sur l'origine de Thomas, chef de l'insurrection de 821-823	38
5. Г. Острогорски, Тактикон Успенског и Тактикон Бенешевиха. О времену њиховог постанка . . .	39
G. Ostrogorsky, Taktikon Uspensky und Taktikon Benešević. Zur Frage ihrer Entstehungszeit . . .	57
6. Ј. Ферлуга, Ниже војно-административне јединице тематског уређења	61
J. Ferluga, Military and Administrative Thematic Units of an Inferior Rank	95
7. М. Марковић, Два натписа из Задра . . .	99
M. Marković, Zwei Inschriften aus Zadar . . .	132
8. М. Динић, Растиславићи . . .	139
M. Dinić, Rastislavići . . .	144
9. Б. Крекић, Учешће Дубровника у ратовима против Турака 1443 и 1444	145
B. Krekić, Dubrovnik's Participation in the War against the Turks 1443 and 1444 . . .	158
10. С. Радојчић, О неким заједничким мотивима наше народне песме и нашег старог сликарства . . .	159
S. Radojčić, À propos de quelques sujets communs à la poésie popu- laire serbe et à la peinture serbe du moyen-âge . . .	178
11. Ђ. Стричевић, Рановизантиска црква код Куршумлије . . .	179
Dj. Stričević, L'église paléobyzantine près de Kuršumlja . . .	197
12. И. Поповић, Новогрчке и средњегрчке позајмице у савременом српско-хрватском језику . . .	199
I. Popović, Les emprunts linguistiques du néogrec et grec moyen en serbo-croate contemporain . . .	234

С Р П С К А А К А Д Е М И Ј А Н А У К А

ЗБОРНИК РАДОВА

Књ. XLIV

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

Књ. 3

У р е д н и к :

Академик ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
управник Византолошког института САН

БЕОГРАД
1955

ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES

RECUEIL DES TRAVAUX

T. XLIV

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

№ 3

Rédacteur:

GEORGES OSTROGORSKY

**Membre de l'Académie
Directeur de l'Institut d'études byzantines**

**Présenté à la VIIe séance de la Classe des sciences sociales
de l'Académie Serbe des Sciences, le 21-XI-1954**

DF
501
57
2.33
1955

B E O G R A D

1955

САДРЖАЈ

	страница
1. Ф. Барџић, Византиски Сингидунум	1
F. Barišić, De Singiduno sub Byzantinis	13
2. Ђ. Сп. Радојичић, Српски рукопис Земљорадничког закона	15
Dj. Sp. Radojičić, Eine serbische Redaktion des Nomos Georgikos	27
3. Г. Острогорски, Лав Равдух и Лав Хиросфакт	29
G. Ostrogorsky, Léon Rhabdouchos et Léon Choerosphactès	36
4. Б. Ферјанчић, О упаду Склависијана на Пелопонез за време Романа Лакапина	37
B. Ferjančić, Der Einfall der Sklavisiனர் auf den Peloponnes unter Romanos I. Lakapenos	47
5. М. Динић, Однос између краља Милутина и Драгутина	49
M. Dinčić, Les relations entre le roi Milutin et son frère Dragutin	81
6. А. Соловјев, Кончански Практик	83
A. Solovjev, Le praktikon du monastère de Konča	109
7. И. Поповић, Грчко-српске лингвистичке студије II. — Грчке позајмице у савременом српско-хрватском језику	111
I. Porović, Mots grecs en serbo-croate moderne	115
8. И. Поповић, Грчко-српске лингвистичке студије III. — Проблем хронологије византиских и новогрчких позајмица у српском језику	117
I. Porović, Le problème de la chronologie des emprunts byzantins et néogrecs en serbo-croate	156
9. И. Николајевић-Стојковић, Касноантички мозаик из Петровца на Мору	159
I. Nikolajević-Stojković, Une mosaïque antique de Petrovac sur mer	161
10. Св. Радојчић, Уметнички споменици манастира Хиландара	163
Sv. Radojčić, Monuments artistiques à Chilandar	190
11. М. Рајковић, Из ликовне проблематике нереског живописа	195
M. Rajković, La peinture de Nérézi	206
12. М. Рајковић, Трагом једног византиског сликара	207
M. Rajković, Les fresques de Kurbínovo et leur auteur	212
13. Ђ. Стричевић, Два варијетета плана црква Моравске школе	213
Dj. Stričević, Deux variantes de plans d'architecture de l'école de la Morava	220
14. Ђ. Стричевић, Улога Старца Исаје у преношењу светогорских традиција у Моравску архитектонску школу	221
Dj. Stričević, Le rôle de Starac Isaija dans le transfert des traditions athonites dans l'école de l'architecture de la Morava	231
15. И. Николајевић-Стојковић, Пети интернационални конгрес за хришћанску археологију	233

С Р П С К А А К А Д Е М И Ј А Н А У К А

ЗБОРНИК РАДОВА

Књ. XLIX

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

Књ. 4

Уредник:

Академик ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
управник Византолошког института САН

Примљено на III скупу Одељења друштвених наука САН
23 IV 1956 године

Научно дело

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА САН

БЕОГРАД

1956

ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES

RECUEIL DE TRAVAUX

T. XLIX

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

N° 4

Rédacteur :

GEORGES OSTROGORSKY

Membre de l'Académie

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Présenté à la IIIe séance de la Classe des Sciences sociales de l'Académie Serbe
des Sciences, le 23 IV 1956

· BEOGRAD

1956

Штампа и повез Графичко предузеће „Академија“, Београд, Космајска 28

САДРЖАЈ

	Стр.
1. М. Динић: За хронологију Душанових освајања византиских градова M. Dinić: Pour la chronologie des conquêtes des villes byzantines par l'empereur Dušan	1 10
2. И. Божић: Параспор у Скадарској области I. Božić: Le „paraspore“ dans le district de Skadar	13 28
3. S. Antoljak: Da li je Istra upravo 539 godine potpala pod Bizant? . . S. Antoljak: Was Istria subjected to Byzantium in the year 539? . . .	31 43
4. S. Antoljak: Što zapravo u Prokopija znači Νωρικῶν τε πόλει? . . S. Antoljak: What does Procopius' expression Νωρικῶν τε πόλει really mean?	45 51
5. И. Поповић: Два проблема грчко-словенске гласовне супституције I. Popović: Zwei Probleme der griechisch-slavisches Lautsubstitution . .	53 61
6. Ј. Ферлуга: Прилог датирању платног списка стратега из „De sae- rimoniis aulae byzantinae“ J. Ferluga: Sur la date de la composition de la liste des traitements des stratèges dans „De caerimoniis aulae byzantinae“	63 70
7. Ф. Баришић: Цар Фока (602—610) и подунавски Авари-Словени . F. Barišić: De Avaro-Slavis in Phocae imperatoris aetate	73 86
8. Б. Ферјанчић: О деспотским повељама B. Ferjančić: Zur Frage der Despotenurkunden	89 112
9. Б. Крекић: Вук Бобаљевић B. Krekić: Volzius de Babalio	115 139
10. С. Ћирковић: Јеврејски данак у византиским областима S. Ćirković: Spuren der Judensteuer in den byzantinischen Ländern . .	141 147
11. И. Дуйчев: Константин Философ и „Предсказанията на Мъдрите Елини“ I. Duičev: Constantin Philosophe et les „Prophéties des Sages Hellènes“	149 155
12. И. Николајевић-Стојковић: Прилог проучавању византиске скулптуре од 10 до 12 века из Македоније и Србије I. Nikolajević-Stojković: Contribution à l'étude de la sculpture byzantine de la Macédoine et de la Serbie	158 186
13. Д. Медаковић: Дрворезна икона Распећа у манастиру Хиландару . D. Medaković: L'icone gravée sur bois de Crucifiement à Hilandar	187 196

IV

14. Б. Стричевић: Средњовековна рестаурација рановизантиске цркве код Куршумлије	199
Dj. Stričević: La restauration médiévale de l'église paléobyzantine près de Kuršumlja	212
15. С. Радојчић: Фреске Марковог манастира и живот св. Василија Новог	215
S. Radqjčić: Les Fresques du Monastère de Marko et la Vie de st. Basile le Nouveau	226
16. Ф. Баришић: X Међународни конгрес византолога у Цариграду 1955	229

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ЗБОРНИК РАДОВА

Књ. LIX

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

Књ. 5

БЕОГРАД

1958

1/41

ЗБОРНИК РАДОВА
Књ. LIX

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
Књ. 5

ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES

RECUEIL DE TRAVAUX

TOME LIX

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

Nº 5

Rédacteur :

GEORGES OSTROGORSKY

Membre de l'Académie

Directeur de l'Institut d'Études byzantines

**Présenté à la IVe séance de la Classe des Sciences sociales
de l'Académie Serbe des Sciences, le 28 V 1958**

BEOGRAD

1958

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ЗБОРНИК РАДОВА

Књ. LIX

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

Књ. 5

Уредник :

Академик ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ

Директор Византолошког института Српске академије наука

Примљено на IV скупу Одељења друштвених наука САН
од 28 V 1958

— Научно дело

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА

БЕОГРАД

1958

САДРЖАЈ

	Стр.
1. М. Рајковић: Област Стримона и тема Стримон	1
М. Rajković: La région du Strymon et le thème du Strymon	7
2. М. Динић: Српска владарска титула за време Царства	9
М. Dinić: Die serbische Herrschertitulatur in der Zeit des Zartums	18
3. Б. Крекић: Дубровник и рат око Тенедоса (1378—1381)	21
В. Krekić: Dubrovnik et la guerre de Ténédos (1378—1381)	47
4. G. Ostrogorsky: Byzance, Etat tributaire de l'Empire turc	49
5. И. Дујчев (София): Няколко бележки към Кекавмен	59
I. Duǵčev: Quelques notes sur Kékauménos	70
6. С. Ћирковић: О најстаријим турским златницима	71
S. Ćirković: Sur les plus anciennes pièces d'or turques	75
7. И. Поповић: Хришћанска грчка ономастика у Хрвата	77
I. Popović: Die christliche Onomastik bei den Kroaten	98
8. И Поповић: Питање хронологије грчких позајмица у источносло-	
венским језицима	101
И. Поповић: К вопросу о хронологии греческих заимствований в	
восточнославянских языках	108
9. И. Николајевић-Стојковић: Скулптура средњовековних цр-	
кава Босне и Херцеговине	111
I. Nikolajević-Stojković: The Sculpture in some churches in	
Bosnia and Hercegovina	123
10. П. Миљковић-Пепек: Порекло једног стилског елемента на фрес-	
кама Св. Софије у Охриду	125
P. Miljković-Pepек: L'origine d'un élément stylistique sur des fres-	
ques de Ste Sophie à Ohrid	129
11. П. Миљковић-Пепек: Икона Успења Богородице из цркве св.	
Николе-Геракомија у Охриду	131
P. Miljković-Pepек: L'icone „Dormition de la Vierge“ de l'église	
St. Nicolas-Gerakomi à Ohrid	136
12. Ј. Максимовић: Студије о студеничкој пластици — I. Иконографија	
J. Maksimović: Sculptures de Studenica — I. Iconographie	148
13. А. Сковран-Вукчевић: Фреске XIII века у манастиру Морачи	
A. Skovran-Vukčević: Les fresques du XIII ^e siècle au monastère	
de Morača	171

VI

14. В. Бурнх: Најстарији живопис испоснице пустиножитеља Петра Коришког	173
V. Djurić: Les fresques les plus anciennes dans la cellule de l'anachorète serbe Pierre de Koriša	201
15. Д. Медаковић: Богородица „Живоносни источник“ у српској уметности	203
D. Medaković: La Mère de Dieu „ζωοδόχος πηγή“ dans l'art serbe	217
16. Ф. Баришин: Десет година Византолошког института	219

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ЗБОРНИК РАДОВА

Књ. LXV

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

Књ. 6

БЕОГРАД

1960

ЗБОРНИК РАДОВА
Књ. LXV

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
Књ. 6

ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES

RECUEIL DE TRAVAUX

TOME LXV

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

N° 6

Rédacteur :

GEORGES OSTROGORSKY

Membre de l'Académie

Directeur de l'Institut d'Études byzantines

Présenté à la VIIe séance de la Classe des Sciences sociales
de l'Académie Serbe des Sciences, le 24 VI 1959

B E O G R A D

1960

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ЗБОРНИК РАДОВА

Књ. LXV

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

Књ. 6

Уредник:

Академик ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ

Директор Византолошког института Српске академије наука

Примљено на VII скупу Одељења друштвених наука САН
од 24 VI 1959

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА

— Научно дело

БЕОГРАД

1960

САДРЖАЈ

	Стр.
1. Никола Радојчић: Проучавање списа Константина VII Порфирогенита у српској историографији	1
Nikola Radojčić: Die Erforschung der Schriften Konstantins VII. Porphyrogennetos in der serbischen Historiographie	13
2. Михаило Динић: Шпански најамници у српској служби	15
Mihailo Dinić: Mercenaires espagnols dans la Serbie médiévale . .	24
3. Anatole Frolow: L'origine des miniatures du Ménologe du Vatican	29
4. Дејан Медаковић: Претставе античких философа и сивиља у живопису Богородице Љевишке	43
Dejan Medaković: Darstellungen antiker Philosophen und Sibyllen in der Wandmalerei der Kirche „Bogorodica Ljeviška“	56
5. Cyril Mango: The Legend of Leo the Wise	59
6. Јованка Максимовић: Студије о студеничкој пластици — II Стил	95
Jovanka Maksimović: Sculptures de Studenica — II. Le Style	108
7. Војислав Ђурић: Солунско порекло ресавског живописа . . .	111
Vojislav Djurić: Origine thessalonicienne des fresques du monastère de Resava	127
8. Бариша Крекић: О Мнемвасији у доба папског протектората .	129
Bariša Krekić: Monemvasie sous la protection papale	135
9. П. Миљковић-Пепек: Олтараз преграда манастира Богородице Милостиве у селу Вељуси	137
P. Miljković-Peppek: Altar Screen from the Monastery of Mother of God Eleusa in Veljusa	144
10. Фрањо Баришић: Две верзије у изворима о устанику Томи . .	145
Franjo Barišić: Deux versions sur Thomas, chef de l'insurrection de 821-823	166
11. Ivan Dujčev: L'ancien cartulaire du Monastère de Saint-Jean-Pro-drome sur le Mont Ménécée	171
12. Ihor Ševčenko: Alexios Mikrembolites and his „Dialogue between the Rich and the Poor“	187
13. Уз шездесету годишњицу Михаила Динића	229
Сима Ђирковић: Библиографија радова Михаила Динића . . .	230
14. Поводом педесетогодишњице Светозара Радојчића	237
Сретен Петковић: Библиографија радова Светозара Радојчића .	238
15. Љубомир Никић: Библиографија радова академика Драгутина Н. Анастасијевића	243
16. Љубомир Никић: Библиографија радова академика Филарета Гранића	257

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

Књ. 7

**БЕОГРАД
1961**

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ

ПОСВЕЋУЈЕ

**ОВАЈ ЗБОРНИК РАДОВА
XII МЕЂУНАРОДНОМ КОНГРЕСУ ВИЗАНТОЛОГА,
У ОХРИДУ 1961**

RECUEIL DE TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

N° 7

Rédacteur

GEORGES OSTROGORSKY

Membre de l'Académie

Directeur de l'Institut d'Études byzantines

B E O G R A D

1 9 6 1

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

Књ. 7

Уредник

Академик ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
Директор Византолошког института

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА

Научно дело

БЕОГРАД

1961

САДРЖАЈ

	Стр.
1. М. Динић: Comes Constantinus	1
М. Dinić: Comes Constantinus	11
2. А. Грабар: Deux notes sur l'histoire de l'Iconostase d'après des monuments de Yougoslavie	13
3. М. Н. Тихомиров: Россия и Византия в XIV—XV столетиях . .	23
4. С. Радојчић: „Чин бивајемо на разлученије души од тела“ у монументалном сликарству XIV века	39
С. Radović: Der Kanon der mit dem Tode ringenden in der Malerei des 14. Jahrhunderts	51
5. I. Dujčev: Une ambassade byzantine auprès des Serbes au IX ^e siècle . .	53
6. И. Николајевић-Стојковић: Солински печат егзарха Павла (723—726)	61
I. Nikolajević-Stojković: Le plomb de l'exarque Paul (723—726) découvert à Solin	65
7. Г. Острогорски: Радоливо — село светогорског манастира Иви- рона	67
G. Ostrogorsky: Radolivo. Ein Dorf des Athosklosters Iberon . . .	83
8. Ј. Максимовић: Модел у слоновачи задарског каменог релефа и нека питања прероманске скулптуре	85
J. Maksimović: Le relief de Zadar, son modèle en ivoire et quelques questions de la sculpture préromane	95
9. J. Ferluga: La ligesse dans l'Empire byzantin	97
10. В. Ј. Ђурић: Фреске црквице св. Бесребреника деспота Јована У- гљеше у Ватопеду и њихов значај за испитивање солунског порекла ре- савског живописа	125
V. J. Djurić: Les fresques de la chapelle du despote Jovan Uglješa à Vatopedi et leur valeur pour l'étude de l'origine thessalonicienne de la peinture de Resava	137
11. С. М. Ђирковић: Идеја светског царства код Константина из О- стровице	141
С. М. Ćirković: Der Weltreichsgedanke bei Konstantin aus Ostrovica	145

	Стр.
12. С. М. Ћирковић: Један помен соћа на Пелопонезу	147
S. M. Ćirković: Eine Erwähnung der Abgabe „Soće“ auf der Peloponnes	151
13. Ј. Бурић-Р. Иванишевић: Јеванђеље Дивоша Тихорадића . .	153
J. Djurić-R. Ivanišević: L'Évangile de Divoš Tihoradić provenant des premières décades du XIV ^e siècle	160
14. Б. Ферјанчић: О повељама краља Стефана Душана манастиру Тре- скавцу код Прилепа	161
B. Ferjančić: Notes sur les chartes du roi Stéphane Douchane au Mo- nastère de Treskavats	168
15. G. Babić: Sur l'iconographie de la composition „Nativité de la Vierge“ dans la peinture byzantine	169
16. Б. Радојчић: О хронологији угарско-византијских борби и устанку Срба у време Јована II Комнина	177
B. Radović: Sur la chronologie des luttes entre Hongrois et Byzantins et sur la date du soulèvement des Serbes pendant le règne de Jean II Comnène	186
17. D. Stefanović: The Earliest Dated and Notated Document of Serbian Chant	187
18. I. Poročić: Quel était le peuple pannonien qui parlait μέδος et strava .	197
19. Ф. Баришић: Византијски извори у далматинској историографији XVI и XVII века	227
F. Barišić: Quomodo fontes Byzantini in saeculis XVI et XVII ab histo- ricis Dalmatinis tractabantur?	256

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА**

Књ. VIII₁

RECUEIL DE TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

N^o VIII₁

MÉLANGES
GEORGES OSTROGORSKY

I

Rédacteur
FRANJO BARIŠIĆ
membre de l' Institut

B E O G R A D
1 9 6 3

*— Српска akademija nauka i umetnosti, Beograd.
Vizantološki institut.*

Zbornik radova

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА**

Књ. VIII,

**MÉLANGES
GEORGES OSTROGORSKY
I**

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА

— Научно дело

БЕОГРАД
1963

Univ. of Mich.
MAR 20 1980
Stacks

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

Dedicatio	Стр. V
Bibliographie de G. Ostrogorsky	VII

ЧЛАНЦИ — ARTICLES

1. H. Ahrweiler-Glykatzi: Nouvelle hypothèse sur le tétartéron d'or et la politique monétaire de Nicéphore Phocas	1
2. Paul Alexander: The Donation of Constantine at Byzantium and Its Earliest Use against the Western Empire	11
3. Д. Ангелов: Църковно-православната идеология в новелите на Лъв VI и еретическите възгледи	27
D. Angelov: Die kirchliche Ideologie in den Novellen Kaisers Leo VI und die häretischen Ansichten	36
4. A. B. Банк: Византийская камея с изображением Христа на троне	39
5. T. Bertelè: Monete dell'imperatore Giovanni VI Cantacuzeno	43
6. И. Божић: Proniarii et capita	61
I. Božić: Proniarii et capita	70
7. P. Charanis: Some Remarks on the Changes in Byzantium in the Seventh Century	71
8. S. Der Nersessian: Le lit de Salamon	77
9. F. Dölger: Zur Form des Auslandsschreibens der byzantinischen Kaiserkanzlei	83
10. A. Dostál: Une datation de l'activité de St. Méthode en Grande Moravie	91
11. F. Dvornik: The See of Constantinople in the First Latin Collections of Canon Law	97
12. J. Gouillard: Les lettres de Grégoire II à Léon III devant la critique du XIV ^e siècle	103
13. Ph. Grierson: A Misattributed Miliarsion of Basil II	111
14. R. Guillard: Études sur l'histoire administrative de l'Empire byzantin. Les titres nobiliaires de la haute époque (IV ^e —VI ^e siècles)	117
15. A. Guillou: Les archives de S. Maria di Bordonaro (Sicile)	135

16. Н. Hunger: Zur Humanität Kaiser Andronikos II	149
17. Р. Якобсон: Тайная служба Константина Философа и дальнейшее развитие старославянской поэзии	153
18. R. J. H. Jenkins: Leo Choerosphactes and the Saracen Vizier	167
19. А. П. Каждан: Иоан Мавропод, печенег и русские в середине XI в.	177
20. E. Kitzinger: Some Reflections on Portraiture in Byzantine Art	185
21. В. Н. Лазарев: Два новых памятника станковой живописи палеологовской эпохи	195
22. C. Mango: A Forged Inscription of the Year 781	201
23. J. Meyendorf: Le Tome synodal de 1347	209
24. Gy. Moravcsik: Zur Geschichte des Herrchertitels „caesar-царь“	229
25. M. Paulová: Die tschechisch-byzantinischen Beziehungen unter Přemysl Otakar II.	237
26. Н. Радойчић: Хиландарски рукопис Душанова Законика	245
N. Radojčić: Die Hilandar-Handschrift des Gesetzbuches Stefan Dušans	253
27. Ђ. Сп. Радойчић: Кинамов Γουρδέσης	255
Ђ. Sp. Radojčić: Γουρδέσης des Kinnares	259
28. J. Scharf: Die Briefe des Patriarchen Photios an die italischen Bischöfe Marinus, Gauderich und Zacharias	261
29. P. E. Schramm: Der russische Reichsapfel	267
30. G. C. Soulis: The Thessalian Vlachia	271
31. D. Talbot Rice: The Ivory of the Forty Martyrs at Berlin and the Art of the Twelfth Century	275
32. З. В. Удалцова: Некоторые изменения в экономическом положении рабов в Византии VI в. (по данным законодательства Юстиниана)	281
33. Sp. Vryonis: An Attic Hoard of Byzantine Gold Coins (668—741) from the Thomas Whittemore Collection and the Numismatic Evidence for the Urban History of Byzantium	291
34. A. Xyngopoulos: Au sujet d'une fresque de l'église Saint-Clément à Ochrid	301

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
VIII₂

MÉLANGES
GEORGES OSTROGORSKY
II

БЕОГРАД
1964

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА**

КЪ VIII,

DF
501
. S77
v. 8
pt 2

RECUEIL DE TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

N^o VIII₂

MÉLANGES
GEORGES OSTROGORSKY
II

Rédacteur
FRANJO BARIŠIĆ
membre de l'Institut d'Études byzantines

BEOGRAD
1964

72 282ДД А 30 -/ 4160

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. VIII,

MÉLANGES
GEORGES OSTROGORSKY
II

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА

Научно дело

БЕОГРАД
1964

САДРЖАЈ— TABLE DES MATIÈRES

	стр.
1. M. Anastos: Justinian's Despotic Control over the Church as illustrated by his Edicts on the Theopaschite Formula and his Letter to Pope John II in 553	1
2. Ф. Баришић: Два грчка натписа из Манастира и Струге	13
F. Barišić: Deux inscriptions grecques de Manastir et de Strouga	28
3. Dj. Božkovović: Sur la valorisation de l'héritage culturel byzantin et byzantino-oriental	33
4. М. Будимир: Antai Antes Anti Anticus	37
M. Budimir: Antai Antes Anti Anticus	45
5. С. Димитријевић: Заједнички новац царева Јована V Палеолога и Јована VI Кантакузина	47
S. Dimitrijević: La monnaie commune des empereurs Jean V Paléologue et Jean VI Cantacuzène	52
6. М. Динић: Дукин преводилац о боју на Косову	53
M. Dinić: Le traducteur de Doukas sur la bataille de Kosovo	67
7. В. Ј. Ђурић: Историјске композиције у српском сликарству Средњег века и њихове књижевне паралеле	69
8. I. Dujčev: Una poesia di Manuele File dedicata a Irene Paleologa Asenina	91
9. Б. Ферјанчић: Почети солунске краљевине (1204—1209)	101
B. Ferjančić: Les débuts du royaume de Salonique (1204—1209)	115
10. Ј. Ферлуга: Драч и Драчка област пред крај X и почетком XI века	117
J. Ferluga: Durazzo e la sua regione nella seconda metà del secolo X e nella prima del secolo XI	131
11. E. Follieri: Le poesie di Cristoforo Mitileneo come fonte storica	133
12. D. Gostuški: Πολυχρόνιον	149
13. A. Grabar: Deux témoignages archéologiques sur l'autocéphalie d'une église: Prespa et Ochrid	163
14. М. Харисијадис: Фронтиспис српског Патерика Националне библиотеке у Бечу	169
M. Harisiadis: Frontispice du Paterikon serbe de la Bibliothèque Nationale de Vienne	175

	стр.
15. R. Katičić: Korespondencija Teofilakta Ohridskog kao izvor za historiju srednjovjekovne Makedonije	177
R. Katičić: Die Briefe des Theophylaktos von Achrida als Quelle für die Geschichte des mittelalterlichen Makedoniens	188
16. H. K. Кондов: Селското занаятчиство в областта на Долна Струма през първата половина на XIV век	191
N. K. Kondov: Die ländlichen Handwerker im Gebiet der unteren Struma in der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts	207
17. B. Kopač: О природи обнове и правцима развитка архитектуре у раном Средњем веку у источним и западним областима Југославије	209
V. Kopač: Sur la nature du renouvellement et des voies de développement de l'architecture du haut Moyen Age des régions orientales et occidentales de la Yougoslavie	225
18. B. Krekić: Прилог проучавању проније у средњовековној Србији	227
B. Krekić: Contribution à l'étude de la pronoia dans la Serbie médiévale	234
19. P. Lemerle: A propos de la Chronique de Monemvasie et de quelques textes apparentés	235
20. E. Э. Липшиц: Навкратий и никейские мозаики	241
21. J. Максимовић: Иконографија и програм мозаика у Поречу	247
J. Maksimović: Iconography and the Program of Mosaics at Poreč (Parenzo)	261
22. Љ. Максимовић: О хронологији словенских упада на византијску територију крајем седамдесетих и почетком осамдесетих година VI века	263
Lj. Maksimović: Chronological Notes about Slavonic Raids into Byzantine Territories at the End of the seventies and at the Beginning of the eighties of the 6th Century	271
23. J. Милојковић - Ђурић: Пападика у хиландарском неумском рукопису број 311	273
J. Milojković-Djurić: Papadika in the Neumatic Manuscript 311 from Chilandar	285
24. B. Мошин: Византијска књига расхода из XIV века	287
V. Mošin: Carnet de dépens d'un personnage byzantin	294
25. I. Nikolajević: La sculpture ornementale au XII ^e siècle en Bosnie et en Herzégovine	295
26. J. Пападрианос: Манојло Палеолог, византијски посланик у Србији 1451. године	311
J. Papadrianos: Manuel Paléologue ambassadeur de Byzance en Serbie en 1451	315
27. A. Pertusi: L'iscrizione Torcellana dei tempi di Eraclio	317

	стр.
28. N. Pigulevskaja: Le sort du Phoinikon	341
29. Б. Радојчић: Прилог проучавању вазалних односа Србије према Византији педесетих и шездесетих година XII века	347
B. Radojčić: Contribution à l'étude des rapports de vasselage de la Serbie envers Byzance au commencement de la seconde moitié du XII ^e siècle	354
30. С. Радојчић: Прилози за историју најстаријег охридског сликарства S. Radojčić: Beiträge zur Geschichte der ältesten ochrider Malerei . .	355 382
31. G. Schirò: Evdokia Balšić vasilissa di Gianina	383
32. D. Stefanović: Codex Peribleptos	393
33. Dj. Stričević: I monumenti dell'arte paleobizantina in rapporto con la tradizione antica ed all'arte medioevale nelle regioni centrali dei Balcani	399
34. O. Strunk: The Latin Antiphons for the Octave of the Epiphany . . .	417
35. N. G. Svoronos: Remarques sur la tradition du texte de la novelle de Basile II concernant les puissants	427
36. I. Ševčenko: Some Autographs of Nicephorus Gregoras	435
37. M. Velimirović: Ἰωαννὲς μοναχὸς τοῦ Χαρσιανίτου καὶ δομέστικος Σερβίας	451
38. E. L. Vranoussi: Le Mont des Kellia — Note sur un passage d'Anne Comnène	459
39. T. Wasilewski: Le thème byzantin de Sirmium-Serbie au XI ^e et XII ^e siècle	465
40. М. Живојиновић: Словенски Пролог Житија парице Ирине . . .	483
M. Živojinović: Le Prologue slave de la Vie de l'impératrice Irène .	492

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. IX

**RECUEIL DE TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES**

IX

Rédacteur
GEORGES OSTROGORSKY
Directeur de l'Institut d'Études byzantines

B E O G R A D
1 9 6 6

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. IX

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА

Научно дело

БЕОГРАД
1966

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

	Стр.
1. Ф. Баришић, Писмо Михаила II Анђела дубровачком кнезу из 1237. F. Barišić, De Michaelis II Angeli epistula ad Ragusii comitem anno 1237 missa	1 23
2. Б. Крекић, Ко је био <i>συρ Δόβρος</i> из писма Михаила II епирског Дубровнику 1236. г.? B. Krekić, Qui était le „ <i>συρ Δόβρος</i> “ mentionné dans la lettre adressée par Michel II d'Épire à Dubrovnik?	25 28
3. Б. Ферјанчић, Када је умро деспот Михаило II Анђео? B. Ferjančić, Quand mourut le despote Michel II Ange?	29 32
4. Б. Ферјанчић, Поседи породице Малиасина у Тесалији B. Ferjančić, Les possessions des Maliassines en Thessalie	33 48
5. E. Stancescu, Le crise du Bas-Danube byzantin au cours de la seconde moitié de XI ^e siècle	49
6. J. Ferluga, Le soulèvement des Comitopoules	75
7. А. П. Каждан, Братја Аџофеодориты при дворе Мануила Комнина	85
8. М. Динић, Реља Охмућевић — историја и предање M. Dinić, Relja Ohmučević — Geschichte und Überlieferung	95 118
9. Љ. Максимовић, Политичка улога Јована Кантакузина после абди- кације (1354—1383) Lj. Maksimović, The political Role of John Cantacuzenus after his Abdication	119 189
10. Р. Новаковић, О неким питањима подручја данашње Метохије крајем XII и почетком XIII века Р. Новаковић, Некоторые вопросы из области современной Метохии конца XII и начала XIII веков	195 213
11. Ј. Пападрианос, Да ли је Константин Ласкарис био византијски цар? J. Papadrianos, Constantin Lascaris a-t-il été empereur de Byzance?	217 22
12. Ив. Николајевић, Ранохришћанске крстионице у Југославији Iv. Nikolajević, Les baptistères paléochrétiens en Yougoslavie	223 255
13. Л. Мирковић, Мозаици равенских базилика L. Mirković, Les mosaïques des basiliques de Ravenne	257 287

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
X**

БЕОГРАД

1967

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. X

**RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES**

X

Rédacteur

GEORGES OSTROGORSKY

Directeur de l'Institut d'Études byzantines

BEOGRAD

1967

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. X

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА

Научно дело

БЕОГРАД
1967

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. H. Ahrweiler, Charisticariat et autres formes d'attribution de fondations pieuses aux X ^e — XI ^e siècles	1
2. John V. A. Fine, Two Contributions on the Demes and Factions in Byzantium in the Sixth and Seventh Century	29
3. A. Пертузи — Б. Пецарски, Дубровачки фрагменти једне латинске верзије Псеудо-Климентових Recognitiones	39
A. Pertusi — B. Pecarski, A Few Fragments of a Latin Version of the Pseudo-Clement's Recognitiones found in Dubrovnik	45
4. Ф. Баришић, Грчки натписи на монументалном живопису	47
F. Barišić, Les inscriptions grecques sur la peinture murale des églises byzantines	57
5. F. Barišić, L'importance des filigranes dans les éditions des actes diplomatiques	59
6. G. Ostrogorsky, Autour d'un prostagma de Jean VIII Paléologue	63
7. I. Nikolajević, Eglises à transept-nain de la Dalmatie	87
8. И. Николајевић, Белешке о неким проблемима ранохришћанске архитектуре у Босни и Херцеговини	95
I. Nikolajević, Notes sur quelques problèmes de l'architecture paléochrétienne en Bosnie et en Herzégovine	117
9. В. Ђурић, Историјске композиције у српском сликарству средњег века и њихове књижевне паралеле	121
10. Г. Војновић, Фотограметријско снимање Богородичине Цркве у Студеници	149
G. Vojnović, Relevé photogrammétrique de l'église de Notre-Dame à Studenica	160
11. J. Ferluga, John Scylitzes and Michael of Devol	163
12. B. Ferjančić, Rapports entre Grecs et Latins après 1204	171
13. Љ. Максимовић, Последње године протостратора Теодора Си- надина	177
Lj. Maksimović, The Last Years of the Protostrator Theodore Sy- nadenus	184
14. М. Спремић, Харач Солуна у XV веку	187
M. Spremić, Capitation de Salonique au XV ^e siècle	195
15. М. Живојиновић, Судство у грчким областима Српског царства M. Živojinović, The Judicial System in the Greek Territories of the Serbian Empire	197
16. B. Ferjančić, Notes sur la diplomatie byzantine	247
	251

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XI**

**БЕОГРАД
1968**

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. XI

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XI

Rédacteur
GEORGES OSTROGORSKY
Directeur de l'Institut d'Études byzantines

BEOGRAD
1968

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XI

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА

Научно дело

БЕОГРАД
1968

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. Г. Острогорски, Двадесетогодишњица Византолошког института	1
2. C. Mango, The Byzantine Church at Vize (Bizye) in Thrace and St. Mary the Younger	9
3. И. Николајевић, Неколико ранохришћанских рељефа геометријског стила из Далмације	17
I. Nikolajević, Quelques reliefs paléochrétiens du style géométrique de Dalmatie	27
4. З. В. Удаљцова, К вопросу о мировоззрении византийского историка VII в. Феофилакта Симокатты	29
5. А. П. Каждан, Об аристократизации византийского общества VIII—XII вв.	47
6. Ј. Ферлуга, Византија и постанак најранијих јужнословенских држава	55
J. Ferluga, Bisanzio e la formazione dei primi stati degli Slavi del sud	65
7. N. Klaić, Tribuni i consules zadarskih isprava X. i XI stoljeća	67
N. Klaić, Tribuni et consules dans les documents de Zara des X ^e et XI ^e siècles	91
8. Ј. Максимовић, Tradition byzantine et sculpture romane sur le littoral adriatique	93
9. В. Бурџић, Историјске композиције у српском сликарству средњег века и њихове књижевне паралеле	99
V. Đurić, Compositions historiques dans la peinture médiévale serbe et leurs parallèles littéraires	119
10. Р. Новаковић, О датуму и разлозима Немањиног силаска с престола	129
R. Novaković, Sur la date et les causes de l'abdication de Nemanja	138
11. Б. Ферјанчић, Севастократори у Византији	141
B. Ferjančić, Les sébastokratores à Byzance	191
12. Б. Крекић, О рату Дубровника и Србије 1327 — 1328	193
B. Krekić, La guerre entre Dubrovnik et la Serbie en 1327—1328	204
13. G. Ostrogorsky, Das Chrysobull des Despoten Johannes Orsini für das Kloster von Lykusada	205
14. Ф. Баришић, Михаило Мономах, епарх и велики коностава	215
F. Barišić, De Michaelae Monomacho, eparcho magnoque conostaulo	232
15. I. Dujčev, Un fragment des »Notitiae episcopatum Russiae« copié par Isidore Ruthenus	235
16. М. Живојиновић, Аделфати у Византији и средњовековној Србији	241
M. Živojinović, The Adelphata in Byzantium and Medieval Serbia	267
17. Љ. Максимовић, Бандон Палеомацука — прилог проучавању административног уређења у Трапезунту	271
Lj. Maksimović, Bandon of Paleomatzouka — A Contribution to the Study of the Administrative Organization in Trebizond	277

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. XII

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XII

Rédacteur

GEORGES OSTROGORSKY

Directeur de l'Institut d'Études byzantines

B E O G R A D
1 9 7 0

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XII

Уредник
ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
Директор Византолошког института

БЕОГРАД
1970

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. I. Ševčenko, The Inscription of Justin II's Time on the Mevlevihane (Rhesion) Gate at Istanbul	1
2. Н. Радошевић-Максимовић, Један епиграм из базилике Св. Ахилија на Малој Преспи	9
N. Radošević-Maksimović, A Byzantine Epigram from the St Achilius's Basilica at Mala Prespa	13
3. I. Duǝev, Costantino Filosofo - Cirillo e Giovanni VII Grammatico	15
4. Ј. Калић, Рашки велики жупан Урош II	21
J. Kalić, L'archijoupan serbe Uroš II	38
5. G. Ostrogorsky, Die Pronoia unter den Komnenen	41
6. U. V. Bosch, Ein »Testament« des Kaiser Andronikos' II. Palaiologos?	55
7. Љ. Максимовић, Грци и Романија у српској владарској титули	61
Lj. Maksimović, The Greeks and Romania in the Serbian Sovereign Title	77
8. М. Живојиновић, О аутентичности светогорског типика патријарха Антонија од маја 1394.	79
M. Živojinović, On the Authenticity of the Mount Athos Rule by the Patriarch Anthony of May 1394.	89
9. И. Николајевић, Олтарна преграда у Дабравини	91
I. Nikolajević, Chancel sculpture de Dabravina	110
10. В. Пвцко, НескoлЬко византијских камеј из древнерусских городов	113
11. T. Gerasimov, La reliure en argent d'un evangélaire du XIV ^e siècle à Ochrida	139
12. D. Panayotova, Les portraits des donateurs de Dolna Kamenica	143
13. Ј. Ферлуга, Листа адреса за стране владаре из Књиге о перимонијама	157
J. Ferluga, L'elenco dei regnanti stranieri nel Libro delle cerimonie	177
14. А. Јаковљевић, Давид Редестинос и Јован Кукузељ у српско-словенским преводима	179
A. Jakovljević, Koukozeles' Part of the Funeral Service in Medieval Serbia and Byzantium	191
15. Б. Ферјанчић, Апанажни посед кесара Јована Рогерија	193
B. Ferjančić, L'apanage du césare Jean Roger	200

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XIII**

**БЕОГРАД
1971**

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
КЪ. XIII

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XIII

Rédacteur

GEORGES OSTROGORSKY
Directeur de l'Institut d'Études byzantines

B E O G R A D
1 9 7 1

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XIII**

Уредник
ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
Директор Византолошког института

**БЕОГРАД
1971**

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. R. Guiland, Contribution à la prosopographie de l' Empire byzantin. Les patrices	1
2. J. Калић, Земун у XII веку	27
J. Kalić, La ville de Zemun au cours du XII ^e siècle	56
3. N. Klaić, Problem najstarije dalmatinske privatne isprave	57
N. Klaić, Problème du document privé le plus ancien en Dalmatie	73
4. J. Ферлуга, Византијско царство и јужнословенске државе од средине IX до средине X века	75
J. Ferluga, L'impero bizantino e gli stati degli Slavi del sud dalla metà del sec. IX alla metà del sec X	105
5. T. Wasilewski, Stefan Vojislav de Zahumlje, Stefan Dobroslav de Zéta et Byzance au milieu du XI ^e siècle	109
6. Г. Дмитриев, Термини серв (serf) и вилан (vilain) на Латинском Востоке	127
7. Ф. Баришић, Повеље византијских царица	143
F. Barišić, Les chartes des impératrices byzantines	194
8. М. Живојиновић, Светогорски протат после прота Исака	203
M. Živojinović, The Protaton of Mount Athos after the Time of the Protos Isaac	206
9. Б. Крекић, Амадеј VI Савојски, „Зелени гроф“, у Дубровнику 1367	207
B. Krekić, Amédée VI de Savoie, le Comte Vert, à Dubrovnik en 1367.	211
10. С. Бирковић, Димитрије Кидон о Косовском боју	213
S. Ćirković, Demetrios Kydones über die Schlacht am Amselfelde (Kosovo polje)	219
11. Г. Острогорски, Комитиса и светогорски манастири	221
G. Ostrogorsky, Komitissa und die Athosklöster	251
12. М. Санак-Медић, Gamzigrad, une résidence fortifiée provenant du Bas-Empire	257
13. G. Babić, North Chapel of the Quatrefoil Church at Ohrid and its Mosaic Floor	263

14. И. Николајевић, Велики посед у Далмацији у V и VI веку у светлости археолошких налаза	277
I. Nikolajević, Le grand domaine en Dalmatie aux V ^e et VI ^e siècles à la lumière des recherches archéologiques	288
15. С. Радојчић, Пилатов суд у византијском сликарству раног XIV века	293
S. Radojčić, Le jugement de Pilate dans la peinture byzantine du début du XIV ^e siècle	311
16. В. Пуцко, Мариупольский рельеф св. Георгия	313
17. S. Curčić, The Twin-Domed Narthex in Paleologan Architecture	333
18. Д. Петровић, Многољетсвије молдавско-влашком војводи Јовану Александру	345
D. Petrović, A Polychronion to the Moldo-Wallachian Voivode John Alexander	349

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XIV/XV**

**БЕОГРАД
1973**

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. XIV/XV

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XIV/XV

Rédacteur

GEORGES OSTROGORSKY

Directeur de l'Institut d'Études byzantines

B E O G R A D
1 9 7 3

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

*Srpska akademija nauka i umetnosti,
Beograd -- Vizantološki institut*

Zbornik radova

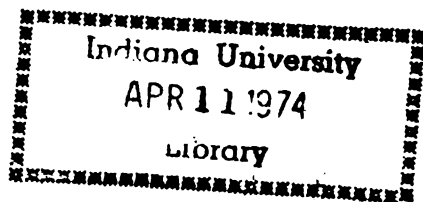
ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XIV/XV

Уредник
ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
Директор Византолошког института

БЕОГРАД
1973

B

DF 501
. S 74
v. 14-15

Ова књига је објављена уз финансијску помоћ
Републичке заједнице за научни рад СР Србије

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС, број 413-138/73-02
од 15. II 1973. године, ова књига ослобођена је плаћања посебног републичког
пореза на промет производа и услуга у промету.

Издаје: Византолошки институт САНУ, Београд, Кнез Михаилова 35

Штампа: „Научно дело“ — Београд, Вука Караџића 5

INDIANA UNIVERSITY LIBRARY

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIERES

1. <i>Е. Э. Литшин</i> , Из комментария к конституциям Кодекса Юстиниана 529 г.	1
2. <i>A. Guillou</i> , Migration et présence Slaves en Italie du VI ^e au IX ^e siècle	11
3. <i>C. Mango</i> , Eudocia Ingerina, the Normans, and the Macedonian Dynasty	17
4. <i>Ј. Калић</i> , Област Смилис у XII веку	29
5. <i>J. Kalić</i> , La région de Smeles au XII ^e siècle	38
5. <i>А. П. Каждан</i> , Севастократоры и деспоты в Византии XII в. Несколько дополнений	41
6. <i>Б. Ферјанчић</i> , Још једном о почецима титуле деспота	45
<i>B. Ferjančić</i> , De nouveau sur les débuts du titre de despote	53
7. <i>Г. Дмитриев</i> , К вопросу о положении крестьян в латинской Греции	55
8. <i>H. Hunger</i> , Byzantinisches Eherecht im 14. Jahrhundert: Theorie und Praxis	65
9. <i>G. Ostrogorsky</i> , Drei Praktika weltlicher Grundbesitzer aus der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts	81
10. <i>Љ. Максимовић</i> , Генеза и карактер апанажа у Византији	103
<i>Lj. Maksimović</i> , Genèse et caractère des apanages dans l'Empire Byzantin	150
11. <i>М. Живојиновић</i> , О времену постанка епископије Јериса	155
<i>M. Živojinović</i> , Sur l'époque de la formation de l'évêché d'Hiérisos	158
12. <i>И. Николајевић</i> , Поводом најновије дискусије о ранохришћанским крстјоницама у Салони	159
<i>I. Nikolajević</i> , Quelques observations sur les baptistères de Salone	170
13. <i>G. Babić</i> , L'iconographie constantinopolitaine de l'Acathiste de la Vierge à Cozia (Valachie)	173
14. <i>S. Ćurčić</i> , The Nemanjić Family Tree in the Light of the Ancestral Cult in the Church of Joachim and Anna at Studenica	191
15. <i>Н. Радосевић-Максимовић</i> , Книжевна вредност епиграма Теодора Студита	197
<i>N. Radošević-Maksimović</i> , La valeur littéraire des épigrammes de Théodore le Stoudite	242

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
Књ. XVI

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XVI

Rédacteur

GEORGES OSTROGORSKY

Directeur de l'Institut d'Études byzantines

Comité de rédaction:

*Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Djurić, Božidar Ferjančić,
Ivanka Nikolajević, Georges Ostrogorsky, Svetozar Radojčić*

BEOGRAD

1975

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

*Srpska akademija nauka i umetnosti,
Beograd — Vizantološki institut*

Zbornik radova

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XVI

DF 501
S 74
v. 16

INDIANA UNIVERSITY
LIBRARIES
BLOOMINGTON

Уредник

ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

Франо Баршић, Војислав Ђурић, Иванка Николајевић, Георгије Острогорски,
Светозар Радојчић, Божидар Ферјанчић, Сима Тирковић

БЕОГРАД
1973

Ова књига је објављена уз финансијску помоћ
Републичке заједнице за научни рад СР Србије

Indiana University

Ова књига је објављена уз финансијску помоћ Републичког секретаријата за културу СРС, број 413—138/73-02 од 15. II 1973. године. Ова књига ослобођена је плаћања посебног републичког пореза на промет производа и услуга у промету.

JUN 9 1974

Library

Издаје: Византолошки институт САНУ, Београд, Кнез-Михаилова 35

Штампа: Издавачка установа „Научно дело“, Београд, Вука Караџића 5

6-11-75

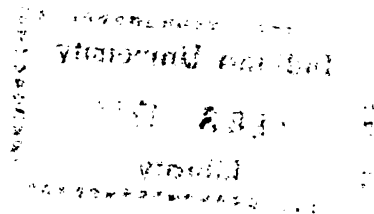
САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. <i>N. Oikonomidès</i> , Les premières mentions des thèmes dans la chronique de Théophane	1
2. <i>J. Ferluga</i> , Le clisure byzantine in Asia Minore	9
3. <i>L. Margetić</i> , Tribuni u srednjovjekovnim dalmatinskim gradskim općinama <i>L. Margetić</i> , I tribuni nei comuni medievali della Dalmazia	25 52
4. <i>A. Carile</i> , Sulla pronoina nel Peloponneso bizantino anteriormente alla conquista latina	55
5. <i>I. Dujčev</i> , Le grand tournant historique de l'an 1204	63
6. <i>Ф. Барисић</i> , Дипломатар тесалијских манастира Макринитиса и Неа Петра <i>F. Barišić</i> , Traits spécifiques du Diplomatarion des monastères de Macrinittissa et de Néa Pétra	69 93
7. <i>М. Живојиновић</i> , Болница краља Милутина у Цариграду <i>M. Živojinović</i> , L'hôpital du roi Milutin à Constantinople	105 116
8. <i>Љ. Максимовић</i> , О времену проглашења Андроника III Палеолога за цара <i>Lj. Maksimović</i> , Sur l'époque de la proclamation de l'empereur Andronic III Paléologue	119 122
9. <i>B. Krekić</i> , Crime and Violence in the Venetian Levant: A Few XIVth Century Cases	123
10. <i>Б. Ферјанчић</i> , Међусобни сукоби последњих Палеолога (1425—1449) . . . <i>B. Ferjančić</i> , Les luttes intestines entre les derniers Paléologues (1425—1449) . . .	131 159
11. <i>Г. Суботић</i> — <i>С. Кисас</i> , Надгробни натпис Јелене, сестре деспота Јована Угљеше, на Меникејској Гори <i>G. Subotić</i> — <i>S. Kissas</i> , L'épithaphe d'Hélène, soeur du despote Jean Ugļeša, au Mont Ménécée	161 180
12. <i>С. Цирковић</i> , Метролошки одломак Горичког зборника <i>S. Cirković</i> , Ein altserbisches metrologisches Fragment aus dem Jahre 1441/42	183 189
13. <i>И. Николајевић</i> , Скулптуре из Пређела у Босни <i>I. Nikolajević</i> , Sculptures de l'église à Predjel, en Bosnie	191 202
14. <i>В. Пуцко</i> , Две палеологовске иконе в Москве	203
15. <i>S. Radojčić</i> , La table de Sagesse dans la littérature et l'ar serbes depuis le début du XIII ^e jusqu'au début du XIV ^e siècles	215

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XVII**

**БЕОГРАД
1976**

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XVII

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

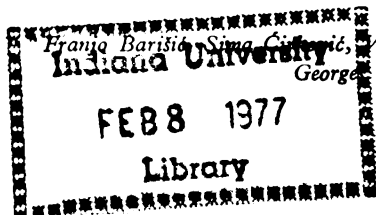
RECUEIL DES TRAVAUX DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES XVII

Rédacteur

GEORGES OSTROGORSKY

Directeur de l'Institut d'Études byzantines

Comité de rédaction:

*Frano Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Djurić, Božidar Ferjančić, Ivanka Nikolajević,
George Ostrogorsky, Svetozar Radojčić*

BEOGRAD

1976

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

*Srpska akademija nauka i umetnosti,
"Beograd -- Vizantolocki institut*

Zbornik radova

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XVII

INDIANA UNIVERSITY
LIBRARIES
BLOOMINGTON

Уредник

ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ
Директор Византолошког института

DF
501
.S74
v.17

Редакциони одбор:

Франьо Баршић, Војислав Бурић, Иванка Николајевић, Георгије Острогорски,
Светозар Радојчић, Божидар Ферјанчић, Сима Тирковић

БЕОГРАД
1976

R.

Ова књига је објављена уз финансијку помоћ
Републичке заједнице науке Србије

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС, број 413-138/73-02
од 15. II. 1973. године, ова књига ослобођена је плаћања посебног републичког
пореза на промет производа и услуга у промету

Издаје: Византолошки институт САНУ, Београд, Кнез Михајлова 35

Штампа: Издавачка установа „Научно дело“, Београд, Вука Караџића 5

2 - 16 - 77

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. А. Р. Каждан, Социјалне воззренија Михаила Атталијата	1
2. L. Margetić, Značenje i porijeklo riječi tepčija i dad	55
L. Margetić, Il significato e l'origine della parola tepčija e dad	64
3. М. Благојевић, Сеченица (Σετζενιτζα), Стримон (Στρυμών) и Тара (Τάρα) код Јована Кинама	65
M. Blagojević, Setzenitzza (Sečenica), Strymon et Tara chez Jean Kinnamos	75
4. М. Живојиновић, Света Гора у доба Латинског царства	77
M. Živojinović, Le Mont Athos à l'époque de L'Empire Latin	91
5. М. В. Бибиков, Сведения о пронии в письмах Григория Кипрского и „Ис- тории“ Георгия Пахимера	93
6. Љ. Максимовић, Карактер пореског система у грчким областима Српског царства	101
Lj. Maksimović, Le système fiscal dans les régions grecques de L'Empire Serbe	124
7. Б. Ферјанчић, Поседи припадника рода Палеолога	127
B. Ferjančić, Possessions des membres de la famille des Paléologues	163
8. И. Николајевић, Мотив „розета са птичјом главицом“ на пиластрићу из Богдашића (Босна)	165
I. Nikolajević, „Rinceau à tête d'oiseau“ — ornement d'un pilier de clancel de Bogdašić, en Bosnie	173
9. Ј. Максимовић, Сликарство минијатура у средњовековној Босни	175
J. Maksimović, Les miniatures de la Bosnie médiévale	186
10. И. Ђурић, Породица Фока	189
I. Djurić, La famille des Phocas	293
11. Ч. Миловачовић, Апокрифна Дела Павлова и њихов однос према античком грчком роману и канонским Делима апостолским	297
Č. Milovanović, Les Actes apocryphes de Paul par rapport au roman grec an- tique et aux Actes des apôtres canoniques	408
12. Б. Крекић, Зашто је вођен и када је завршен рат Дубровника и Србије 1301—1302?	417
B. Krekić, What were the Causes for the War between Serbia and Dubrovnik (Ragusa) in 1301—02 and when did it Eend?	423

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XVIII**

**БЕОГРАД
1978**

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XVIII**

**БЕОГРАД
1978**

**IN RECORDATIONEM ET MEMORIAM
GEORGII OSTROGORSKY**

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XVIII

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XVIII

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Djurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,

Ivanka Nikolajević, Svetozar Radojčić

B E O G R A D

1 9 7 8

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XVIII

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

Фрањо Баришић, Сима Ђирковић, Војислав Ђурић, Божидар Ферјанчић, Јованка Калић,

Иванка Николајевић, Светозар Радојчић

БЕОГРАД
1978

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. <i>М. Мирковић</i> , Antistes Stefanus и грађевинска делатност Јустинијанова времена у Полимљу	1
<i>M. Mirković</i> , Stephen Antistes and Building Activity im Polimlje in the Time of Justitian	7
2. <i>C. Mango</i> , Who wrote the Chronicle of Theophanes?	9
3. <i>L. Margetić</i> , Bizantsko брачно имовинско право у свјетлу нове XX Lava Mudroga (s osobitim obzirom na razvoj брачнога имовинског права u srednjovjekovnim dalmatinskim gradskim općinama)	19
<i>L. Margetić</i> , La novella XX di Leone il Saggio ed il regime dei beni fra i coniugi nel Bisanzio e nelle citte' Dalmate	49
4. <i>F. Bocchi</i> , Sul titolo di „Consul“ in eta' alto medievale	51
5. <i>Б. Ферјанчић</i> , Структура 30. главе списка De administrando imperio . . .	67
<i>B. Ferjančić</i> , The Structure of Chapter 30 of the Treatise De administrando imperio	80
6. <i>И. В. Соколова</i> , Печати архонтов Херсона	81
7. <i>S. Bernardinello</i> , In margine alla questione rumena nella letteratura byzantina del XII secolo	99
8. <i>Ј. Ферлуга</i> , Византијско племство и крсташи почетком XIII века	111
<i>J. Ferluga</i> , Aristocrazia bizantina e i crociati agli inizi del secolo XIII . .	127
9. <i>С. Кисас</i> , О времену склапања брака Стефана Радослава са Аном Комнином	
<i>S. Kisas</i> , Concerning the Date of the Marriage of Stephen Radoslav and Anna Comnena	131
	139
10. <i>М. Живојиновић</i> , Света Гора и Лионска унија	141
<i>M. Živojinović</i> , Mt. Athos and the Union of Lyons	154
11. <i>P. Magdalino</i> , An unpublished pronoiа grant of the second half of the fourteenth century	155
12. <i>Љ. Максимовић</i> , Алексије Апокавк и друштвена кретања у Цариграду . .	165
<i>Lj. Maksimović</i> , Alexius Apokaukos and social movements in Constantinople	187
13. <i>И. Ђурић</i> , Световни достојанственици у „Ектесис неа“	189
<i>I. Djuric</i> , The Laic Nobles in the „Ekthesis nea“	209
14. <i>И. Кајтанџифи</i> , Византија, Турска и Угарска у последњим годинама Царства	213
<i>I. Kapitanffy</i> , Byzanz, Turkei und Ungarn in den letzten Jahren des Kaisertums	224
15. <i>И. Николајевић</i> , Miscellanea о средњовековној скулптури у Југославији .	227
<i>I. Nibolajević</i> , Some Remarks on Mediaeval Sculpture in Yugoslavia . . .	245

16. В. Пуцко, Богоматерь Великая Панагия	247
17. Ф. Баришић, Веридбени прстен краљевића Стефана Дукe (Радослава Немањића)	257
<i>F. Barišić, De reguli Stephani Dukae (Radoslavi Nemanic) anulo spansali</i>	268
18. Комеморација професору Георгију Острогорском:	
а. Б. Ферјанчић, Академик Георгије Острогорски у светској византологији	269
б. И. Николајевић, Истраживања Георгија Острогорског о принципима византијске уметности	276
в. С. Ђирковић, Академик Георгије Острогорски у југословенској историографији	278
г. Ф. Баришић, Академик Георгије Острогорски као организатор научних истраживања	281

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XIX

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XIX

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

B E O G R A D
1 9 8 0

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XIX

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

Фрањо Баршић, Војислав Бурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир Максимовић, Иванка Николајевић, Гојко Субојић, Сима Тирковић, Божидар Ферјанчић

БЕОГРАД
1980

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. <i>М. Габричевић</i> , 'Ογκλα στρατιωτικῇ	7
<i>M. Gabričević</i> , 'Ογκλα στρατιωτικῇ	14
2. <i>Љ. Максимовић</i> , Северни Илирик у VI веку	17
<i>Lj. Maksimović</i> , L'Illyricum Septentrional au VI ^e siècle	53
3. <i>I. Nikolajević</i> , Images votives de Salone et de Dyrrachium	59
4. <i>A. Guillou</i> , Transformations des structures socio-économiques dans le monde byzantin du VI ^e au VIII ^e siècle	71
5. <i>J. F. Haldon — H. Kennedy</i> , The Arab-Byzantine Frontier in the Eight and Ninth Centuries: Military Organisation and Society in the Borderlands	79
6. <i>L. Margetić</i> , Vjerodostojnost vijesti Andrije Dandola o Dalmaciji u XI st.	117
<i>L. Margetić</i> , L'attendibilità delle notizie della chronica di Andrea Dandolo sulla Dalmazia del XI secolo	145
7. <i>Ц. Грозданов</i> , Слика јављања Премудрости св. Јовану Златоустом у Св. Софији Охридској	147
<i>C. Grozdanov</i> , L'Image de l'apparition de la Sagesse divine à saint Jean Chrysostome dans l'église de Sainte Sophie à Ohrid	154
8. <i>Ј. Ферлуја</i> , Византијске војне операције против Угарске у току 1166. године ..	157
<i>J. Ferluga</i> , Die byzantinische Kriegsführung gegen Ungarn im Jahre 1166 ..	164
9. <i>П. Рокаи</i> , О једном наслову Калојана Анђела	167
<i>P. Rokai</i> , Über einen Titel von Kaloiohannes Angelos	171
10. <i>М. Пејировић</i> , Историјско-правна страна Хоматијановог писма „најпречаснијем међу монасима и сину великог жупана Србије кир Сави“	173
<i>M. Petrović</i> , Aspect historico-juridique de la lettre de Chomatianos „au plus révérend parmi les moines et fils du grand joupau de Serbie kyr Sava“ ..	206
11. <i>Б. Ферјанчић</i> , Поседи византијских провинцијских манастира у градовима ..	209
<i>B. Ferjančić</i> , Domaines des monastères provinciaux byzantins en villes	248
12. <i>М. Живојиновић</i> , Житије архиепископа Данила II као извор за ратовања Каталанске компаније	251
<i>M. Živojinović</i> , The Life of Archbishop Daniel II as a Source on the Warring of the Catalan Company	272
13. <i>L. Mavromatis</i> , A propos des liens de dépendance en Epire à la fin du XIV ^e siècle ..	275
14. <i>S. Vryonis, Jr.</i> , Decisions of the Patriarchal Synod in Constantinople as a Source for Ottoman Religious Policy in the Balkans Prior to 1402	283

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XX**

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XX

Rédacteur
BOŽIDAR FERJANČIĆ
Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:
*Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

B E O G R A D
1 9 8 1

YU IFFN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XX

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

Фрањо Баришић, Војислав Ђурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир Максимовић, Иванка Николајевић, Гојко Субојић, Сима Ћирковић, Божидар Ферјанчић

БЕОГРАД
1981

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. И. Николајевић, Две белешке за историју Превалиса	9
<i>I. Nikolajević, Deux notes pour l'histoire de la Prévalitaine</i>	13
2. L. Khrushhkova, Les baptistères paléochrétiens du littoral oriental de la Mer Noire	15
3. F. Makk, Contribution à la chronologie des conflits hungaro-byzantins au milieu du XII ^e siècle	25
4. Ф. Баришић — Б. Ферјанчић, Вести Димитрија Хоматијана о „власти Другубита“	41
<i>F. Barišić — B. Ferjančić, Informations de Démétrius Chomatianos sur le »pouvoir des Drougoubitai«</i>	56
5. Ч. Миловановић, Tria genera rhetorices у коментару Никите Ираклијског уз Григорија Теолога	59
<i>Č. Milovanović, Tria genera rhetorices in Nicetas' Commentary of Gregory Nazianzenus</i>	71
6. Ј. Калић, Дежево у средњем веку	75
<i>J. Kalić, Village de Dezevo au Moyen âge</i>	83
7. М. Живојиновић, Хиландарски метох Здравик и његови ранији поседници	85
<i>M. Živojinović, Zdravik, métochion de Chilandar et ses propriétaires antérieurs</i>	98
8. Љ. Максимовић, »Богаташи« Алексија Макремволита	99
<i>Lj. Maksimović, Die »Reichen« des Alexios Makrembolites</i>	108
9. Г. Суботић, Прилог хронологији дечанског зидног сликарства	111
<i>G. Subotić, Contribution à la chronologie de la peinture murale de Dečani ..</i>	136
10. И. Ђурић, Поменик светогорског Протата с краја XIV века	139
<i>I. Đurić, Mémoial du Prôtaton de Mont Athos de la fin du XIVe siècle ..</i>	167
11. Н. Рагошевић, Козмографски и географски одломци Горичког зборника	171
<i>N. Radošević, Fragments cosmologiques et géographiques du »Recueil de Gorica« ..</i>	184
12. Библиографија Зборника радова Византолошког института I—XX (1952—1981)	185
<i>Bibliographie du Recueil des travaux de l'Institut d'études byzantines I—XX (1952—1981)</i>	185

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXI**

**БЕОГРАД
1982**

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXI

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XXI

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

BEOGRAD
1982

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXI

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

*Франо Баршић, Војислав Бурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић,
Љубомир Максимовић, Иванка Николајевић, Гојко Субојић, Сима Ћирковић,
Божидар Ферјанчић*

БЕОГРАД
1982

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES
DEC 12 1984

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

1. Ch. Walter, Portraits of Local Bishops: a Note on their Significance . . .	7
2. И. Николасевић, Byzantina metabyzantina у XX веку — један пример .	19
I. Nikolajević, Byzantina metabyzantina au XX ^e siècle — un exemple . .	23
3. Љ. Максимовић, Структура 32. главе списка <i>De administrando imperio</i>	25
Lj. Maksimović, The Structure of Chapter 32 of <i>De administrando imperio</i>	32
4. J. Калић, Византијски печат из Београда	33
J. Kalić, A Byzantine Seal from Belgrade	36
5. L. Margetić, Kekaumenos' Dobronja — ein Kroatischer Herrscher des XI. Jahrhunderts	39
6. Б. Ферјанчић, Византијски печат из Сирмијума	47
B. Ferjančić, A Byzantine Seal from Sirmium	52
7. M. C. Bartusis, On the Status of Stratiotai during the Late Byzantine Period	53
8. Н. Радосевић, Похвална слова цару Андронику II Палеологу	61
N. Radošević, The Enkomia to Emperor Andronikos II Palaiologos . . .	81
9. Р. Радић, Нови подаци о пронијарима из првих деценија XIV века . .	85
R. Radić, New Data about Pronoiars from the First Decades of the Fourteenth Century	93
10. B. Ferjančić, Quelques significations du mot stratiote dans les chartes de Basse Byzance	95
11. С. Ђирковић, Хрељин поклон Хиладару	103
S. Ćirković, Hrelja's Gift to Hilandar	117
12. M. Živojinović, De nouveau sur le séjour de l'empereur Dušan à l'Athos .	119
13. M. Живојиновић, Јован V Палеолог и Јован VI Кантакузин од 1351. до 1354. године	127
M. Živojinović, John V Palaiologos and John VI Kantakouzenos from 1351 to 1354	140
14. Б. Крекић, Млеци и унутрашњост Балкана у четрнаестом веку	143
B. Krekić, Venice and the Balkan Hinterland in the Fourteenth Century .	157
15. Ф. Баришић, О измирењу српске и византијске цркве 1375	159
F. Barišić, On the Reconciliation of the Serbian and Byzantine Churches in 1375	181
16. М. Благојевић, Савладарство у српским земљама после смрти цара Уроша	183
M. Blagojević, Co-rule in Serbia after the Death of Emperor Uroš . . .	211
17. Г. Суботић, Пећки патријарх и охридски архиепископ Никодим . . .	213
G. Subotić, Nicodème, patriarche de Peć et archevêque d'Ohrid	234

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXII**

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XXII

Rédacteur
BOŽIDAR FERJANČIĆ
Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:
*Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

B E O G R A D
1 9 8 3

YU IFFN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

*Vizantološki institut (Srpska akademija
"nauka i umetnosti")
Zbornik radova.*

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XXII

*DF
501
.S74
v.22*

Уредник
БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ
Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

*Фрањо Баршић, Војислав Ђурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир
Максимовић, Ивана Николајевић, Гојко Субојић, Сима Тирковић, Божидар Ферјанчић*

БЕОГРАД
1983

 * Indiana University *
 * SEP 13 1985 *
 * Library *

Vizantološki institut (Srpska Akademija nauka i
 umetnosti) Zbornik Radova, Vol. 22, 1983.
 Slavic Shelf Main.
 DF 901.574

Ова књига објављена је уз финансијску помоћ
 Републичке заједнице науке Србије.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС, број 413—138/73-02
 од 15. II 1973. године, ова књига ослобођена је плаћања посебног републичког пореза
 на промет производа и услуга у промету.

Издаје: Византолошки институт САНУ, Београд, Кнез-Михаилова 35

Штампа: Београдски издавачко-графички завод, Београд

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXII**

**БЕОГРАД
1983**

SADRŽAJ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Љ. Максимовић</i> , Србија и правци византијских похода у XII веку	7
<i>Lj. Maksimović</i> , La Serbie et les directions des expéditions militaires byzantines au XII ^e siècle	18
<i>J. Kalik</i> Угарски двор у Срему	21
<i>J. Kalik</i> , La résidence des rois hongrois dans la région de Sirmium	28
<i>М. Бошкоски</i> , Византијски печат Јована Комнина, дукса Скопља	31
<i>M. Boškosi</i> , Le sceau byzantin de Jean Comnène, dux de Skoplje	40
<i>Ф. Барисић</i> , Константин Порфирогенит Палеолог	43
<i>F. Barišić</i> , Constantin Porphyrogénète Paléologue	57
<i>Б. Ферјанчић</i> , Отлед о парохијском свештенству у позној Византији	59
<i>B. Ferjančić</i> , On the Parish Clergy in Late Byzantium	115
<i>Н. Радошевић</i> , Иноплеменици у „царским говорима” епохе Палеолога	119
<i>N. Radošević</i> , Les peuples étrangers dans les »basilikoi logoi« à l'époque des Paléologues	144
<i>Ч. Миловановић</i> , Учитељно јеванђеље патријаха Калиста у словенској и византијској књижевности	149
<i>Č. Milovanović</i> , The Homiliary of »Patriarch Kallistos« in the Slavic and Byzantine Traditions	161
<i>М. Живојиновић</i> , Светогорци и стојски доходак	165
<i>M. Živojinović</i> , The Hagiorites and the Tribute of Ston	204
<i>Г. Суботић</i> , Обнова манастира Светог Павла у XIV веку	207
<i>G. Subotić</i> , La restauration du monastère de Saint-Paul au XIV ^e siècle	254
<i>И. Ђурић</i> , Евдокија Комнина и њен муж Константин Драгаш	259
<i>I. Đurić</i> , Eudocie Comnène et son mari Constantin Dragaš	271
<i>В. Крекић</i> , Notes on Dubrovnik's Relations with the Levant in the Aftermath of the Ottoman Conquests	273

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXIII**

UDC 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YS ISSN 0584—9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XXIII

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

BEOGRAD
1984

УДК 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

**ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ**

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XXIII

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

*Фрањо Барисић, Војислав Вурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир
Максимовић, Иванка Николајевић, Гојко Субојић, Сима Пирковић, Божидар Ферјанчић*

**БЕОГРАД
1984**

SADRŽAJ — TABLE DES MATIÈRES

<i>H. Hunger</i> , Die Antithese. Zur Verbreitung einer Denkschablone in der byzantinischen Literatur	9
<i>B. Бѣчкове</i> , Важный аспект ранневизантийской эстетики	31
<i>J. Ferluga</i> , Untersuchungen zur byzantinischen Ansiedlungspolitik auf dem Balkan von der Mitte des 7. bis zur Mitte des 9. Jahrhunderts.....	49
<i>J.-P. Arrignon</i> , Remarques sur le titre de kagan attribué aux princes russes d'après les sources occidentales et russes des IX ^e — XI ^e s.	63
<i>Ч. Миловановић</i> , Псел и Григорије, Нона и Теодота.....	73
<i>Č. Milovanović</i> , Psellos and Gregory, Nonna and Theodota	87
<i>Љ. Максимовић</i> , Печат автократора Михаила VII Дуке и почетак његове владавине	89
<i>Lj. Maksimović</i> , La bulle de l'autocrator Michel VII Doukas et le début de son règne.....	94
<i>J. Калит</i> , Стари Краљев пут	95
<i>J. Kalit</i> , Via regis.....	103
<i>Б. Ферјанчић</i> , Повеле севастократора и кесара.....	105
<i>B. Ferjančić</i> , The Charters of Sebastokrators and Caesars	117
<i>М. Џивожиновић</i> , Chantax et ses moulins	119
<i>Д. Кораћ</i> , Повеле краља Стефана Душана манастиру Свете Богородице у Тетову. Прилог српској дипломатији и сфрагистици.....	141
<i>D. Korać</i> , King Stefan Dušan's Charter for the Monastery of the Holy Virgin in Tetovo. A Contribution on Serbian Diplomats and Sigillography.....	163
<i>М. Џивожиновић</i> , Le chrysobulle grec de l'empereur Dušan pour le monastère de Saint-Pantéléémon	167
<i>В. Крекић</i> , Ser Basilius de Basilio.....	171
<i>B. Krekić</i> , Ser Basilius de Basilio	181
<i>Г. Суботић</i> , Упутство за израду антимињса у светогорском рукопису XV века	183
<i>G. Subotić</i> , Instruction pour la confection des antimensia dans un manuscrit athonite du XV ^e siècle	214
<i>И. Николајевић</i> , Хришћанска археологија данас. Поводом двеју књига	217
<i>I. Nikolajević</i> , Archéologie chrétienne aujourd'hui. À propos de deux livres récentes	225

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXIV — XXV**

UDC 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584 — 9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XXIV — XXV

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

BEOGRAD
1986

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА XXIV—XXV

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

Фрањо Баришић, Војислав Вурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир Максимовић, Ивanka Николајевић, Гојко Субојић, Сима Ђирковић, Божидар Ферјанчић

БЕОГРАД
1986

~~The map accompanying this~~
~~text is in~~
~~the Univ. of Mich.~~
~~MAP COLLECTION~~

Digitized by Google

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

В. В. Бычков , Проблема человека в патристической философии	9
I. Goldstein , Historiografski kriteriji Prokopija iz Cezareje	25
I. Goldstein , Les critères historiographiques de Procope de Césarée	98
A. Markopoulos , Quelques remarques sur la famille des Gènesioi aux IX ^e —X ^e siècles	103
И. Ђурић Ромејски говор и језик Константина VII Порфирогенита	109
I. Đurić , La langue et le dialecte romains de Constantin VII Porphyrogénète	134
И. Николајевић , Тома Архиепископ, „Анастасије Библиотекар“ и Јене Бори у културној историји Босне и Херцеговине	139
I. Nikolajević , Thomas Archidiaconus, „Anastasius Bibliothecarius“ et Jeno Bory dans l'histoire culturelle de Bosnie et d'Herzégovine	148
Р. Рагућ , Обласни господари у Византији крајем XII и у првим деценијама XIII века	151
R. Radić , Local Rulers in Byzantium at the End of the Twelfth Century and in the First Decades of the Thirteenth	283
D. Simon , Erbvertrag und Testament	291
Б. Ферјанчић , Савладарство у доба Палеолога	307
B. Ferjančić , La co-souveraineté sous les Paléologues	382
М. Живојиновић , Документи о аделфатима за Карејску келију Светог Саве	385
M. Živojinović , Documents concerning Adelphata for the Kellion of St. Sava at Karies	396
Б. Крекић , О проблему концентрације власти у Дубровнику у XIV и XV вијеку	397
B. Krekić , On the Problem of the Concentration of Power in Dubrovnik in the Fourteenth and Fifteenth Centuries	405
M. Živojinović , Settlements with Marketplace Status	407
М. Спремић , Срби и Флорентинска унија цркава 1439. године	413
M. Spremić , Les Serbes et l'union des églises au concile de Florence en 1439 ..	421
J. Калић , Најстарија карта Угарске. Tabula Hungariae	423
J. Kalić , La plus ancienne carte de Hongrie. Tabula Hungariae	434
Љ. Максимовић , О години преноса Немањиних моштију у Србију	437
Lj. Maksimović , Sur l'année du transfert en Serbie des reliques de Stefan Nemanja	443
N. Radošević , Laudes Serbiae. The Life of Despot Stephan Lazarević by Constantine the Philosopher	445

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXVI**

UDC 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584 — 9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XXVI

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Franjo Barišić, Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

BEOGRAD
1987

УДК 949.5 + 7.033.2 + 877.3(05)

YU ISSN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXVI

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

Фрањо Баришић, Војислав Ђурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир
Максимовић, Иванка Николајевић, Гојко Субојић, Сима Ћирковић, Божидар Ферјанчић

БЕОГРАД
1987

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>N. Oikonomidès</i> , De l'impôt de distribution à l'impôt de quotité à propos du premier cadastre byzantin (7 ^e —9 ^e siècle)	9
<i>T. Субоџин-Голубовић</i> , Култ светог Ахилија Лариског	21
<i>T. Subotin-Golubović</i> , Le culte de saint Achille de Larissa	33
<i>M. Živojinović</i> , Le monastère de Chilandar et ses métoques dans la region de l'Athos	35
<i>H. Рагошевић</i> , Никејски цареви у савременој им реторици	69
<i>N. Radošević</i> , Les empereures de Nicée dans la rhetorique de leur epoque	83
<i>A. Rigo</i> , Due note sul monachesimo athonita della metà del XIV secolo	87
<i>Mark C. Bartusis</i> , State Demands for the Billeting of Soldiers in Late Byzantium ..	115
<i>Г. Субоџин</i> , Манастир Богородице Месонисиотисе	125
<i>G. Subotić</i> , Le monastère de la Vierge Mésonisiôtissa	168
<i>Б. Ферјанчић</i> , Византинци у Србији прве половине XV века	173
<i>B. Ferjančić</i> , Les Byzantins en Serbie durant la première moitié du XV ^{ème} siècle ..	213
<i>P. Рагић</i> , Вести Кратких хроника о историји народа Југославије у XVI веку ..	217
<i>R. Radić</i> , The Information which the Short Chronicles provide on the History of the Yugoslav Peoples in the 16 th Century	235

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXVII—XXVIII**

UDC 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES XXVII—XXVIII

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Ivan Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalit, Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović

BEOGRAD
1989

УДК 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

*Yizantoloski institut (Srpska
akademija nauka i umetnosti)
Zbornik radova.*

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXVII—XXVIII

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

*Војислав Бурић, Иван Бурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир
Максимовић, Иванка Николајевић, Гојко Субојић, Сима Тирковић, Божидар Ферјанчић*

INDIANA UNIVERSITY
LIBRARIES
BLOOMINGTON

БЕОГРАД
1989

DF
501
.574
no. 27
-28

ММД

MAR 13 1990

Library

Library
Vizantolok (the black Cyprian ...
bank & ...
vol. 2 + 120, 1877 ...

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СРС, број 413-138/73-02 од 15. II 1973. године, ова књига ослобођена је плаћења посебног републичког пореза на промет производа и услуга у промету.

Штампа: Београдски издавачко-графички завод, Београд

11-30-90

SADRŽAJ — TABLE DES MATIERES

<i>J. Kalih</i> , Прокопијева "Арса"	9
<i>J. Kalic</i> , Φροῦριον "Αρσα"	17
<i>V. Ivanišević</i> , Interpretation and Dating of the Folles of Basil II and Constantine VIII — the Class A2	19
<i>B. Ivanišević</i> , Тумачење и датирање фола Василија II и Константина VIII — врсте A2	42
<i>K. Snipes</i> , The Chronographia of Michael Psellos and the textual Tradition and Transmission of the Byzantine Historians of the Eleventh and Twelfth Centuries ..	43
<i>K. Snaјiс</i> , Хронографија Михајла Псела, рукописна традиција и преносење византијских историчара у XI и XII веку	62
<i>Љ. Максимовић</i> , Стратег Трајанупоља	63
<i>Lj. Maksimović</i> , Le stratège de Trajanopolis	67
<i>И. Вурић</i> , Теофилакт Охридски под шатором Арона	69
<i>I. Đurić</i> , Théophylacte d'Achrida sous la tente d'Aaron	91
<i>P. Ragiћ</i> , Манојло Стравороман. Прилог историји византијско-јужнословенских односа крајем XI и у првим годинама XII века	93
<i>R. Radić</i> , Manuel Straboromanos. Contribution à l'histoire des rapports entre Byzance et les Slaves du Sud à la fin du XIe et durant les premières années du XIIe siècle	100
<i>Б. Ферјанчић</i> , Србија и византијски свет у првој половини XIII века (1204—1261)	103
<i>B. Ferjančić</i> , La Serbie et le monde byzantin durant la première moitié du XIIIe siècle (1204—1261)	146
<i>T. Субојић-Голубовић</i> , Нова служба св. Ахилју Лариском	149
<i>T. Subotin-Golubović</i> , Nouvel office de saint Achille de Larissa	175
<i>M. Живојиновић</i> , Спартини. Прилог просопографији	177
<i>M. Živojinović</i> , Les Sparténoi. Annexe à la prosopographie	184
<i>D. Korać</i> , The Newly Discovered Charters of Stefan Dušan for the Monastery of Philotheou	185
<i>Д. Корач</i> , О новим повељама Стефана Душана манастиру Филотеју	216
<i>Н. Радосевић</i> — <i>Г. Субојић</i> , Богородица Гавалиотиса у Водену	217
<i>N. Radošević</i> — <i>G. Subotić</i> , La Vierge Gaballiotissa à Edessa	256

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXIX—XXX**

UDC 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XXIX—XXX

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Ivan Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ivanka Nikolajević, Ninoslava Radošević, Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

BEOGRAD
1991

УДК 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XXIX—XXX

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

*Војислав Ђурић, Иван Ђурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић,
Љубомир Максимовић, Иванка Николајевић, Нинослава Радошевић, Гојко Субошић,
Сима Ћирковић, Божидар Ферјанчић*

БЕОГРАД

1991

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Б. Ферјанчић</i> , Далмација у спису <i>De administrando imperio</i> — врела и путеви сазнања	9
<i>B. Ferjančić</i> La Dalmatie dans <i>De Administrando Imperio</i> — sources et circulation des informations	20
<i>М. Vicelja</i> , Utjecaj bizantskog faktora u formiranju kompozicijskih shema na spomenicima ranosrednjovjekovne plastike u Istri	23
<i>M. Vicelja</i> , L'influence du facteur byzantin dans la formation des schémas des compositions sur les monuments de la plastique du Haut Moyen Age en Istrie	27
<i>Ј. Ферлуја</i> , Византија и Јадранско море. Размишљања на тему	29
<i>J. Ferluga</i> , Byzance et la Mer Adriatique. Reflexions sur ce thème	44
<i>Л. Маргетић</i> , „Provincijalni arhonti” <i>Taktikona Uspenskog</i> (s osobitim obzirom na arhonta Dalmacije)	4
<i>L. Margetić</i> , „Les archontes de provinces” dans le <i>Taktikon d'Uspenskij</i>	58
<i>J.-C. Cheynet</i> , La politique militaire byzantine de Basile II à Alexis Comnène	61
<i>Ж.-К. Шене</i> , Византијска војна политика од Василија II до Алексија Комнина	73
<i>Р. Иљовски</i> , Византиско-унгарски сојуз во почетокот на XI век против Самуил и неговите наследници. Обид за хронолошко определување	75
<i>R. Iljovski</i> , L'alliance byzantino-hongroise au début du XIe siècle contre Samuel et ses successeurs. Essai de détermination chronologique	98
<i>М. Живојновић</i> , The Trade of Mount Athos Monasteries	101
<i>М. Живојновић</i> , Трговина светогорских манастира	115
<i>А. Појовић</i> , Продромова <i>Καίσιμιομαχία</i> и Ескилови <i>Περσιјанци</i>	117
<i>A. Popović</i> , La <i>Catomiomachie</i> de Prodrome et <i>Les Perses</i> d'Eschyle	124
<i>С. Пириваширић</i> , Прилог хронологији почетка Немањине власти	125
<i>S. Pirivatrić</i> , Contribution à la chronologie du début du règne de Nemanja	135
<i>И. Сивесовић</i> , „Prospetto della città di Ragusa”. Нови извор за најранију историју византијског Дубровника	137
<i>I. Stević</i> , „Prospetto della città di Ragusa”. Nouvelle source pour la connaissance de la haute histoire du Dubrovnik byzantin	150
<i>Н. Рагошевић</i> , Епистографија Јована Апокавка	155
<i>N. Radošević</i> , L'epistolographie de Jean Apokaukos	165

<i>B. Krekić</i> Borba Dubrovnika protiv vatre (XIII—XV v.)	170
<i>B. Krekić</i> , La lutte contre les incendies à Dubrovnik (XIIIe—XVe s.)	182
<i>Љ. Максимовић</i> , Котаниц Торник	183
<i>Lj. Maksimović</i> , Kotanitzès Tornikios	190
<i>P. Paguh</i> , Сфранцес Палеолог — просопографска белешка	193
<i>R. Radić</i> , Sphrantzès Paléologue — note prosopographique	202
<i>С. Ђирковић</i> , О састанцима цара Андроника III и краља Стефана Душана	205
<i>S. Ćirković</i> , On the Meetings of Andronicus III and Stefan Dušan	211
<i>Д. Кораћ</i> , Кир Дука Корџис — дворанин цара Стефана	213
<i>D. Korać</i> , Кир Doukas Koresis — Emperor Stephen's Courtier	219
<i>С. Мешановић</i> , Још једном о Калистовој анатели	221
<i>S. Mešanović</i> , Nouvelles reflexions sur l'anathème de Calliste	231
<i>И. Биљарски</i> , Два наръчника за питакиа от късното средновековие	233
<i>I. Biliarski</i> , Deux manuels de pittakia du Bas Moyen Age	298

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXI**

UDC 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XXXI

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Sima Ćirković, Ivan Đurić, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ninoslava Radošević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

BEOGRAD
1992

УДК 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXI

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

Директор Византолошког института

Редакциони одбор:

*Војислав Вурић, Иван Вурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић,
Љубомир Максимовић, Нинослава Радошевић, Гојко Субојић,
Сима Ђирковић, Божидар Ферјанчић*

БЕОГРАД
1992

ДУШАН КОРАЋ

**СВЕТА ГОРА ПОД СРПСКОМ ВЛАШЋУ
(1345 — 1371)**

Софији

Овај рад представља магистарску дисертацију одбрањену на Филозофском факултету Универзитета у Београду пред комисијом коју су сачињавали академик Божидар Ферјанчић, академик Сима Ћирковић, професор др Љубомир Максимовић и ванредни професор др Иван Ђурић.

САДРЖАЈ

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА	9
УВОД	15
I ТЕРИТОРИЈАЛНЕ И ХРОНОЛОШКЕ ГРАНИЦЕ	21
II ПОД СТЕФАНОМ ДУШАНОМ (1345—1355)	45
1. Успостављање српске власти. Уговор	45
2. Заштитник и добротинитељ — светогорска властелинства	58
3. Имунитет	88
4. Светогорска управа	93
5. Односи са Цариградом	108
6. Царска породица на Атосу	118
III ОД ЦАРЕВЕ СМРТИ ДО БИТКЕ НА МАРИЦИ (1355—1371)	123
1. Под Душановим наследником	123
2. Деспот Јован Угљеша	127
3. Оснивање нових манастира	132
4. Светогорска управа — пораст српског утицаја?	137
5. Светогорци у Серу	147
6. Између Сера и Цариграда	155
7. Византијска реакција	165
ЕКСКУРС: Трагови српске власти — градитељска делатност, предање	172
ЗАКЉУЧАК	177
SUMMARY	180
ИНДЕКС	193

ЗБОРНИК РАДОВА ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

ЗБ. РАД. ВИЗ. ИНСТ. XXXII, БЕОГРАД 1993

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXII

1

90SU
XL

3498

Digitized by Google

UDC 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XXXII

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Sima Ćirković, Ivan Đurić, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Ninoslava Radošević, Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

BEOGRAD
1993

SAM

УДК 949.5 + 7.033.2 + 877.3 (05)

YU ISSN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

AUG 12 1994

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XXXII

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

директор Византолошког института

Редакциони одбор:

*Војислав Бурић, Иван Бурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић,
Љубомир Максимовић, Нинаслава Радошевић, Гојко Субошић,
Сима Ђирковић, Божидар Ферјанчић*

БЕОГРАД
1993

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

В. Пуцко, Византијски емаљерни стил в оформлени греческих и инопозичних иллуиноованных рукописей	7
В. Пуцко, Византијски емаљни стил у настајању грчких и на другим језицима написаних и илуминираних рукописа	17
С. Турковић, Народ Качића Јована Кинама	19
S. Ćirković, The Nation of Katzikloi by John Kinnamos	33
Б. Ферјанчић, Сточарство на поседима светогорских манастира у средњем веку	35
B. Ferjančić, Cattle Raising on the Estates of the Athonite Monasteries in the Middle Ages	125
М. Живојиновић, Да ли је сачувана повеља краља Драгутина Хиландару?	129
M. Živojinović, Est-ce que la charte du roi Dragutin pour Chilandar est conservée?	135
Љ. Максимовић, Севастии у средњовековној Србији	137
Lj. Maksimović, The Sebastoi in Medieval Serbia	147
Р. Радић, Помен Срба у Житију Григорија Синаита	149
R. Radić, The Mention of the Serbs in the Life of Gregory Sinaites	153
Н. Радошевић, Ембриолошки одломак у зборнику Кирило-Белозерског манастира XII (223б—226а)	155
N. Radošević, A Fragment on Embryology in the Manuscript of the Monastery of Kyrillo-Belozero XII (223v—226r)	165
Г. Суботић, Најстарије представе светог Георгија Кратовца	167
G. Subotić, The oldest Representations of St. George of Kratovo	202

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXII**

UDC 949.5 + 7.033.2 + 877.3(05)

YU ISSN 0584—9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XXXIII

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

Gordana Babić, Stima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić,
Jovanka Kalić, Ljubomir Maksimović, Ninoslava Radošević, Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović

BEOGRAD
1994

УДК 949.5 + 7.033.2 + 877.3(05)

YU ISSN 0584—9888

**ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ**

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXIII**

**Уредник
БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ
директор Византолошког института**

Редакциони одбор:

**Гордана Бабић, Војислав Вурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић,
Љубомир Максимовић, Нинаслава Радосевић, Гојко Суботић,
Сима Ђурковић, Божидар Ферјанчић**

**БЕОГРАД
1994**

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

Н. Радошевић, Константин Велики у „царским говорима“	7
N. Radošević, Constantin the Great in Byzantine Basilikoi Logoi	18
Ида Тот, Поређења у панегирику Прокопија из Газе посвећеном Анастасију I	21
Ida Tot, Comparisons in the Panegyric of Prokopios from Gaza Devoted to Anastasios I	34
Војислав Кораћ, Света Софија у Беневенту. Узор и остварење	37
Vojislav Korać, Sainte Sophie de Benevent. Modèle et réalisation	51
Cvetan Grozdanov — Donka Bardžieva, Sur les portraits des personnages historiques à Kurbinovo	61
Цветан Грозданов — Донка Барџиева, О историјским портретима у Курбинову	81
Мирјана Живојиновић, Хиландарски и Евергетидски типик. Подударности и разлике	85
Mirjana Živojinović, Les Typika de Chilandar et d'Evergétis. Concordances et différences	101
Branislav Cvetković, The Investiture Relief in Arta, Epiros	103
Бранислав Цветковић, О рељефу с инвеституром из Арте (Епир)	113
Татјана Суботин-Голубовић, Још о „Житију у свитку“ краља Милутина	115
Tatjana Subotin-Golubović, More about the „Scrolled Vita“ of King Milutin	125
Љубомир Максимовић, Двор епирских деспота у XIV и XV веку	127
Ljubomir Makšimović, The Court of the Epirote Despots in the 14th and 15th Centuries	145
Сима Ћирковић, Краљ у Душановом законуку	149
Sima Ćirković, The King in Dušan's Law Code	164
Јасминка Николић-Новаковић, Ликови монаха и пустиножитеља у цркви манастира Леснова	165
Jasminka Nikolić-Novaković, The Portraits of Monks and Hermits in the Nartex of Lesnovo	175
Бождар Ферјанчић, Стефан Душан и српска властела у делу Јована Кантакузина	177
Božidar Ferjančić, Stefan Dušan et les seigneurs serbes dans l'oeuvre de Jean Cantacuzène	192
Бранислав Милутиновић — Радивој Радић, О времену замонашења царице Јелене. Једна претпоставка	195
Branislav Milutinović — Radivoj Radić, Sur l'époque de la prise du voile de l'imperatrice Jelena. Une supposition	201

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXIV**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XXXIV

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Sima Ćirković, Vojislav Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

BEOGRAD

1995

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

**ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ**

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXIV**

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор:

**Војислав Ђурић, Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир Максимовић,
Радивој Радић, Нинослава Радошевић, Гојко Суботић, Сима Ђирковић,
Божидар Ферјанчић**

5

**БЕОГРАД
1995**

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

Нинослава Радосевић , Подела власти у грчким царским говорима IV века	7
<i>Ninoslava Radošević</i> , The Division of Rule in the Greek <i>Basilikoi Logoi</i> from 4th Century — — — — —	18
Душан Кораћ , Одисеј 9. века. Свети Илија Нови у Средоземљу — — —	21
<i>Dušan Korać</i> , The Ninth Century Odysseus. Saint Elias the Younger in the Mediterranean — — — — —	39
Татјана Суботин-Голубовић , Теодор Дафнопат — византијски химнограф X века у словенском рукописном наслеђу — — — — —	41
<i>Tatjana Subotin-Golubović</i> , Theodoros Daphnopathos — Byzantine 10th Century Hymnographer in the Slavonic Manuscript Tradition — — —	49
Срђан Пириватрић , Два хронолошка прилога о крају Првог бугарског царства — — — — —	51
<i>Srdan Pirivatrić</i> , Two Contributions to the Chronology of the End of the First Bulgarian Empire — — — — —	62
Мирјана Живојиновић , Од Птелее до Патрика. Прилог византијској и српској дипломатици — — — — —	63
<i>Mirjana Živojinović</i> , De Ptéléa à Patrikion. Contribution à la diplomatie byzantine et serbe — — — — —	68
Бојана Крсмановић , Податак о словенској архонтији из XI века — — —	69
<i>Bojana Krstanović</i> , Une donnée sur une archontia slave du XIème siècle — — —	76
Војислав С. Јовановић , Рибник код Призрена. Прилог проучавању средњовековних владарских дворова — — — — —	79
<i>Vojislav S. Jovanović</i> , Ribnik near Prizren. A Contribution to the Study of Courts of Medieval Rulers — — — — —	89
Ludwig Burgmann , Der Codex Vaticanus graecus 1167 und der serbische Nomokanon — — — — —	91
Лудвиг Бурман , Франкфурт на Мајни, Codex Vaticanus graecus 1167 и српски Номоканон — — — — —	105
Милош Антоновић , О узроцима смењивања жичког архиепископа Данила I	107
<i>Miloš Antonović</i> , Sur les causes de la destitution de l'archevêque de Žiža Danilo I ^{er} — — — — —	115
Гојко Суботић — Драгомир Тодоровић , Сликар Михаило у манастиру Светог Прохора Пчињског — — — — —	117
<i>Gojko Subotić</i> — <i>Dragomir Todorović</i> , Painter Michael in the Monastery of St. Prohor Pčinjski — — — — —	138
Бранислав Цветковић , Прилог проучавању византијског дворског костима — γράντζα, λαπάτζας — — — — —	143
<i>Branislav Cvetković</i> , Contribution à l'étude du costume aulique byzantin: γράντζα, λαπάτζας — — — — —	155
Lenos Mavrommatis , Sur le grand domestique Aléxis Raoul — — — — —	157
Лениос Мавроматис , О великом доместику Алексију Раулу — — — — —	162

<i>Марко Шуица, О кесару Гргуру</i> — — — — —	163
<i>Marko Suica, On Caesar Gregory</i> — — — — —	172
<i>Сима Ђурковић, Област кесара Војихне</i> — — — — —	173
<i>Sima Ćirković, The Territory of Caesar Vojihna</i> — — — — —	184
<i>Ида Тот — Радивој Радич, Res gestae Theodori Joanni filii Palaeologi као историјски извор</i> — — — — —	185
<i>Ida Tot — Radivoj Radić, Res gestae Theodori Joanni filii Palaeologi en tant que source historique</i> — — — — —	200
<i>Милан Радужко, Чин узношења и раздробљења агнеца у Причешћу апостола из Богородичине цркве у Кинцвиси</i> — — — — —	203
<i>Milan Radujko, L'action d'élévation et de partage de l'Agneau dans la Communion des apôtres de l'église de la Vierge à Kincvisi</i> — — — — —	219
<i>Мирон Флашар, 'Αψίνθιον / χολή : μέλι. У прилог историјској метафорологији</i>	225
<i>Miron Flašar, 'Αψίνθιον / χολή : μέλι. A Contribution to Historical Metaphorology</i>	245
<i>Александар В. Поповић, Први савремени српски превод византијске профане поезије: Бој мишева с мачком Теодора Продрома у преводу Вукашина Радишића</i> — — — — —	247
<i>Aleksandar V. Popović, The First Modern Serbian Translation of the Byzantine Profane Poetry: Battle of the Mice and the Cat of Theodore Prodromos in Vukašin Radišić's Translation</i> — — — — —	260

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXV**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584—9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XXXV

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Sima Ćirković, [Vojislav J. Đurić, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović]*

BEOGRAD

1996

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584—9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XXXV

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор:

Војислав Ј. Ђурић, **Мирјана Живојиновић,** **Јованка Калић,**
Љубомир Максимовић, **Радивој Радић,** **Нинослава Радошевић,** **Гојко Суботић,**
Сима Ђирковић, **Божидар Ферјанчић**

БЕОГРАД
1996

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

B. J. Ђурић, У сенци фирентинске уније: црква св. Госпође у Мржепу (Бока Которска) — — — — —	9
V. J. Đurić, Dans l'ombre de l'union de Florence: l'église de la Sainte-Vierge à Mržep (Bouches de Kotor) — — — — —	55
M. Mirković, Villas et domaines dans l'Ilyricum central (IV ^e —VI ^e siècle)	57
M. Мирковић, Виле и велики земљишни посед у централноилирским областима од IV до VI века — — — — —	74
З. Костић, Осврт на административне поделе Македоније крајем антике —	77
Z. Kostić, Sur les divisions administratives de la Macédoine vers la fin de l'antiquité — — — — —	92
T. Живковић, О племенском устројству и војној снази подунавских Словена у VI и VII веку — — — — —	95
T. Živković, Sur l'organisation tribale et la puissance militaire des Slaves du bassin danubien au VI ^{ème} et VII ^{ème} siècle — — — — —	115
Б. Ферјанчић, Долазак Хрвата и Срба на Балканско полуострво (осврт на нова тумачења) — — — — —	117
B. Ferjančić, L'arrivée des Croates et des Serbes dans la péninsule balkanique (observation des nouvelles interprétations) — — — — —	151
Љ. Максимовић, Покрштавање Срба и Хрвата — — — — —	155
Lj. Maksimović, La conversion des Serbes et des Croates — — — — —	173
И. Стевовић, О првобитном изгледу и времену градње цркве Св. Михајла у Стону — — — — —	175
I. Stevović, Sur l'aspect originel et l'époque de la construction de l'église Saint-Michel à Ston — — — — —	194
М. Благојевић, Жупа Реке и „Дендра“ (Δένδρα) Јована Кинама — — —	197
M. Blagojević, La jupa de Reke et de „Dendra“ (Δένδρα) chez Jean Kinamos — — — — —	211
М. Живојиновић, Даровања краља Уроша I манастиру Хиландару — —	213
M. Živojinović, Les donations du roi Uroš I au monastère de Chilandar —	219

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXVI**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX
DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XXXVI

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Sima Ćirković, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

BEOGRAD

1997

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXVI

Уредник
БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор:
Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир Максимовић,
Радивој Радић, Нинослава Радошевић, Гојко Суботић, Сима Ђирковић,
Божидар Ферјанчић

БЕОГРАД
1997

*Прилози у овој свесци, осим последња
два, представљају саопштења са
Друге југословенске конференције
византолога, одржане у манастиру
Студеници од 5. до 8. октобра 1995.*

*Тема овог научног скупа је била
„Византија и српске земље до средине
XII века“. Одржавање конференције
помогли су Министарство за науку
и технологију Републике Србије,
ICN Galenika и предузеће Терсит.*

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

Б. Ферјанчић, Василије I и обнова византијске власти у IX веку — —	9
B. Ferjančić, Basile I ^{er} et la restauration du pouvoir byzantin au IX ^{ème} siècle	29
Љ. Максимовић, Организација византијске власти у новоосвојеним областима после 1018. године — — — — —	31
Lj. Maksimović, L'organisation du pouvoir byzantin après 1018 dans les contrées reconquises — — — — —	43
М. Благојевић, Српске удеоне кнежевине — — — — —	45
M. Blagojević, Shared Principalities in Serbia — — — — —	62
Ј. Калић, Жупан Белош — — — — —	63
J. Kalić, Le joupán Belos — — — — —	79
М. Чанак-Медић, Катедрала Светог Трипуна као одраз уметничких прилика у Котору средином XII века — — — — —	83
M. Čanak-Medić, La cathédrale Saint-Tryphon en tant que reflet de la situation artistique à Kotor vers le milieu du XII ^{ème} siècle — — —	97
Г. Суботић — И. Тот, Натписи историјске садржине на фрескама XI и XII века у западним областима Царства — — — — —	99
G. Subotić — I. Tot, Inscriptions with Historical Content in 11th and 12th Century Frescoes in the Western Regions of the Empire — — — —	115
М. Поповић, Земљано-палисадне и сухозидне фортификације у српско-византијским сукобима крајем 11. века — — — — —	119
M. Popović, Les fortifications en terre palissadée et en pierres sèches dans les conflits serbo-byzantins vers la fin du XI ^{ème} siècle — — — —	135
М. Бајаловић—Хаџи-Пешић, Налази византијске керамике XI—XIII века на подручју Србије — — — — —	139
M. Bajalović—Hadži-Pešić, Finds of Byzantine Ceramics from 11th—13th Century on the Territory of Serbia — — — — —	153
М. Шупут, Континуитет култног места у архитектури у српским земљама и у византијском свету — — — — —	155
M. Šuput, The Continuity of the Cult Place in Architecture in Serbian Lands and the Byzantine World — — — — —	162
В. Кораћ, Мартинићи, средњовековна транспозиција концепције античког града — — — — —	163
V. Korać, Martinići, une transposition médiévale de la conception de la ville antique — — — — —	171
С. Пириватрић, Византијска тема Морава и „Моравије“ Константина VII Порфирогенита — — — — —	173
S. Pirivatrić, Le thème byzantin de Morava et la „Moravie“ de Constantin VII Porphyrogénète — — — — —	199
Д. Мркобрад, Рас-Постење: фазе развоја утврђења — — — — —	203
D. Mrkobrad, Ras-Postenje: Phases in the Development of the Fortress —	217

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARY

OCT 09 2003

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXVII

6 110SU 493
3/04 31150-200 NLB

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES XXXVII

Rédacteur

BOŽIDAR FERJANČIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Sima Ćirković, Božidar Ferjančić, Jovanka Kalić,
Ljubomir Maksimović, Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

BEOGRAD

1998

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-988

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXVII

Уредник

БОЖИДАР ФЕРЈАНЧИЋ

директор Византолошког института

Редакциони одбор

*Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Љубомир Максимовић,
Радивој Радић, Нинослава Радошевић, Гојко Суботић, Сима Ћирковић,*

Божидар Ферјанчић

БЕОГРАД
1998

Прилози у овој свесци, осим последња
три, представљају саопштења са
Друге југословенске конференције
византолога, одржане у манастиру
Студеници од 5. до 8. октобра 1995.

Тема овог научног скупа је била
„Византија и српске земље до средине
XII века“. Одржавање конференције
помогли су Министарство за науку
и технологију Републике Србије,
ICN Galenika и предузеће Терсит.

Ова књига објављена је уз финансијску помоћ Министарства за науку
и технологију Републике Србије.

У кратком времену између изласка ове и претходне свеске *Зборника радова* наша је византологија тешко погођена смрћу двојице својих дугогодишњих посленика. Новембра прошле године отишао је заувек професор Иван Ђурић, одвојивши се претходно и прерано од струке, али оставивши у њој дубоке бразде свог неоспорног талента. Јуна ове године напустио нас је дугогодишњи уредник, академик Божидар Ферјанчић, чије маестрално руковођење истраживањима и природан, пријатељски однос према сарадницима не могу бити ни заборављени, ни надокнађени. Његови научни резултати одавно су постали део тековина светске византологије, о чему својеврсно сведочанство представља и двадесет томова *Зборника радова*, уређиваних с великом посвећеношћу.

Академик Божидар Ферјанчић и професор Иван Ђурић остају у нашем сећању пуном пијетета и наде да ће се неговање византолошких истраживања, тако значајних за нашу средину, настављати у годинама које долазе и на овим страницама.

Редакција

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>С. Ђирковић</i> , „Насељени градови“ Константина Порфирогенита и најстарија територијална организација — — — — —	9
<i>S. Ćirković</i> , „Inhabited Cities“ of Constantine Porphyrogenitos and the Oldest Territorial Organization — — — — —	32
<i>Н. Радошевић</i> , Писма владарима Јована Мавропода и Михаила Псела. Из византијске епистографије XI века — — — — —	33
<i>N. Radošević</i> , The Letters of John Mauropous and Michael Psellos Addressed to Basileis. From Byzantine Epistolography of the 11 th century — — — — —	40
<i>Д. Појовић</i> , Светитељско прослављање Симеона Немање. Прилог проучавању култа моштију код Срба — — — — —	43
<i>D. Popović</i> , The Veneration of Simeon Nemanja as a Saint. A Contribution to the Study of the Cult of Relics among the Serbs — — — — —	53
<i>Ј. Магловски</i> , Врзино коло — мотив студеничке пластике. Од метафоре ка моделу — — — — —	55
<i>J. Maglovski</i> , Vrzino kolo (Loop) — a Motif in Stone Carvings at Studenica Monastery. From Metaphor to Model — — — — —	72
<i>Б. Цвејковић</i> , Студенички ексонартекс и краљ Радослав: прилог датовању — —	75
<i>B. Svetković</i> , L'exonarthex de Studenica et le roi Radoslav: contribution à sa datation	85
<i>В. Иванишевић</i> , Новац краља Радослава — — — — —	87
<i>V. Ivanišević</i> , King Radoslav's Coinage — — — — —	95
<i>Р. Радић</i> , Византијски војсковођа Алексије Филантропин — — — — —	97
<i>R. Radić</i> , Byzantine Military Commander Alexios Philanthropenos — — — — —	107
<i>М. Живојиновић</i> , Солунски метох манастира Хиландара — — — — —	111
<i>M. Živojinović</i> , Le métoque de Chilandar à Thessalonique — — — — —	119
<i>Д. Војводић</i> , О ликовима старозаветних првосвештеника у византијском зидном сликарству с краја XIII века — — — — —	121
<i>D. Vojvodić</i> , On the Images of Old Testament Archpriests in Byzantine Fresco-Painting at the End of the 13 th Century — — — — —	151
<i>М. Глигоријевић-Максимовић</i> , Особености хагиографских циклуса у српском и византијском сликарству XIII века — — — — —	155
<i>M. Gligorijević-Maksimović</i> , Les particularités des cycles hagiographiques dans la peinture serbe et byzantine du XIII ^e siècle — — — — —	163
<i>М. Марковић</i> , Прилог проучавању утицаја канона Велике суботе на иконографију средњовековног сликарства — — — — —	167
<i>M. Marković</i> , Contribution à l'étude de l'influence du canon du Samedi saint sur l'iconographie de la peinture médiévale — — — — —	180

<i>И. М. Ђорђевић</i> , Две занимљиве представе Мртвог Христа у српском зидном сликарству средњег века —————	185
<i>I. M. Djordjević</i> , Two Interesting Representations of the Dead Christ in Serbian Medieval Wall Painting —————	195
<i>А. В. Пойовић</i> , Мотив Федре и Хиполита у <i>Жиџију Сћефана Дечанског</i> Григорија Цамблака —————	199
<i>A. V. Popović</i> , The Motif of Phaedra and Hippolytus in the <i>Life of Stefan Dečanski</i> by Gregory Camblak —————	210
<i>А. Фоџић</i> , Светогорски метоси у доба прве турске власти 1383–1403. Питање опште конфискације —————	213
<i>A. Fotić</i> , Athonite <i>Metochia</i> during the First Period of Turkish Rule 1383–1403. The Issue of General Confiscations —————	219
<i>В. Ристић</i> , Наупара и касновизантијско сликарство —————	221
<i>V. Ristić</i> , Naupara et la peinture byzantine tardive —————	232
<i>Н. Зечевић</i> , Кажњавање у ΝΟΜΟΙ ΤΩΝ ΟΜΗΡΙΤΩΝ св. Гергентија, архиепископа сафарског. Прилог проучавању Јустинијанове политике на Арабијском полуострву —————	235
<i>N. Zečević</i> , Punishment in the ΝΟΜΟΙ ΤΩΝ ΟΜΗΡΙΤΩΝ by St. Gregentios, Archbishop of Zafār. A Contribution to the Study of Justinian's Policy in the Arabic Peninsula —————	246
<i>Д. Кораћ — Р. Радић</i> , Из Каракорума у Бар. Србија у делу анонимног европског географа XIII века —————	247
<i>D. Korać — R. Radić</i> , From Caracorum to Bar. Serbia in the Thirteenth Century Anonymous Latin Geography —————	256
<i>С. Мешановић</i> , Последњи век византијске Селимврије —————	259
<i>S. Mešanović</i> , The Last Century of Byzantine Selymbria —————	272

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XXXVIII

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Sima Ćirković, Jovanka Kalić, Angeliki Laiou
(Athènes/Cambridge, Mass.), Ljubomir Maksimović, Nikos Oikonomidès (Athènes),
Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Peter Schreiner (Köln), Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction:

Srđan Rajković

BEOGRAD

1999/2000

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА XXXVIII

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

*Мирјана Живојиновић, Никос Икономидис (Аџина), Јованка Калић,
Ангелики Лаију (Аџина/Кембриџ, Мас.), Љубомир Максимовић, Радивој Радић,
Нинослава Радошевић, Гојко Субојић, Сима Ћирковић,
Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Келн)*

Секретар редакције
Срђан Рајковић

БЕОГРАД
1999/2000

B. Feganz

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Д. Медаковић</i> , Реч о академику Божидару Ферјанчићу - - - - -	9
<i>С. Пириваџирић</i> , Библиографија академика Б. Ферјанчића - - - - -	11
<i>Н. Рadoшевић</i> , Смењивање на престолу у грчким царским говорима IV века - - - - -	17
<i>N. Radošević</i> , Changes on the Throne in the Greek <i>basilikoi logoi</i> from the 4 th century - - - - -	25
<i>М. Мирковић</i> , Два Хијеронимова сна, Ер. XXII 7 и 30 - - - - -	27
<i>M. Mirković</i> , Jerome's two Dreams in Ep. XXII - - - - -	41
<i>N. Zečević</i> , Consideration on a Datum from Διήγησις περὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας - - - - -	43
<i>Н. Зечевић</i> , Разматрање једног податка из Διήγησις περὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας - - - - -	48
<i>I. Goldstein</i> , How the Byzantines made use of Adriatic Sea in the War against the Ostrogoths in 535–555 - - - - -	49
<i>I. Goldstein</i> , Kako su Bizantinci koristili Jadransko more u ratu protiv Ostrogota 535–555. godine - - - - -	59
<u>N. Oikonomides</u> , A Note on the Campaign of Staurakios in the Pello- ponnese (783/84) - - - - -	61
<u>Н. Икономидис</u> , Белешка о Ставракијевом походу на Пелопонезу (783/784) - - - - -	66
<i>В. Сѿанковић</i> , Идејна начела Константина Порфирогенита и далматински Романи - - - - -	67
<i>V. Stanković</i> , Ideological Tenets of Constantine Porphyrogenitus and the Dalmatian Romans - - - - -	84
<i>A. Loma</i> , Serbisches und kroatisches Sprachgut bei Konstantin Porphyro- gennetos - - - - -	87
<i>А. Лома</i> , Српски и хрватски језички материјал код Константина Пор- фирогенита - - - - -	160

<i>A. Guillou</i> , Technique et histoire. Les pénitentiels byzantins - - - - -	163
<i>A. Гију</i> , Техника и историја. Византијске књиге о покори - - - - -	171
<i>B. Кораћ</i> , О архитектури познатих храмова у време покрштавања Срба - - - - -	173
<i>V. Korać</i> , Sur l'architecture des célèbres églises datant de l'époque de la conversion des serbes - - - - -	185
<i>M. Шујуиш</i> , Варијације простора и облика у архитектури Крита средњовизантијског раздобља - - - - -	187
<i>M. Šuput</i> , The Variation of Space and Forms in the Architecture of Crete during the Middle Byzantine Period (961–1204) - - - - -	196
<i>J. Калић</i> , Два царства у српској историји XII века - - - - -	197
<i>J. Kalić</i> , Two Empires in 12 th century Serbian History - - - - -	213
<i>Љ. Максимовић</i> , Значење речи <i>Грк</i> и <i>Јелин</i> у српским средњовековним изворима - - - - -	215
<i>Lj. Maksimović</i> , The Meaning of the Words “Grk” and “Jelin” in Serbian Medieval Sources - - - - -	227
<i>П. Рокаи</i> , Дачани као име Мађара у византијским изворима - - - - -	229
<i>P. Rokai</i> , Die „Daken“ als Name für die Ungarn in den byzantinischen Quellen - - - - -	237
<i>I. M. Đorđević</i> , On the Scene of the Descent of the Holy Spirit on the Apostles at Đurđevi Stupovi at Ras - - - - -	239
<i>И. Ђорђевић</i> , О представи силаска Светог Духа на апостоле у Ђурђевићевим Ступовима у Расу - - - - -	254
<i>G. Prinzing</i> , Demetrios-Kirche und Aseniden-Aufstand. Zur chronologischen Präzisierung der Frühphase des Aseniden-Aufstandes - - - -	257
<i>Г. Принцинг</i> , Црква Св. Димитрија и устанак Асенида. Прилог за хронологију ране фазе устанка - - - - -	265
<i>R. Radić</i> , Four Prosopographic Notes about Ordinary People from the Late Byzantine History (A Historiographic Essay) - - - - -	267
<i>P. Радић</i> , Четири просопографске белешке о обичним људима из позновизантијске историје (Историографски оглед) - - - - -	276
<i>A. B. Појовић</i> , Титулатура охридског архиепископа у писмима Димитрија Хоматијана - - - - -	279
<i>A. V. Popović</i> , The Titles of the Archbishop of Ohrid in the Letters of Demetrios Chomatianos - - - - -	284

<i>Б. Миљковић</i> , Хиландарски Часни крст и стара манастирска ставро-тека - - - - -	287
<i>В. Miljković</i> , The Holy Cross in Hilandar and the Old Monastery Staurotheke - - - - -	297
<i>Л. Mavrommatis</i> , Un praktikon inédit de Démétrius Apelméné (1301) - -	299
<i>Л. Мавромайис</i> , Један неиздати практик Димитрија Апелменеа (1301) - - - - -	307
<i>Д. Појовић</i> , Култ краља Драгутина — монаха Теоктиста - - - - -	309
<i>Д. Popović</i> , The Cult of King Dragutin — Monk Theoktistos- - - - -	326
<i>М. Живојиновић</i> , О времену склапања брака Стефана Уроша III (Дечанског) са Маријом Палеолог - - - - -	327
<i>М. Živojinović</i> , Sur la date de la conclusion du mariage entre Stefan Uroš III (Dečanski) et Marie Paléologue - - - - -	330
<i>Р. Schreiner</i> , Die Gesandtschaftsreise des Nikephoros Gregoras nach Serbien (1326/1327) - - - - -	331
<i>П. Шрајнер</i> , Посланичко путовање Нићифора Григоре у Србију (1326/1327) - - - - -	340
<i>В. Krekić</i> , Two Episodes from Venetian Political Life in the Late Middle Ages - - - - -	343
<i>Б. Крекић</i> , Две епизоде из венецијанског политичког живота у касном средњем веку - - - - -	349
<i>М. Nystazopoulou-Pélékidou</i> , La filandière serbe à la production artisanale (milieu du XIVe s.) - - - - -	351
<i>М. Нистазојулу-Пелекиду</i> , Српска преља у занатској производњи (средица XIV века)- - - - -	356
<i>М. Благојевић</i> , О спорним митрополијама цариградске и српске патријаршије - - - - -	359
<i>М. Blagojević</i> , Sur les métropolies objets de litige entre les patriarchats de Constantinople et de Serbie - - - - -	372
<i>Б. Тодић</i> , Натпис уз Јована Оливера у наосу Леснова (Прилог хронологији лесновских фресака) - - - - -	373
<i>В. Todić</i> , The Inscription next to John Oliver in the Naos of Lesново. A Contribution to the Chronology of Lesново Frescoes - - - - -	383
<i>Д. И. Синдик</i> , Повеља ћесара Угљеше - - - - -	385
<i>Д. I. Sindik</i> , La charte du César Uglješa - - - - -	394

<i>C. Ђурковић</i> , Поствизантијски деспоти - - - - -	395
<i>S. Ćirković</i> , Post-byzantine Despots- - - - -	406
<i>J. Koder</i> (unter Mitarbeit von <i>Hans-Veit Beyer</i>), Die geographischen Traditionen der Byzantiner und das Weltbild des Cristoph Columbus - - - - -	407
<i>J. Кодер</i> (у сарадњи са <i>Ханс-Фајш Бајером</i>), Географске традиције Византинаца и слика света Кристифора Колумба - - - - -	418
<i>Г. Субојић</i> , Из историје сликарства у скопском крају у време турске власти (1) - - - - -	419
<i>G. Subotić</i> , From the History of Painting in the Region of Skoplje during the Turkish Rule (1) - - - - -	443

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXIX**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XXXIX

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Sima Ćirković,
Jovanka Kalić, Angeliki Laiou (Athènes/Cambridge, Mass.), Ljubomir Maksimović,
Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Peter Schreiner (Köln), Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction:

Bojana Krsmanović

BEOGRAD

2001/2002

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XXXIX

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

*Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Ангелики Лаију (Аџина/Кембриџ, Мас.),
Љубомир Максимовић, Радивој Радић, Нинослава Радосевић, Гојко Субојић,
Сима Ђирковић, Евангелос Хрисос (Аџина), Жан-Клод Шене (Париз),
Петер Шрајнер (Келн)*

Секретар редакције
Бојана Крсмановић

БЕОГРАД
2001/2002

Ове, 2002. године, сустичу се две значајне годишњице за нашу публикацију. Протекло је сто година од рођења Георгија Острогорског, творца београдске византолошке школе, оснивача Византолошког института САНУ и утемељивача институтског Зборника радова (ЗРВИ). Такође, пуних педесет година протекло је од појаве првог броја Зборника. Ово је тренутак у коме се са пијететом сећамо свог учитеља, као и његовог наследника на дужности уредника Зборника, академика Божидара Ферјанчића, чланова редакције — Иванке Николајевић, Фрање Баришића, Гордане Бабић, Војислава Ј. Ђурића, Ивана Ђурића — и аутора којих више нема међу нама. Са захвалношћу и жељом за даљу сарадњу мислимо на многе ауторе, домаће и стране, који су својим прилозима обогатили Зборник. Нека ови скромни редови буду *homage* свима њима, али и израз поноса што настављамо традицију која не остаје без одјека на нашим и светским просторима.

Редакција

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Angeliki E. Laiou</i> , Methodological Questions Regarding the Economic History of Byzantium — — — — —	9
<i>Ангелики Е. Лају</i> , Методолошка питања економске историје Византије — — — — —	22
<i>Љубомир Максимовић</i> , Тематски војници у византијском друштву — прилог новом процењивању проблема — — — — —	25
<i>Ljubomir Maksimović</i> , Thematic Stratiotai in Byzantine Society — a Contribution to a New Assessment of the Subject — — — — —	45
<i>Васил Гюзелев</i> , Студийският манастир и Българите през средновековието (VIII–XIV в.) — — — — —	51
<i>Васил Гюзелев</i> , Студийски манастир и Бугари у средњем веку (VIII–XIV век) — —	66
<i>Vlada Stanković</i> , The Alexios Studites' Patriarchate (1025–1043): A Developmental Stage in Patriarchal Power — — — — —	69
<i>Влада Сџанковић</i> , Патријархат Алексија Студита (1025–1043): почетак пораста патријаршијске моћи — — — — —	86
<i>Ninoslava Radošević</i> , Les <i>allophyloi</i> dans la correspondance des intellectuels byzantins du XII ^e siècle — — — — —	89
<i>Нинослава Радошевић</i> , Иноплеменици у преписци византијских интелектуалаца XII века — — — — —	101
<i>Војислав Кораћ</i> , Истраживање остатака храма св. Пантелејмона у Нишу — — — — —	103
<i>Vojislav Korać</i> , Fouilles des vestiges de l'église Saint-Pantéléémôn à Niš — — — — —	115
<i>Бранислав Тодић</i> , Фреске у Богородици Перивлепти и порекло Охридске архиепископије — — — — —	147
<i>Branislav Todić</i> , Frescoes in the Virgin Peribleptos Church Referring to the Origins of the Archbishopric of Ohrid — — — — —	161
<i>Ivan Stevović</i> , Byzantium, Byzantine Italy and Cities on the Eastern Coast of the Adriatic: the Case of Kotor and Dubrovnik — — — — —	165
<i>Иван Сџевовић</i> , Византија, Византијска Италија и градови на источној обали Јадрана: случај Котора и Дубровника — — — — —	180
<i>Mirjana Živojinović</i> , L'irrigation des terres en Serbie médiévale — — — — —	183
<i>Мирјана Живојиновић</i> , Наводњавање земље у средњовековној Србији — — — — —	195
<i>Ђорђе Бубало</i> , Влахо ейиской или влахоейиской — — — — —	197
<i>Ђорђе Бубало</i> , Bishop Vlaho or Vlahoepiskop — — — — —	219

<i>Радивој Радић</i> , Срби пред градом светог Димитрија? (Једна алузија Димитрија Кидона у „Монодији палима у Солуну“) -----	221
<i>Radivoj Radić</i> , Serbs in Front of the City of St. Demetrios? (One Allusion from the “Monodium to the Fallen in Thessaloniki” by Demetrios Kydones) -----	224
<i>Милош Благојевић</i> , Сродствена терминологија и хијерархија владара у списима Константина Филозофа и његових савременика -----	225
<i>Miloš Blagojević</i> , The Terminology of Kinship and Hierarchy of Rulers in the Writings of Constantine the Philosopher and his Contemporaries -----	234
<i>Nada Zečević</i> , The Italian Kin of the Tocco Despot: Some Notes about the Relatives of Carlo I Tocco -----	237
<i>Нада Зечевић</i> , Италијанска родбина деспота Тока: неколико напомена о рођацима Карла I Тока -----	247
<i>Татјана Стародубцев</i> , Представа старозаветног Веселеила у олтару Раванице --	249
<i>Tatjana Starodubcev</i> , La représentation de Betsaleel dans l'espace du Sanctuaire à Ravanica -----	261

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XL**

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XL

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Sima Ćirković,
Jovanka Kalić, Angeliki Laiou (Athènes/Cambridge, Mass.), Ljubomir Maksimović,
Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Peter Schreiner (Köln), Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction:

Bojana Krsmanović

BEOGRAD

2003

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-988

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XL

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

*Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Ангелики Лаију (Ајина/Кембриџ, Мас.),
Љубомир Максимовић, Радивој Радић, Нинослава Радошевић, Гојко Субојић,
Сима Ћирковић, Евангелос Хрисос (Ајина), Жан-Клод Шене (Париз),
Пејтер Шрајнер (Келн)*

Секретар редакције
Бојана Крсмановић

БЕОГРАД

2003

Прошли број (39) Зборника радова (ЗРВИ) третиран је, мада не и званично, као нека врста јубиларног броја. Учињено је то због сустицања двеју за нашу публикацију значајних годишњица: стогодишњице рођења Георгија Острогорског, утемељивача Зборника, и педесетогодишњице излажења. Овај број нема ту двоструку ауру и не можемо га сматрати јубиларним, али садржи одређену специфичност на коју желимо да скренемо пажњу читалаца. Издавачи Зборника одавно су одлучили да свака двадесета свеска садржи комплетну библиографију радова објављених у претходном раздобљу, укључујући и свеску која такву библиографију садржи. Зборник радова 20 (1981) први пут је понудио одговарајући прилог. Сада, са Зборником радова 40 (2003), отишло се из практичних разлога корак даље. Овај број, наиме, не садржи библиографију радова из претходних двадесет свезака, како је првобитно намеравано, него целокупан преглед свих текстова који су икад објављени у Зборнику радова Византолошког института, укључујући и свеску која је пред читаоцима. Верујемо да је ово користан допринос традиционалној уређивачкој политици наше публикације.

Редакција

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Miroslava Mirković, Jerome's "malice" and the "cornicula decking itself with other birds plumage"</i> -----	9
<i>Мирослава Мирковић, Хијеронимова злоба: Амброзије и „врана која се кити туђим перјем“</i> -----	17
<i>Vassiliki N. Vlyssidou, Jean Ier Tzimiskès et Bardas Sklèros: le cas d'une surveillance discrète</i> -----	19
<i>Василики Н. Влсиду, Јован I Цимискије и Варда Склир: случај једног дискретног надзора</i> -----	26
<i>Влада Сџанковић, Новелисим Константин, Михаило V Калафат и род Пафлагонаца</i> -----	27
<i>Vlada Stanković, Le nobélissime Constantin, Michel V et la famille des Paphlagoniens</i> -----	45
<i>Alexandru Madgearu, The Periphery against the Centre: the Case of Paradunavon</i> ---	49
<i>Александру Мадгеару, Периферија против центра: случај Парадунавона</i> -----	56
<i>Jean-Claude Cheynet – Jean-François Vannier, Les Argyroi</i> -----	57
<i>Жан-Клод Шене – Жан-Франсоа Ваније, Аргири</i> -----	89
<i>Јованка Калић, Београд у XII веку. Тврђава – град – полис</i> -----	91
<i>Jovanka Kalić, Belgrade au XIIe siècle. Forteresse – ville – polis</i> -----	96
<i>Djoković Zorica, Stanovništvo istočne Makedonije u prvoj polovini XIV veka</i> -----	97
<i>Djoković Zorica, La population de la Macédoine de l'Est dans la première moitié du XIVe siècle</i> -----	239
<i>Мирјана Живојиновић – Ђорђе Бубало, Акт прота Теофана за манастир Вериота (април 1312, инд. 10) у старосрпском преводу XV века</i> -----	245
<i>Mirjana Živojinović – Djordje Bubalo, La traduction en ancien serbe de l'acte du prôtos Théophane (avril 1312, ind. 10) pour le monastère de Berroiôtou</i> -----	261
<i>Élizabeth Malamut, Cinquante ans à Thessalonique: de 1280 à 1330</i> -----	263
<i>Елизабет Малами, Педесет година Солуна: од 1280. до 1330.</i> -----	294
<i>Diether Roderich Reinsch, Kritobulos of Imbros – Learned Historian, Ottoman raya and Byzantine Patriot</i> -----	297
<i>Диџер Родерик Рајнш, Критовул са Имброса: учени историчар, османски рајетин и византијски родољуб</i> -----	308
<i>Mirjana M. Mašnić, The Icon of the Holy Virgin Vatopedini with a Portrait of Voevoda Ioan Radul</i> -----	313
<i>Mirjana M. Mašnić, Ikona Bogorodice Vatopedske sa portretom vojvode Jovana Radula</i> -----	320
<i>Библиографија Зборника радова Византолошког института 1–40 (1952–2003) --</i>	323
<i>Bibliographie du Recueil des travaux de l'Institut d'études byzantines 1–40 (1952–2003)</i> -----	323

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLI**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XLI

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Sima Ćirković,
Jovanka Kalić, Angeliki Laiou (Athènes/Cambridge, Mass.), Ljubomir Maksimović,
Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Peter Schreiner (Köln), Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction:

Bojana Krsmanović

BEOGRAD

2004

Improbable

Ове године навршило се седамдесетпет година живота и педесет година научног рада академика Симе Ћирковића. Неподељена су мишљења да је он у сваком погледу и по свим мерилима изузетан посленик у истраживању српског средњег века, што подразумева и необично широк допринос изучавању српско-византијских односа. Управо у овом истраживању прожимања двају балканских светова академик Ћирковић је деценијама истакнути сарадник Византолошког института САНУ, а годинама већ и један од стожера његове научне стратегије. Као дугогодишњи председник Научног већа Института, члан редакције институтског *Зборника радова* и Националног комитета за византологију, академик Ћирковић је веома ангажовани учесник, често и покретач, у креирању византолошких научних програма, а истовремено и неуморни прегалац у њиховом остваривању. Посвећеност је то из које проистиче немерљив научни допринос, било да је реч о изучавању византијских извора или о бављењу историјском стварношћу која се у тим изворима оцртава.

Сарадници Института сматрају обележавање јубиларне годишњице академика Симе Ћирковића својим дугом према њему, према научној јавности наше земље и према светској медијевистици. Слављенику се зато ова свеска *Зборника* посвећује као скроман израз поштовања, захвалности и пријатељства.

Εἰς πολλὰ ἔτη, διδάσκαλε!

Редакциони одбор

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

Библиографија радова академика Симе Ћирковића (саставио Ђорђе Бубало) — — —	11
Bibliography of Sima Ćirković, Member of the Serbian Academy of Sciences and Arts (by Djordje Bubalo) — — — — —	11
<i>Slobodan Dušanić</i> , Julian's Strategy in AD 361 — — — — —	55
Слободан Душанић, Јулијанова стратегија 361. године — — — — —	65
<i>Aleksandar Loma</i> , Procopius about the Supreme God of the Slavs (Bella VII 14, 23): Two Critical Remarks — — — — —	67
Александар Лома, Прокопије о словенском врховном бору (Bella VII 14, 23): две критичке опаске — — — — —	70
<i>Бојана Крсмановић — Нинослава Рadoшевић</i> , Легендарне генеалогije византијских царева и њихових породица — — — — —	71
<i>Bojana Krsmanović — Ninoslava Radošević</i> , Legendary Genealogies of Byzantine Emperors and their Families — — — — —	95
<i>Srdjan Šarkić</i> , The Concept of Marriage in Roman, Byzantine and Serbian Mediaeval Law — — — — —	99
Срђан Шаркић, Појам брака у римском, византијском и српском средњовековном праву — — — — —	103
<i>Bojan Miljković</i> , L'illustration de la Deuxième homélie pascale de Grégoire le Théologien — — — — —	105
Бојан Миљковић, Илустрација Друге ускршње хомилије Григорија Богослова — — — — —	112
<i>Johannes Koder</i> , Anmerkungen zur Entwicklung der Siedlungsterminologie in Byzanz, besonders bei Romanos Melodos — — — — —	113
Јоханес Кодер, Напомене о развјутку терминологије насеља у Византији, посебно код Романа Мелода — — — — —	121
<i>Дејан Целебџић</i> , Један занемарени аспект симболике јабуке у византијској књижевности: поводом Vita Basilii (4. 14–20) — — — — —	123
<i>Dejan Dželebdžić</i> , Un aspect négligé de la symbolique de la pomme dans la littérature byzantine: à propos de la Vita Basilii (4. 14–20) — — — — —	131
<i>Влада Станковић</i> , Тройеофорос код Михаила Псела. Један пример политичке употребе реторике — — — — —	133
<i>Vlada Stanković</i> , Le Tropaiophoros chez Michel Psellos. Un exemple de l'utilisation politique de la rhétorique — — — — —	148
<i>Тибор Живковић</i> , Рама у титулатури угарских краљева — — — — —	153
<i>Tibor Živković</i> , Rama in the Royal Title of the Hungarian Kings — — — — —	164

<i>Günter Prinzing, A Quasi Patriarch in the State of Epiros: The Autocephalous Archbishop of „Boulgaria“ (Ohrid) Demetrios Chomatenos</i> -----	165
<i>Гинџер Принцинг, Квазипатријарх у Епирској држави: аутокефални архиепископ „Бугарске“ (Охрида) Димитрије Хоматин</i> -----	181
<i>Јованка Калић, Рашка краљевина (Regnum Rasciae)</i> -----	183
<i>Jovanka Kalić, Regnum Rasciae</i> -----	189
<i>Desanka Kovačević-Kojić, Les métaux précieux de Serbie et le marché Européen (XIVe – XVe siècles)</i> -----	191
<i>Десанка Ковачевић-Којић, Племенити метали Србије и Босне и европско тржиште (XIV–XV вијек)</i> -----	202
<i>Војислав Кораћ, Смисао грађења по узору. Примери у српској архитектури XIV века</i> -----	205
<i>Vojislav Korać, La signification de la construction sur un modèle donné. Exemples relevés dans l'architecture serbe du XIVe siècle</i> -----	212
<i>Вујадин Иванишевић, Развој хералдике у средњовековној Србији</i> -----	213
<i>Vujadin Ivanišević, Le développement de l'héraldique en Serbie médiévale</i> -----	232
<i>Смиља Марјановић-Душанић, Молитве светих Симеона и Саве у владарском програму краља Милутина</i> -----	235
<i>Smilja Marjanović-Dušanić, Les prières de saint Syméon et saint Sava dans le programme monarchique du roi Milutin</i> -----	248
<i>Петар Рокаи, Византијски преци неких чланова босанске владарске куће</i> -----	251
<i>Peter Rokay, Die byzantinischen Ahnen einiger Mitglieder der bosnischen Herrscherfamilie</i> -----	255
<i>Гордана Томовић, Ко је био деспот Торник из записа граматика Нестора</i> -----	257
<i>Gordana Tomović, Who was Despot Tornik in the Graphite of the Scribe Nestor</i> -----	270
<i>Душан Синдик, Которско Мало веће и црква Свете Тројице</i> -----	271
<i>Dušan Sindik, The Kotor (Cattaro) Minor Council and the Saint Trinity Church</i> -----	276
<i>Мирјана Живојиновић, Комитиса у светлости нових докумената</i> -----	279
<i>Mirjana Živojinović, Komëtissa à la lumière des nouveaux documents</i> -----	290
<i>Милош Благојевић, Велики кнез и земаљски кнез</i> -----	293
<i>Miloš Blagojević, Le grand prince et le prince territorial</i> -----	317
<i>Ljubica D. Popovich, A Study of the Standing Figures in the Five Domes of the Virgin Ljeviška in Prizren</i> -----	319
<i>Љубица Д. Појовић, Прилог проучавању фигура у тамбурима купола Богородице Љевишке у Призрену</i> -----	338
<i>Љубомир Максимовић, Верија у политици Стефана Душана</i> -----	341
<i>Ljubomir Maksimović, Berroia in Stefan Dušan's Politics</i> -----	352
<i>Peter Schreiner, Sorge um Handschriften. Zwei wenig bekannte Nachrichten zur serbischen Kultur im 14. Jahrhundert</i> -----	353
<i>Петер Шрајнер, Брига о рукописима. Две мало познате вести о српској култури у XIV веку</i> -----	360

<i>Nada Zečević, The Genoese Citizenship of Carlo I Tocco of December 2, 1389 (I) — — —</i>	361
<i>Нада Зечевић, Ђеновско грађанство Карла I Токо (2. XII 1389) (I) — — — — —</i>	375
<i>Ружа Ђук, Породица Алберто (Бонo) у Дубровнику у позном средњем веку — — —</i>	377
<i>Ruža Ćuk, Family Alberto (Bono) in Dubrovnik in the Late Middle Ages — — — — —</i>	386
<i>Раде Михаљчић, Млет као баштина которске властеле — — — — —</i>	387
<i>Rade Mihaljčić, Mljet — patrimonio della nobiltà di Kotor — — — — —</i>	396
<i>Bariša Krekić, Helias and Blasius de Radoano, Ragusan Merchants in the Second Half of the Fourteenth Century — — — — —</i>	399
<i>Бариша Крекић, Helias и Blasius de Radoano (Илија и Влахо Радованови), дубровачки трговци у другој половини XIV вијека — — — — —</i>	421
<i>Ђуро Тошић, Сандаљева удовица Јелена Хранић — — — — —</i>	423
<i>Djuro Tošić, La veuve de Sandalj — — — — —</i>	440
<i>Момчило Спремић, La famille serbe des Branković — considérations généalogiques et héraldiques — — — — —</i>	441
<i>Момчило Спремић, Српска породица Бранковић — генеалoшка и хералдичка разматрања — — — — —</i>	448
<i>Марица Маловић-Ђукић, Которски кумерак солски у средњем веку — — — — —</i>	453
<i>Marica Malović-Djukić, The Kotor Salt Market in the Middle Ages — — — — —</i>	468
<i>Marianna D. Birnbaum, What the West Has Won By the Fall of Byzantium? — — — — —</i>	469
<i>Маријана Бирнбаум, Шта је Запад добио падом Византије? — — — — —</i>	473
<i>Даница Пејровић, Непознато писмо Жан-Батист Тибоа, француског византолога-музиколога из 1899. године — — — — —</i>	475
<i>Danica Petrović, An Unknown Letter by Joannes/Jean-Baptiste/ Thibaut, French Byzantinist-Musicologist (1899) — — — — —</i>	482
<i>Александар Појовић — Радивој Радић, Писма Драгутина Анастасијевића Карлу Крумбахеру (1907–1909) — — — — —</i>	485
<i>Aleksandar Popović — Radivoj Radić, Les lettres de Dragutin Anastasijević à Karl Krumbacher (1907–1909) — — — — —</i>	496
<i>Гојко Суботић, Натпис у Моливоклисији — — — — —</i>	507
<i>Gojko Subotić, L'inscription de la Molybokklèsia — — — — —</i>	521
<i>Хараламбос К. Папастаџијис, Савремени правни статус Свете Горе — — — — —</i>	525
<i>Charalampos K. Papastathis, The Modern Legal Status of the Mount Athos — — — — —</i>	537

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLII**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XLII

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction:

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Sima Ćirković,
Jovanka Kalić, Angeliki Laiou (Athènes/Cambridge, Mass.), Ljubomir Maksimović,
Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Peter Schreiner (Köln), Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction:

Bojana Krsmanović

BEOGRAD

2005

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Иван Биљарски</i> , От мифа к истории или от степи к Израилу —————	7
<i>Иван Биљарски</i> , Од мита ка историји или од степе ка Израилу —————	21
<i>Dejan Dželebdžić</i> , Η δημοκρατική Ρώμη στην πολιτική σκέψη του Μιχαήλ Ψελλού	23
<i>Дејан Џелебџић</i> , Републикански Рим у политичкој мисли Михаила Псела ———	33
<i>Марко Драшковић</i> , Компоненте западноевропског феудализма у делу Ане Комнине —————	35
<i>Marko Drašković</i> , Components of Westeuropean Feudalism in the Writings of Anna Komnene —————	44
<i>Тибор Живковић</i> , Два питања из времена владавине краља Бодина —————	45
<i>Tibor Živković</i> , Two Questions from the Time of King Bodin's Rule —————	58
<i>Nada Zečević</i> , The Genoese Citizenship of Carlo I Tocco of December 2, 1389 (II) — —	61
<i>Нада Зечевић</i> , Ђеновско грађанство Карла I Токо (2. XII 1389) (II) —————	75
<i>Мирјана Глигоријевић-Максимовић</i> , Сликарство XIV века у манастиру Трескавцу	77
<i>Mirjana Gligorijević-Maksimović</i> , La peinture du XIV ^e siècle au monastère de Treskavac —————	120

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLIII**

Радови обухваћени овим бројем Зборника настали су из саопштења поднетих на IV националној конференцији византолога, одржаној од 27. до 29. октобра 2005. године у Српској академији наука и уметности и на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Известан број саопштења са скупа, који из разних разлога нису могли да буду објављени овом приликом, појавиће се у наредном броју Зборника, чије је обликовање предвиђено за следећу јесен.

По традицији, Конференција је имала тематски део — овога пута *Србија и Византија — последње столеће* — и општи део, са саопштењима различите тематике, која су, као и саопштења из првог дела, проистекла из рада на пројектима, финансираним од Министарства науке и заштите животне средине Републике Србије. Специфичност Конференције, и овог Зборника, огледа се у томе што део радова садржи и прве резултате грчко-српског пројекта о интеракцији Византије и Србије у последњем веку њиховог постојања, који се одвија у сарадњи Института за византијска истраживања (Атина) при Грчкој националној фондацији за науку и Византолошког института САНУ (Београд).

Композиција Зборника, са његовом интердисциплинарном садржином, редоследом радова одражава ток Конференције, који се од њеног програма разликовао само одсуством извесног броја пријављених аутора.

Редакциони одбор

This issue of *Zbornik* contains papers originally presented at the 4th National Byzantine Studies Conference, held at the Serbian Academy of Sciences and Arts and the Faculty of Philosophy of Belgrade University, October 27th–29th 2005. A number of contributions presented at the Conference which, for different reasons, could not be published here, will appear in the next issue of *Zbornik*, planned for the autumn to come.

As customary, the Conference had a thematic session — this time the topic was *Serbia and Byzantium: The Last Century* — and a general one, comprising presentations on different topics. The presented papers at both of sessions feature results of research within some projects, which are financed by the Ministry of Science and Environmental Protection of the Republic of Serbia. A peculiar feature of the Conference and of this issue of *Zbornik* is that some of the papers present the first results of the Greek-Serbian project on the interaction of Byzantium and Serbia in the last century of their existence, carried out in cooperation by the Institute of Byzantine Research (Athens) of the National Hellenic Research Foundation and the Institute for Byzantine Studies of the Serbian Academy of Sciences and Arts (Belgrade). The interdisciplinary composition of *Zbornik* reflects the schedule of the Conference, which, in its turn, differed from its program only in the absence of some announced speakers.

Editorial Board

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Љубомир Максимовић, Сучељавање и прожимање двају светова</i> -----	11
<i>Ljubomir Maksimović, Confrontation and Coalescence of Two Worlds</i> -----	20
<i>Сима Ћирковић, Последње године у последњем столећу српско-византијских односа</i>	25
<i>Sima Ćirković, Last Years in the Last Century of the Serbian-Byzantine Relationships</i>	29
<i>Јованка Калић, Деспот Стефан и Византија</i> -----	31
<i>Jovanka Kalić, Despot Stefan and Byzantium</i> -----	39
<i>Мирјана Живојиновић, Драгаши и Света Гора</i> -----	41
<i>Mirjana Živojinović, Les Dragaš et le Mont Athos</i> -----	55
<i>Нинослава Радошевић, У ишчекивању краја — византијска реторика прве поло-</i> <i>вине XV века</i> -----	59
<i>Ninoslava Radošević, Waiting for the End. The Byzantine Rhetoric of the First Half of</i> <i>the Fifteenth Century</i> -----	66
<i>Срђан Шаркић, О стицању пословне способности у средњовековном српском праву</i>	71
<i>Srdjan Šarkić, On Acquirement of Legal Capacity in Serbian Medieval Law</i> -----	76
<i>Смиља Марјановић-Душанић, Династија и светост у доба породице Лазаревић:</i> <i>стари узор и нови модели</i> -----	77
<i>Smilja Marjanović-Dušanić, Dynastie et sainteté à l' époque de la famille des</i> <i>Lazarević: exemples anciens et nouveaux modèles</i> -----	93
<i>Јелена Ердељан, Београд као Нови Јерусалим. Размишљања о рецепцији једног</i> <i>топоса у доба деспота Стефана Лазаревића</i> -----	97
<i>Jelena Erdeljan, Belgrade as New Jerusalem. Reflections on the Reception of a Topos</i> <i>in the Age of Despot Stefan Lazarević</i> -----	109
<i>Даница Појовић, Патријарх Јефрем — један позносредњовековни светитељски култ</i>	111
<i>Danica Porović, Patriarch Ephrem: A Late Medieval Saintly Cult</i> -----	124
<i>Маја Николић, Псеудо-Сфранцис о српским земљама</i> -----	127
<i>Maja Nikolić, Pseudo-Sphrantzes on the Serbian Lands</i> -----	138
<i>Радивој Радић, Босна у историјском делу Критовула са Имброса</i> -----	141
<i>Radivoj Radić, Bosnia in the Work of Critobulos of Imbros</i> -----	154
<i>Нада Зечевић, Први брак деспота Леонарда III Токо</i> -----	155
<i>Nada Zečević, The First Marriage of Despot Leonardo III Tocco</i> -----	173
<i>Тајјана Суботин-Голубовић, Календари српских рукописа прве половине XV века</i>	175
<i>Tatjana Subotin-Golubović, Calendars of the Serbian Early 15th Century Manuscripts</i> -	187

<i>Марко Појовић, Замак у српским земљама позног средњег века</i> -----	189
<i>Marko Popović, The Castle in Late Medieval Serbian Lands</i> -----	201
<i>Војислав Кораћ, Монументална архитектура у Византији и Србији у последњем веку Византије. Особена обрада фасадних површина</i> -----	209
<i>Vojislav Korać, L'architecture monumentale de Byzance et de Serbie durant le dernier siècle de l'empire byzantin. Un traitement particulier des façades</i> -----	213
<i>Иван Стевовић, Архитектура Моравске Србије: локална градитељска школа или епилог водећих токова позновизантијског градитељског стварања</i> -----	231
<i>Ivan Stevović, Serbian Architecture of the Morava Period: A Local School or an Epilogue to the Leading Trends in Late Byzantine Architecture. A Study in Methodology</i> --	241
<i>Јанко Магловски, Омча и спона — структура моравских преплета</i> -----	255
<i>Janko Maglovski, The Loop and the Spike. Toward the Structure of Interlaced Ornaments of Morava School</i> -----	272
<i>Мирјана Глигоријевић-Максимовић, Иконографија Богородичиних праобраза у сликарству XIV и XV века</i> -----	281
<i>Mirjana Gligorijević-Maksimović, L'iconographie des préfigurations de la Vierge dans la peinture serbe du milieu du XIVe jusqu'au milieu du XVe siècle</i> -----	292
<i>Бојан Миљковић, Хиландарска икона српског цара Стефана</i> -----	319
<i>Bojan Miljković, The Serbian Emperor Stefan's Icon from the Hilandar Monastery</i> --	348
<i>Тајјана Стародубцев, Сликари задужбина Лазаревића</i> -----	349
<i>Tatjana Starodubcev, Painters of the Endowments of the Lazarević Dynasty</i> -----	374
<i>Бојана Крсмановић, Потенцијал функције доместика схола (VIII–X век)</i> -----	393
<i>Bojana Krsmanović, The Potential of the Office of Domestikos ton Scholon (8th – 10th centuries)</i> -----	429
<i>Влада Станковић, Срби у поезији Теодора Продрома и Анонима Манганског</i> --	437
<i>Vlada Stanković, Serbs in the Poetry of Theodore Prodromos and Anonymous Manganeios</i> -----	449
<i>Тибор Живковић, Дукља између Рашке и Византије у првој половини XII века</i> --	451
<i>Tibor Živković, Dioclea between Rascia and Byzantium in the First Half of the Twelfth Century</i> -----	465
<i>Марко Драшковић, Западноевропско наоружање и тактика у делу Ане Комнине</i> --	467
<i>Marko Drašković, Western Armament and Tactics in the Writings of Anna Komnene</i> --	474
<i>Александар В. Појовић, Један византијски запис о празнику Русалија код Словена (Chomatenus, ep. 120)</i> -----	475
<i>Aleksandar V. Popović, L'évocation de la fête des Rusaliye chez les Slaves dans un texte byzantin (Chomatenus, ep. 120)</i> -----	480
<i>Дејан Џелебџић, Словенски антропоними у судским актима Димитрија Хоматина</i> 483	
<i>Dejan Dželebdžić, Slavic Anthroponyms in the Judicial Decisions of Demetrios Chomatenos</i> -----	497

<i>Зорица Ђоковић</i> , Проучавање антропонимијске грађе у практицима XII и XIII века	499
<i>Zorica Djoković</i> , Étude de l'anthroponymie slave dans les praktika du XII ^e et XIII ^e siècle	514
<i>Ирена Шпадијер</i> , Писар ктиторског натписа св. Саве у Студеници -----	517
<i>Irena Špadijer</i> , The Scribe of the Founder's Inscription of Saint Sava in Studenica --	521
<i>Смиљка Габелић</i> , О иконографији св. Прокопија -----	527
<i>Smiljka Gabelić</i> , On the Iconography of Saint Prokopios -----	550
<i>Милка Чанак-Медић</i> , Апотропејске представе на прочељу Спасова дома у Жичи --	561
<i>Milka Čanak-Medić</i> , Polychromie et représentations apotropaiques sur la façade de l'église du Saint-Sauveur à Žiža -----	567

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLIV/1**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584–9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XLIV/1

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Sima Ćirković,
Jovanka Kalić, Angeliki Laiou (Athènes/Cambridge, Mass.), Ljubomir Maksimović,
Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Peter Schreiner (Köln), Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

Secrétaires de la rédaction

*Bojana Krsmanović
Bojan Miljković*

BEOGRAD

2007

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLIV/1

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

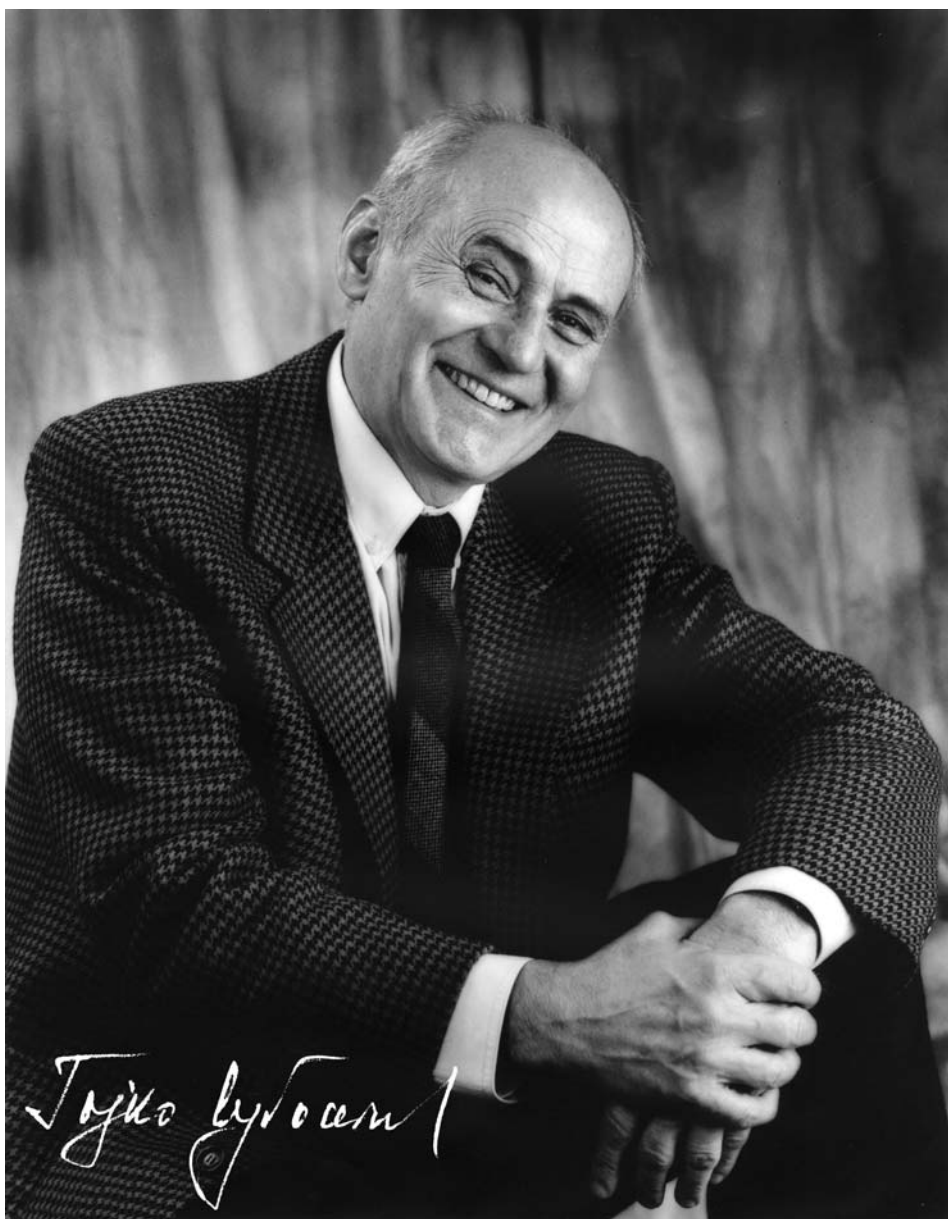
*Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Ангелики Лацју (Аџина/Кембриџ, Мас.),
Љубомир Максимовић, Радивој Радић, [Нинослава Радошевић], Гојко Субојић,
Сима Ђирковић, Евангелос Хрисос (Аџина), Жан-Клод Шене (Париз),
Пејтер Шрајнер (Келн)*

Секретари редакције

*Бојана Крсмановић
Бојан Миљковић*

БЕОГРАД

2007

Навршило се седамдесетпет година живота и педесет година научног рада академика Гојка Суботића. Врсни познавалац и у нас кључни истраживач византијске и поствизантијске уметности, широко познат у међународним научним круговима као тумач уметничких токова на средњовековном Балкану, академик Суботић даје огроман допринос изучавању српско-византијске културне и друштвене интеракције. Члан трију националних академија наука и грчки амбасадор хеленизма, он и поред готово бескрајних простора на којима се кретао и духовним и физичким ангажманом, дуги низ година остаје, пре свега, веран и креативан сарадник Византолошког института САНУ и један од твораца институтског научног профила. Његово прегалаштво видљиво је у свему чега се дотакла његова истраживачка радозналост. Сарадници Института свесни су вишезначног и немерљивог доприноса академика Суботића, који је уграђен у углед Института. Али исто тако они су свесни да је његов научни допринос јасно препознатљив и у животу других научних средина, како у земљи тако и у иностранству.

Сарадници Института зато сматрају обележавање јубилеја академика Гојка Суботића својим дугом према њему, према научној јавности наше земље и према страним истраживачима којима је у срцу проучавање византијске културе. Ширина одзива оних који су желели да учествују у овом гесту поштовања, захвалности и пријатељства најбоље показује колико је посвећивање ове свеске *Зборника* академику Суботићу било, иако скромно, неопходно признање једном изузетном делу.

Редакциони одбор

TABULA GRATULATORIA

Myrtali Acheimastou-Potamianou	Biljana Jovanović-Stipčević
Elka Bakalova	Jovanka Kalić
Charalambos Bakirtzis	Sophia Kalopissi-Verti
Ioanna Bita	Olivera Kandić
Miloš Blagojević	Konstantinos Katsikis
Naum Celakoski	Sanja Kesić
Kriton Chrysochoïdis	Branka Knežević
Evangelos Chrysos	Dušan Korać
Saša Cvetkovski	Vojislav Korać
Milka Čanak-Medić	Ioannis Koumanoudis
Sima Ćirković	Desanka Kovačević-Kojić
Dimitar Ćornakov	Bojana Krsmanović
† Ruža Ćuk	Evangelos Kyriakoudis
Slobodan Ćurčić	Miroslav Lazović
Evgenia Drakopoulou	Katia Loverdou-Tsigarida
Nikola Dudić	Ljubomir Maksimović
Dejan Dželebdžić	Miodrag Marković
Aksinia Džurova	Liliana Mavrodinova
Aleksandar Fotić	Vesna Milanović
Smiljka Gabelić	Gordana Milošević
Zaga Gavrilović	Bojan Miljković
Georgi Gerov	Evtychia Nikolaidou-Kourkoutidou
Mirjana Gligorijević-Maksimović	Maja Nikolić
Cvetan Grozdanov	Jasmina Nikolić
Phaidon Hadjiantoniou	Valentino Pace
Yota Ikonomaki-Papadopoulou	Maria Panayotidi
Catherine Jolivet-Lévy	Svetlana Pejić

Biserka Penkova	Engelina Sergeevna Smirnova
Srdjan Pirivatrić	Momčilo Spremić
Miltiadis Poliviou	Vlada Stanković
Ljubica D. Popovich	Tatjana Starodubcev
Marko Popović	Angeliki Stavropoulou
Danica Popović	Ivan Stevović
Svetlana Popović	Marica Šuput
Viktorija Popovska-Korobar	Nikola Tasić
† Ljuben Praškov	Branislav Todić
Radivoj Radić	Dragomir Todorović
† Ninoslava Radošević	Gordana Tomović
Milan Radujko	Ida Toth
† Srdjan Rajković	Anastasia Tourta
Zoran Rakić	Evthymios Tsigaridas
Zagorka Rasolkoska-Nikolovska	Biljana Vidoevska
Xanthi Savvopoulou-Katsiki	Dragan Vojvodić
Gordana Simić	Panayotis Vokotopoulos
Ioustinos Simonopetritis	Nada Zečević
Dušan Sindik	Mirjana Živojinović
Ioannis Sissiou	

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

Том 1 — Tome 1

<i>Гордана Радојчић-Косић, Бојан Миљковић, Библиографија академика Гојка Суботића (Bibliographie de l'académicien Gojko Subotić) —————</i>	13
<i>Гордана Тошић, Душан Рашковић, Ранохришћански споменици на источним падинама Копаника —————</i>	27
<i>Gordana Tošić, Dušan Rašković, Early-Christian Monuments on the Eastern Slopes of the Kopaonik Mountain —————</i>	44
<i>Svetlana Popović, Dividing the Indivisible: The Monastery Space — Secular and Sacred —————</i>	47
<i>Светлана Појовић, Деоба недељивог: световно и свето у манастирском простору —————</i>	64
<i>Zaga Gavrilović, New Observations on the Miniature of the Vision of Saint Gregory of Nazianzus in Paris. Gr. 510 —————</i>	67
<i>Зага Гавриловић, Нова запажања у вези са минијатуром визије светог Григорија Богослова у рукопису Народне библиотеке у Паризу, гр. 510 —————</i>	71
<i>Catherine Jolivet-Lévy, Nouvelles données sur le IXe siècle en Cappadoce: l'église d'İçeridere —————</i>	73
<i>Кајрин Жоливе-Леви, Нови подаци о Кападокији у IX веку: црква у Ичериidere —————</i>	85
<i>Бојана Крсмановић, О проблему акумулативне војне власти <i>στράτηγας</i>, <i>μονοστράτηγας</i> и <i>στράτηγας ἀντοκράτορα</i> —————</i>	87
<i>Bojana Krsmanović, Zum Problem der akkumulativen Militärgewalt des <i>strategos</i>, des <i>monostrategos</i> und des <i>strategos autokrator</i> —————</i>	113
<i>Tibor Živković, The Earliest Cults of Saints in Ragusa —————</i>	119
<i>Тибор Живковић, О најстаријим светачким култовима у Дубровнику —————</i>	126
<i>Војислав Кораћ, Прилог познавању једнобродних цркава са куполом на дубровачком подручју —————</i>	129
<i>Vojislav Korać, Contribution à la connaissance des églises à une nef avec la coupole de la région de Dubrovnik —————</i>	131
<i>Čedomila Marinković, Founder's Model — Representation of a Maquette or the Church? —————</i>	145
<i>Чедомила Маринковић, Ктиторски модел — слика макете или цркве? —————</i>	152
<i>Dejan Dželebdžić, Τα αποθνήγματα των βασιλέων στην Ιστορία σύντομο του Μιχαήλ Ψελλού —————</i>	155
<i>Дејан Џелебџић, Изреке царева у Крајњој <i>ιστοριји</i> Михаила Псела —————</i>	170
<i>Мирјана Живојиновић, Манастир Плака у Кареји —————</i>	173
<i>Mirjana Živojinović, Le Monastère de Plaka à Karyés —————</i>	187

<i>Dušan Korać — Radivoj Radić, Orestes and Pylades in Byzantine Historiography (Two Examples) —————</i>	191
<i>Душан Кораћ — Радивој Радић, Орест и Пилад у византијској историографији (два примера) —————</i>	195
<i>Јованка Калић, Српска држава и Охридска архиепископија у XII веку —————</i>	197
<i>Jovanka Kalić, L'Etat serbe et l'archevêché d'Ochrid au XIIe siècle —————</i>	207
<i>Vlada Stanković, A Generation Gap or Political Enmity? Emperor Manuel Komnenos, Byzantine Intellectuals and the Struggle for Domination in Twelfth Century Byzantium —————</i>	209
<i>Влада Станковић, Генерацијски јаз или политичко питање? Цар Манојло Комнин, византијски интелектуалци и борба за превласт у Византији дванаестог века —————</i>	226
<i>Ljubica D. Popovich, Prophets Carrying Texts by Other Authors in Byzantine Painting: Mistakes or Intentional Substitutions? —————</i>	229
<i>Љубица Д. Појовић, Пророци који носе текстове других аутора — грешке или намерне замене? —————</i>	242
<i>Милка Чанак-Медић, Которска катедрала Светог Трипуна као инспирација неимара и скулптора рашких храмова —————</i>	245
<i>Milka Čanak-Medić, La cathédrale Saint-Tryphon à Kotor en tant que modèle des bâtisseurs et sculpteurs des sanctuaires de Rascie —————</i>	250
<i>Даница Појовић, Пусџиње и Свеће горе средњовековне Србије — писани извори, просторни облици, градитељска решења —————</i>	253
<i>Danica Popović, Deserts and Holy Mountains of Medieval Serbia — Written Sources, Spatial Patterns, Architectural Designs —————</i>	273
<i>Бојан Миљковић, Немањићи и свети Никола у Барију —————</i>	275
<i>Bojan Miljković, Les Nemanides et Saint Nicolas à Bari —————</i>	293
<i>Драган Војводић, Од хоризонталне ка вертикалној генеалошкој слици Немањића —————</i>	295
<i>Dragan Vojvodić, From the Horizontal to the Vertical Genealogical Image of the Nemanjić Dynasty —————</i>	311
<i>Цветан Грозданов, О св. Константину Кавасили и његовим портретима у светлу нових сазнања —————</i>	313
<i>Cvetan Grozdanov, Saint Constantin Cabasilas et ses portraits dans la lumière des nouvelles découvertes —————</i>	323
<i>Valentino Pace, Una scultura di maniera greca nel Mediterraneo dei Franchi: l'icona della Madre di Dio con il Figlio nel monastero della Visitazione di Treviso — — —</i>	325
<i>Валентино Паће, Скулптура у грчком маниру на франачком Медитерану: икона Мајке Божије са Дететом у манастиру Похода Маријиног у Тревизу — — — —</i>	330
<i>Sophia Kalopissi-Verti, Church Foundations by Entire Villages (13th–16th c.). A Short Note —————</i>	333
<i>Софија Калописи-Верџи, Цркве као сеоске скупне задужбине (13–16. век). Кратка белешка —————</i>	340

<i>Eythymios N. Tsigaridas</i> , L'icône de la Vierge <i>Axion Estin</i> du Prôtaton et ses copies – <i>Εὐθύμιος Ν. Τσιγαρίδας</i> , Икона Богородице <i>Аксион Естин</i> из Протата и њене копије -----	341 351
<i>Miodrag Marković</i> , Jedan пример утицаја јеванђелистара на иконографију средњовековног зидног сликарства -----	353
<i>Miodrag Marković</i> , An Example of the Influence of the Gospel Lectionary on the Iconography of Medieval Wall Painting -----	361
<i>Mirjana Gligorijević-Maksimović</i> , Classical Elements in the Serbian Painting of the Fourteenth Century -----	363
<i>Мирјана Глигорјевић-Максимовић</i> , Антички елементи у српском сликарству XIV века -----	370
<i>Љубомир Максимовић</i> , Србија и идеја универзалног Царства -----	371
<i>Ljubomir Maksimović</i> , Serbien und die Idee vom Universalreich -----	378
<i>Срђан Пириваџић</i> , Улазак Стефана Душана у Царство -----	381
<i>Srdjan Pirivatrić</i> , Entering of Stefan Dušan into the Empire -----	406
<i>Сима Ћирковић</i> , О једној српско-угарској алијанси -----	411
<i>Sima Ćirković</i> , Sur une alliance Serbo-Hongroise -----	419
<i>Katia Loverdou-Tsigarida</i> , Revêtement de l'icône de la Vierge Vimatarissa datant de l'époque des Paléologues, monastère de Vatopédi -----	423
<i>Каџија Ловерду-Цигарида</i> , Оков ватопедске иконе Богородице Виматарисе из епохе Палеолога -----	433
<i>Yota Ikonomaki-Papadopoulou</i> , Re-use of Decorated Silver Plates: a Gospel Cover in the Monastery of St. John on Patmos -----	435
<i>Јоџа Икономаки-Пападопулу</i> , Секундарна употреба декоративних сребрних плочица: Корице Јеванђеља у манастиру Светог Јована на Патмосу -----	445
<i>Милош Благојевић</i> , Закон господина Константина и царице Јевдокије -----	447
<i>Miloš Blagojević</i> , La loi du seigneur Konstantin et de l'impératrice Jevdokija -----	458
<i>Ђорђе Бубало</i> , Ραδoσθλάβoς Σάμπιας — Радослав Сабља -----	459
<i>Djordje Bubalo</i> , Ραδoσθλάβoς Σάμπιας — Radoslav Sablja -----	463
<i>Slobodan Ćurčić</i> , Gračanica and the Cult of the Saintly Prince Lazar -----	465
<i>Слободан Ћурчић</i> , Грачаница и култ светог кнеза Лазара -----	472
<i>Myrtili Acheimastou-Potamianou</i> , Comments on the Bilateral Icon from Mytilini -----	473
<i>Μυρτίλλι Αχιμαστήου-Ποτταμιάνου</i> , Разматрања о двостраној икони са Митилине -----	478
<i>Маја Николић</i> , Српска држава у делу византијског историчара Дуке -----	481
<i>Maja Nikolić</i> , The Serbian State in the Work of Byzantine Historian Doucas -----	488
<i>Елка Бакалова</i> , Србските учени за монументалната църковна живопис от XV век в България -----	493
<i>Елка Бакалова</i> , Српски научници о монументалном црквеном живопису 15. века у Бугарској -----	506

<i>Бисерка Пенкова, Христовата генеалогия в стенописите на търновската църква на апостолите Петър и Павел</i> -----	507
<i>Бисерка Пенкова, Христова генеалогия у цркви св. Петра и Павла у Великом Трнову</i> -----	519
<i>Аксиния Джурова, Владетелския култ — емблема на сръбската државност (по материали — познати и непознати от Самоковската епархия)</i> -----	521
<i>Аксинија Цурова, Владарски култ — знак српске државности (према познатим и непознатим материјалима Самоковске епархије)</i> -----	535
<i>Ιωάννης Σίσσιου, Ο Παλαιός των Ημερών ως ξεχωριστή εικονογραφική σύλληψη του ζωγράφου Ονουφρίου στην Καστοριά</i> -----	537
<i>Јоанис Сисију, Старац Данâ као особен иконографски мотив зографа Онуфрија у Костуру</i> -----	547
<i>Викџорија Појовска-Коробар, Зидно сликарство с краја XV века у манастирској цркви Свете Петке код Брајчина</i> -----	549
<i>Viktorija Popovska-Korobar, Wall Paintings from the Late 15th Century in the Monastery Church of St. Paraskeve — Brajčino</i> -----	565
<i>Сашо Цвеџковски, Царске двери из Присовјана (прилог проучавању уметности из XVI века у Струшком крају)</i> -----	567
<i>Sašo Cvetkovski, The Royal Doors from the Church of St. Nicholas in the Village Prisovjani</i> -----	572
<i>Ξανθή Σαββοπούλου-Κατσίκη, Χρονολογημένα μεταβυζαντινά τέμπλα από τη Δυτική Μακεδονία (16^{ος}–18^{ος} αι.)</i> -----	575
<i>Ксанџи Савојулу-Каџики, Датоване поствизантијске олтарске преграде из Западне Македоније (16–18. век)</i> -----	585
<i>Φαίδων Χατζηαντωνίου, Νέα στοιχεία για την οικοδομική ιστορία του καθολικού της μονής Παντοκράτορος Αγίου Όρους</i> -----	587
<i>Федон Хадзианџиониу, Нови подаци за градитељску историју католикона светогорског манастира Пантократора</i> -----	600
<i>Κωνσταντίνος Κατσίκης, Ο ζωγραφικός διάκοσμος του Αγίου Δημητρίου στο χωριό Φρούριο του Νόμου Κοζάνης</i> -----	601
<i>Консџанџин Каџикис, Сликарство Светог Димитрија у селу Фруриу у области Козани</i> -----	611
<i>Енгелина Смирнова, Иконография жития св. Димитрия Солунского: еѣ обновление в русской иконописи конца XVII — начала XVIII века</i> -----	613
<i>Енгелина Смирнова, Иконографија житија св. Димитрија Солунског: њена обнова у руском иконопису краја XVII и почетка XVIII века</i> -----	624

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLV**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XLV

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Sima Ćirković,
Jovanka Kalić, Angeliki Laiou (Athènes/Cambridge, Mass.), Ljubomir Maksimović,
Radivoj Radić, Peter Schreiner (Köln), Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Dejan Dželebdžić

BEOGRAD

2008

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА XLV

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

*Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Ангелики Лаију (Аџина/Кембриџ, Мас.),
Љубомир Максимовић, Радивој Радић, Гојко Субојић, Сима Ђирковић,
Евангелос Хрисос (Аџина), Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Келн)*

Секретар редакције

Дејан Џелебџић

БЕОГРАД

2008

Посвећено сени
Нинославе Радошевић
Dédié à la mémoire
de Ninoslava Radošević

Huano cacha Papomech

Нешто је више од годину дана прошло од тихог одласка др Нинославе Радошевић — Нине, како су је сви звали, и у нас и у светским византолошким круговима. Тешко је замислити да се то десило, јер Нина је дуги низ година, често тешких година, оваплоћавала мерило људских вредности у нашој истраживачкој заједници. И не само у Византолошком институту. Њен морални утицај, њена велика знања, нарочито у сфери византијске филологије и историје књижевности, исказивали су се на сјајан начин у настајању критерија који су неосетно, али сигурно доприносили угледу „београдске византолошке школе“. У све то био је уткан пријатељски однос према колегама и, посебно, посвећеност стручном и људском уздизању младих истраживача. Због свега тога губитак је неизмеран. Зато ова књига, коју Нини посвећују колеге и пријатељи, представља само малени део захвалности за оно што је чинила, као и сведочанство о трајности наших сећања.

Редакциони одбор

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

Са комеморативног скупа Нинослави Радошевић (1943–2007) _____	11
<i>Дејан Џелебчић</i> , Библиографија Нинославе Радошевић _____	21
<i>Урош Миливојевић</i> , Пороци цара Констанса I у историјама 4. века _____	27
<i>Uroš Milivojević</i> , The Vices of Emperor Constans I in the Fourth Century Histories _____	35
<i>Милена Милин</i> , Изреке и цитати у Амијановом портретисању цара Јулијана _____	37
<i>Milena Milin</i> , Les Dictons et les citations dans le portrait de l'empereur Julien par Ammien _____	42
<i>Čelica Milovanović</i> , Gregory of Nazianzus's <i>De rebus suis</i> and the Tradition of Epic Didactic Poetry _____	43
<i>Челица Миловановић</i> , Песма Григорија Богослова <i>De rebus suis</i> у оквиру традиције античког дидактичког епа _____	56
<i>Čelica Milovanović</i> , Appendix: <i>De Rebus Suis</i> in Serbian Translation _____	58
<i>Aleksandar V. Popović</i> , Corrigenda: Drobeta — Debrecin — Turnu Severin _____	71
<i>Александар В. Појовић</i> , Corrigenda: Дробета — Дебрецин — Турн Северин _____	75
<i>Ирена Сџефоска</i> , Два имена једног града: Струмица — Τιβεριοῦπολις _____	77
<i>Irena Stefanoska</i> , Two names of a city: Strumica — Τιβεριοῦπολις _____	87
<i>Jean-Claude Cheynet</i> , La place de la Serbie dans la diplomatie byzantine à la fin du XI ^e siècle _____	89
<i>Жан-Клод Шене</i> , Положај Србије у византијској дипломатији на крају XI века _____	96
<i>Vlada Stanković</i> , La porphyrogénèse à Byzance des Comnènes _____	99
<i>Влада Сџанковић</i> , Порфирогенитност у византији у доба Комнина _____	108
<i>Aleksandar Loma</i> , Der Personennamen <i>Nemanja</i> : Ein neuer Ausblick _____	109
<i>Александар Лома</i> , Лично име Немања: један нови поглед _____	116
<i>Војислав Кораћ</i> , О цркви Светог Николе у Прилепу _____	117
<i>Vojislav Korać</i> , Sur l' église Saint-Nicolas à Prilep _____	120
<i>Дејан Џелебчић</i> , Писма Јована Апокавка Теодору Дуки _____	125
<i>Dejan Dželebdžić</i> , Lettres de Jean Apokaukos à Théodore Doukas _____	139
<i>Сима Ћирковић</i> , Доментијанова просопографија _____	141
<i>Sima Ćirković</i> , Prosopographie de Domentijan _____	155
<i>Mark C. Bartusis</i> , The Chadenos Affair (Pachymeres, Book I, Chapters 5–6) _____	157
<i>Марк Барџусис</i> , Афера Хаденос (Пахимер, књ. I, гл. 5–6) _____	166

<i>Ivana Jevtić, L'inscription dans la vie: la fileuse dans la Nativité de la Vierge</i> _____	169
<i>Ивана Јевтић, Уписивање живота: прелја у иконографији рођења Богородице</i> __	175
<i>Tatjana Subotin-Golubović, Петка преподобна — Петка мученица</i> _____	177
<i>Tatjana Subotin-Golubović, Saint Petka the Hosia — Saint Petka the Martyr</i> _____	190
<i>Smilja Marjanović-Dušanić, « L'altérité » dans le témoignage des récits hagiographiques serbes: l'exemple des Vies de Théodose</i> _____	191
<i>Смиља Марјановић-Душанић, „Други“ у исказу српских хагиографа: пример Теодосијевих Житија</i> _____	202
<i>Mirjana Živojinović, Струмички метох Хиландара</i> _____	205
<i>Mirjana Živojinović, Le métoque de Chilandar dans la région de la Strumica</i> _____	221
<i>Srdjan Šarkiћ, Natural Persons (Individuals) and Legal Persons (Entities) in Serbian Medieval Law</i> _____	223
<i>Срђан Шаркић, Физичка и правна лица у средњовековном српском праву</i> _____	229
<i>Ђорђе Бубало, „NICOLAUS NOTARIUS PARSERINI“ (Прилог познавању уставне номика у средњовековној Србији)</i> _____	231
<i>Djordje Bubalo, “NICOLAUS NOTARIUS PARSERINI” (A supplement to knowing about the institution of the Nomik in medieval Serbia)</i> _____	240
<i>Ђорђе Трифуновић, Ареопагитова симболика човечјег тела у преводу инокa Исаије</i> _____	243
<i>Djordje Trifunović, La symbolique du corps humain dans la traduction des textes de l'Aéropagite par le moine Isaija</i> _____	251
<i>Марко Шуица, Вук Бранковић и састанак у Серу</i> _____	253
<i>Marko Šuića, Vuk Branković and the Meeting of Vassals at Serres</i> _____	265
<i>Игорь П. Медведев, Танатология Георгия Гемиста Плифона</i> _____	267
<i>Игорь П. Медведев, Танатологија Георгија Гемиста Плитона</i> _____	276
<i>Maja Nikolić, The Byzantine Historiography on the State of Serbian Despots</i> _____	279
<i>Маја Николић, Византијска историографија о држави српских деспота</i> _____	287
<i>Dušan Korać — Radivoj Radić, Mehmed II, „The Conqueror“, in Byzantine Short Chronicles and Old Serbian Annals, Inscriptions, and Genealogies</i> _____	289
<i>Душан Кораћ — Радивој Радић, Mehmed II освајач у византијским кратким хроникама и старим српским летописима, записима и родословима</i> _____	300
<i>Душан Појовић, Παιδεία и наслеђе хеленске културе у Инаугурационој беседи Димитрија Халкондила</i> _____	301
<i>Dušan Popović, Παιδεία e l'eredità culturale Greca nel Discorso inaugurale di Demetrio Calcondila</i> _____	311

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLVI**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XLVI

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction

Jean-Claude Cheynet (Paris), *Evangelos Chrysos* (Athènes), *Sima Ćirković*,
Jovanka Kalić, *Angeliki Laiou* (Athènes/Cambridge, Mass.), *Ljubomir Maksimović*,
Radivoj Radić, *Peter Schreiner* (Munich), *Gojko Subotić*, *Mirjana Živojinović*

Secrétaires de la rédaction

Dejan Dželebdžić
Bojana Krsmanović

BEOGRAD

2009

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XLVI

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Ангелики Лаију (Атина/Кембриџ, Мас.),
Љубомир Максимовић, Радивој Радић, Гојко Субојић, Сима Ђирковић,
Евангелос Хрисос (Атина), Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)

Секретари редакције

Дејан Целебџић
Бојана Крсмановић

БЕОГРАД
2009

Део студија у овој свесци Зборника радова Византолошког института настао је на заједничкој тематској основи, произишлој из научног скупа српских и бугарских истраживача *Српско-бугарска узајамност у византијском свету XIII века*, који је одржан у Београду од 30. октобра до 2. новембра 2008. године. Одржавање скупа је помогло Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, а радови аутора са српске стране представљају делимичне резултате неколико пројеката које финансира Министарство, пре свега пројекта *Византијски свет у њроменама (10–13. век)*. Редакција планира да неколико радова са наведеном тематиком буде објављено и у следећој свесци Зборника.

Редакциони одбор

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Béatrice Caseau</i> , L' image du mauvais moine : les remnuoths et les sarabaïtes de Jérôme et de Cassien - - - - -	11
<i>Беаџрис Казо</i> , Слика лошег монаха: ремниоти и сарабаити код Јеронима и Касијана- - - - -	24
<i>Предраг Комаџина</i> , Оснивање Патраске и Атинске митрополије и Словени на Пелопонезу - - - - -	27
<i>Predrag Komatina</i> , The establishment of the metropolis of Patras and of Athens and the Slavs in the Peloponnesus - - - - -	50
<i>Ludwig Burgmann</i> , Die Nomoi Stratiotikos, Georgikos und Nautikos - - - - -	53
<i>Лудвиг Бургман</i> , Војнички, Земљораднички и Поморски Закони - - - - -	64
<i>Bojana Krstanović</i> , Das Problem des sogenannten zusammengesetzten Bezirke auf dem Balkan im 11. Jh. — Zwei Fallbeispiele - - - - -	65
<i>Бојана Крсмановић</i> , О проблему такозваних сложених округа на Балкану у XI веку — Два примера- - - - -	83
<i>Jean-Claude Cheynet</i> , Le rôle de la «bourgeoisie» constantinopolitaine (XI ^e — XII ^e siècle)- - - - -	89
<i>Жан-Клод Шене</i> , Улога цариградске „буржоазије“ (XI–XII век) - - - - -	105
<i>Bojan Miljković</i> , 'Ο ἀσπασμὸς τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ Παύλου (Once again on the fragment of a fresco in Vatopedi) - - - - -	107
<i>Бојан Миљковић</i> , 'Ο ἀσπασμὸς τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ Παύλου (Још једном о фрагменту фреске из Ватопеда) - - - - -	115
<i>Васил Гюзелев</i> , Българското царство през XIII век: насоки и фактори във външната му политика - - - - -	119
<i>Vassil Gjuzelev</i> , The Bulgarian kingdom in the 13 th century: Trends and factors in its foreign policy - - - - -	128
<i>Јованка Калић</i> , Држава и Црква у Србији XIII века - - - - -	129
<i>Jovanka Kalić</i> , L'État et l'Église en Serbie au XIII ^e siècle- - - - -	137
<i>Љубомир Максимовић</i> , „Византинизми“ краља Стефана Радослава - - - - -	139
<i>Ljubomir Maksimović</i> , The “byzantinisms” of king Stefan Radoslav - - - - -	146
<i>Милош Благојевић</i> , О једнаким обавезама становништва у хрисовулама манастира Св. Георгија код Скопља - - - - -	149
<i>Miloš Blagojević</i> , On the identical obligations of the population in the chrysobulls issued for the St. George monastery near Skopje- - - - -	164

<i>Георги Николов</i> , Втрешнополитическото развитие на възобновеното Българско царство (края на XII — края на XIII век): фактори и проблеми - - - - -	167
<i>Георги Николов</i> , Унутрашњополитички развој обновленог Бугарског царства (крај XII — крај XIII века): чиниоци и проблеми- - - - -	177
<i>Влада Сџанковић</i> , Бугарска и Србија у делима Георгија Акрополита и Георгија Пахимера - - - - -	179
<i>Vlada Stanković</i> , Bulgaria and Serbia in the historical works of George Akropolites and George Pachymeres- - - - -	199
<i>Борђе Бубало</i> , Да ли су краљ Стефан Првовенчани и његов син Радослав били савладари?- - - - -	201
<i>Djordje Bubalo</i> , Were king Stephan the First-crowned and his son Radoslav co-rulers?- - - - -	227
<i>Маја Николић — Радивој Радић</i> , Подаци Ефрема из Еноса о српској историји XIII века - - - - -	231
<i>Maja Nikolić — Radivoj Radić</i> , The data on serbian history of the 13 th century in the Chronicle of Ephraim from Ainos - - - - -	238
<i>Елка Бакалова</i> , Общество и изкуство в България през XIII век - - - - -	239
<i>Елка Бакалова</i> , Друштво и уметност у Бугарској током XIII века - - - - -	239
<i>Мирјана Глигоријевић-Максимовић</i> , Антички елементи у задужбинама српских ктитора XIII века - - - - -	255
<i>Mirjana Gligorijević-Maksimović</i> , Classical elements in the endowments of Serbian 13 th century donors - - - - -	263
<i>Аксинија Джурова</i> , Реинтерпретација на крилата змија (дракон) в християнската традиција (По повод украсата на Дивошевото евангелие) - - - - -	265
<i>Аксинија Џурова</i> , Реинтерпретација крилате змије (змаја) у хришћанској традицији (Поводом украса на Дивошевом јеванђељу) - - - - -	277
<i>Смиља Марјановић-Душанић</i> , Реликвије, чудотворења и <i>furta sacra</i> . Прилог истраживању српско-бугарских односа током четврте деценије XIII века -	281
<i>Smilja Marjanović-Dušanić</i> , Relics, miracles and <i>furta sacra</i> . A contribution to the study of Serbo-Bulgarian relations in the 1230s - - - - -	296
<i>Елисавета Мусакова</i> , Българската ръкописната книга през XIII век - - - - -	299
<i>Елисавета Мусакова</i> , Бугарска рукописна књига у XIII веку- - - - -	311
<i>Срђан Пириватирић</i> , Једна претпоставка о пореклу бугарског цара Константина Асена „Тиха“ - - - - -	313
<i>Srdjan Pirivatrić</i> , Une hypothèse sur l'origine du tsar de Bulgarie Constantin Asen «Tich» - - - - -	329
<i>Синиша Мишић</i> , Српско-бугарски односи на крају XIII века - - - - -	333
<i>Siniša Mišić</i> , The Serbo-Bulgarian relations at the end of the 13 th century - - -	340

<i>Казимир Попконстантинов</i> , Заклинателни молитви върху оловни амулети от средновековна България и паралелите им в требници от средновековна Сърбия - -	341
<i>Казимир Поиконстантинов</i> , Молитве заклињања на оловним амулетима средновековне Бугарске и њихове паралеле у требницима средновековне Србије -	350
<i>Мария Йовчева</i> , Южнославянската литургическа книжнина през XIII век - - -	351
<i>Марија Јовчева</i> , Јужнословенска литургијска књижевност у XIII веку - - - -	364
<i>Анисава Милтенова</i> , «Низовата» книжнина през XIII век: сборници, произведения и цикли в българската и сръбската традиция - - - - -	365
<i>Анисава Милићенова</i> , „Популарна“ књижевност у XIII веку: зборници, дела и циклуси у бугарској и српској традицији - - - - -	379
<i>Таџјана Субоџин-Голубовић</i> , Шта је све нестало из српских минеја XIII века? -	381
<i>Tatjana Subotin-Golubović</i> , What has been lost from the Serbian 13 th century menaia? - - - - -	394
<i>Радослава Сџанкова</i> , Сръбски и български празнични минеи от XIII век (съпоставка на състава и структурата) - - - - -	395
<i>Радослава Сџанкова</i> , Српски и бугарски празнични минеји XIII века (поређење састава и структуре) - - - - -	406
<i>Драган Војводић</i> , Персонални састав слике власти у доба Палеолога. Византија — Србија — Бугарска - - - - -	409
<i>Dragan Vojvodić</i> , The selection of royal figures in the image of power during the Palaiologan epoch. Byzantium — Serbia — Bulgaria - - - - -	431
<i>Георги Геров</i> , Ангелите — пазители на входа - - - - -	435
<i>Georgi Gerov</i> , Les anges — gardiens de l'entrée - - - - -	442

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLVII**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES

XLVII

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction

Jean-Claude Cheynet (Paris), *Evangelos Chrysos* (Athènes), *Vujadin Ivanišević*,
Jovanka Kalić, *Sergej Karpov* (Moscou), *Bojana Krsmanović*, *Aleksandar Loma*,
Ljubomir Maksimović, *Miodrag Marković*, *Radivoj Radić*, *Claudia Rapp* (Los Angeles),
Peter Schreiner (Munich), *Gojko Subotić*, *Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Dejan Dželebdžić

BEOGRAD

2010

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XLVII

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић, Сергеј Карџов
(Москва), *Бојана Крсмановић, Александар Лома, Љубомир Максимовић, Миодраг*
Марковић, Радивој Радић, Клаудија Рај (Лос Анђелес), Гојко Суботић,
Евангелос Хрисос (Атина), Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)

Секретар редакције
Дејан Целебџић

БЕОГРАД
2010

Овај број *ЗРВИ* излази у вишеструко сложеним околностима. Са новим Законом о Српској академији наука и уметности промењен је статус Академијиних института, па и Византолошког института САНУ, чије је реструктурирање у току. Истовремено, врше се припреме за рад у оквиру пројектног циклуса истраживања од 2011. до 2014. године, као и за Пету националну конференцију византолога, која треба да буде одржана у новембру ове године. Такође, Редакција је проширена са неколико познатих научних имена. Иако су речене активности одраз позитивних промена, оне се дешавају у времену када је Институт изненада остао без свог Председника Научног већа, академика Симе Ћирковића, који је годинама представљао његову темељну вредност. Због свега тога, свеска 47 настајала је у некој врсти превирања. У сваком случају, остварена су два важна посебна циља. Појавила су се међу ауторима нова лица, из земље и иностранства, и издати су преостали необјављени радови са бугарско-српског научног скупа одржаног 2008. године. Ово последње била је обавеза према учесницима скупа, иако је редакција свесна могућих негативних реакција због неких заступаних теза.

Редакциони одбор

Le présent numéro du ZRVI paraît dans des circonstances complexes à plus d'un titre. La nouvelle Loi sur l'Académie serbe des sciences et des arts a amené un changement de statut pour les Instituts qui lui sont rattachés, et par conséquent pour l'Institut d'études byzantines, dont la restructuration est en cours. Simultanément nous sommes en pleine préparation des travaux devant s'inscrire dans le cycle de projets de recherches pour les années 2011 à 2014, ainsi que de la Cinquième conférence nationale d'études byzantines, qui doit se tenir en novembre de cette année. Enfin, la Rédaction du Zbornik s'est vue élargie en accueillant plusieurs noms bien connus dans le cadre des études byzantines. Quand bien même ces activités sont le reflet de changements positifs, elles surviennent au moment où l'Institut vient de perdre son Président du Conseil scientifique, l'académicien Sima Ćirković, dont les qualités ont assuré la valeur du travail réalisé durant toutes ces années. Ce sont les raisons que le cahier n° 47 a vu le jour dans une sorte d'effervescence permanente. En tout état de cause, il a été possible d'atteindre deux objectifs importants nous tenant à cœur : de nouveaux noms, parmi les chercheurs de Serbie ou étrangers, sont apparus parmi les auteurs et on a pu procéder à l'édition des travaux, restés non publiés, du symposium sur les relations bulgaro-serbes tenu en 2008. Ce second objectif se présentait d'ailleurs comme un devoir envers les participants à ce symposium, bien que la rédaction soit consciente de possibles réactions négatives en raison de certaines thèses avancées.

Comité de rédaction

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Angeliki Liveri</i> , Die Biene und ihre Produkte in der Kunst und im Alltagsleben (Frühchristliche und byzantinische Zeit) - - - - -	9
<i>Ангелики Ливери</i> , Пчеле и њихови производи у уметности и свакодневном животу (Ранохришћанско и византијско доба) - - - - -	37
<i>Филип Ивановић</i> , Визуелни аспект обожења по Дионисију Ареопажиту - - - - -	39
<i>Filip Ivanović</i> , Aspect visuel de la déification selon Denys l'Aréopagite - - - - -	54
<i>Predrag Komatina</i> , The Slavs of the Mid-Danube basin and the Bulgarian expansion in the first half of the 9 th century - - - - -	55
<i>Предраг Коматић</i> , Словени средњег Подунавља и Бугарска експанзија у првој половини IX века - - - - -	81
<i>Бојана Крсмановић — Дејан Целебџић</i> , Јован Цимискије и Нићифор II Фока: позадина и мотиви једног убиства с предумишљајем - - - - -	83
<i>Bojana Krstanović — Dejan Dželebdžić</i> , John Tzimiskes and Nikephoros II Phokas: The background and motives of a premeditated murder - - - - -	115
<i>Marko Aleksić</i> , Some typological features of Byzantine Spatha - - - - -	121
<i>Марко Алексић</i> , Неке типолошке особине византијске спате - - - - -	134
<i>Влада Станковић</i> , Увод у <i>Материјал историје</i> Нићифора Вријенија - - - - -	137
<i>Vlada Stanković</i> , The Preface to Nikephoros Bryennios' <i>Material of History</i> - - - -	147
<i>Весна Пено</i> , О процесу настанка и функцији неумске књиге у византијској појачкој традицији (Прилог разматрању феномена музичке писмености) - - - -	149
<i>Vesna Peno</i> , On the working process in writing of the neumed book and its function in the Byzantine chant tradition (The contribution to the methodology of music literacy phenomenon) - - - - -	159
<i>Вася Велинова</i> , Из бугарско-српске книжевне везе през XIII век - - - - -	161
<i>Vasja Velinova</i> , О бугарско-српским књижевним везама у XIII веку - - - - -	177
<i>Светлана Кујумџиева</i> , Преразгледајки православните нотирани ръкописи от края на XII и XIII век, свързани с България - - - - -	179
<i>Svetlana Kujumdžieva</i> , Reconsidering the Orthodox notated manuscripts from the end of the 12 th and 13 th century, related to Bulgaria - - - - -	197
<i>Јелена Ердељан</i> , Трново. Принципи и средства конструисања сакралне топографије средњовековне бугарске престонице - - - - -	199
<i>Jelena Erdeljan</i> , Tŕnovo. Principles and means of constructing the sacral topography of a medieval Bulgarian capital - - - - -	213

<i>Миљијана Каймакамова</i> , Власт и историја в Бѣлгария в края на XII и през XIII в. - -	215
<i>Miliana Kaimakova</i> , Power and history in Bulgaria at the end of the 12 th and during the 13 th century - - - - -	245
<i>Mihailo St. Popović</i> , Die Siedlungsstruktur der Region Melnik in spätbyzantinischer und osmanischer Zeit - - - - -	247
<i>Михаило Сѣ. Поѣовић</i> , Структура насеља области града Мелника у позновизантијско и турско доба - - - - -	276
<i>Maja Nikolić</i> , Georgios Sphrantzes or how to become an archon in Byzantium in the XV century - - - - -	277
<i>Маја Николић</i> , Георгије Сфранцис или како постати архонт у Византији XV века -	289
<i>Борис Сѣојковски</i> , Помен Петроварадина у Ἑκθεσις χρονική из XVI века - - - - -	291
<i>Boris Stojkovski</i> , Une mention de Petrovaradin dans Ἑκθεσις χρονική de XVI ^e siècle -	299
<i>Василије Вранић</i> , Ауторитет васељенског патријарха у Православној цркви: историјско-канонска анализа - - - - -	301
<i>Vasilije Vranić</i> , The authority of the Ecumenical Patriarch in the Orthodox Church: a historico-canonical analysis - - - - -	321
<i>Радивој Радић</i> , Два писма Драгутина Анастасијевића Владимиру Бенешевичу из јануара 1936. године - - - - -	323
<i>Radivoj Radić</i> , Two letters from Dragutin Anastasijević to Vladimir Benešević from January 1936 - - - - -	330
Obligatory guidelines for submitting an article - - - - -	331
Обавезујуће упутство за припремање рукописа - - - - -	333

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLVIII**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES XLVIII

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction

Jean-Claude Cheynet (Paris), *Evangelos Chrysos* (Athènes), *Vujadin Ivanišević*,
Jovanka Kalić, *Sergej Karpov* (Moscou), *Bojana Krsmanović*, *Aleksandar Loma*,
Ljubomir Maksimović, *Miodrag Marković*, *Radivoj Radić*, *Claudia Rapp* (Vienne),
Peter Schreiner (Munich), *Gojko Subotić*, *Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Dejan Dželebdžić

BEOGRAD

2011

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584–9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА XLVIII

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић, Сергеј Карџов
(Москва), *Бојана Крсмановић, Александар Лома, Љубомир Максимовић, Миодраг*
Марковић, Радивој Радић, Клаудија Рај (Беч), *Гојко Субојић, Евангелос Хрисос*
(Атина), *Жан-Клод Шене* (Париз), *Пејтер Шрајнер* (Минхен)

Секретар редакције
Дејан Целебџић

БЕОГРАД
2011

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Kosta Simić</i> , Kassias' hymnography in the light of patristic sources and earlier hymnographical works - - - - -	7
<i>Косѿа Симић</i> , Касијина химнографија у светлу патристичких извора и раних химнографских дела - - - - -	36
<i>Борис Бабић</i> , Византијски и поствизантијски извори о простору и положају средњовековне Босне - - - - -	39
<i>Boris Babić</i> , Byzantine and post-Byzantine sources on medieval Bosnia, its area and position - - - - -	49
<i>Antonios Vratimos</i> , Michael V Kalaphates — Romanos IV Diogenes: textual parallels in the <i>Chronographia</i> of Michael Psellos - - - - -	51
<i>Андониос Врѿимос</i> , Михаило V Калафат — Роман IV Диоген: текстуалне паралеле у <i>Хронографији</i> Михаила Псела - - - - -	60
<i>Предраг Комаѿина</i> , Византијска титула Константина Бодина - - - - -	61
<i>Predrag Komatina</i> , The Byzantine title of Constantine Bodin - - - - -	75
<i>Michael Grünbart</i> , Die Macht des Historiographen — Andronikos (I.) Komnenos und sein Bild - - - - -	77
<i>Михаел Гринбарѿ</i> , Моћ историчара — Андроник I Комнин и његова слика - - -	87
<i>Срђан Пириваѿирић</i> , Манојло I Комнин, „царски сан“ и „самодршци области српског престола“ - - - - -	89
<i>Srdjan Pirivatrić</i> , Manuel I Komnenos, “carski san” and “samodržci oblasti srpskog prestola” - - - - -	117
<i>Влада Сѿанковић</i> , Цариградски патријарси у актима охридског архиепископа Димитрија Хоматина - - - - -	119
<i>Vlada Stanković</i> , Patriarchs of Constantinople in the acts of the archbishop of Ohrid Demetrios Chomatenos - - - - -	130
<i>Ionuț-Alexandru Tudorie</i> , Le schisme arsénite (1265–1310) : entre <i>akrabeia</i> et <i>oikonomia</i>	133
<i>Јонуц-Александру Тудорие</i> , Арсенитска схизма (1265–1310): између <i>акривије</i> и <i>икономије</i> - - - - -	174
<i>Mark C. Bartusis</i> , Serbian pronoiia and pronoiia in Serbia: the diffusion of an institution	177
<i>Марк Барѿусис</i> , Српска пронија и пронија у Србији: распрострањање једне уставне нове - - - - -	214
<i>Svetlana Popović</i> , The last hesychast safe havens in late fourteenth- and fifteenth-century monasteries in the Northern Balkans - - - - -	217
<i>Свеѿлана Појовић</i> , Последња исихастичка пребивалишта у касном 14. и 15. веку у манастирима северног Балкана - - - - -	256

<i>Станоје Бојанин</i> , „Сказаније о писменех“ Константина Филозофа Костенечког као извор за народну културу средњег века - - - - -	259
<i>Stanoje Bojanin, Skazanije o pismeneh</i> by Constantine the Philosopher Kostenečki as a source of folk culture in the Middle Ages - - - - -	286
<i>Ненад Ристићовић</i> , Аспекти рецепције античког наслеђа у <i>Животоу деспота Сте-</i> <i>фана Лазаревића</i> Константина Философа - - - - -	287
<i>Nenad Ristić, Aspects of reception of classical heritage in Biography of despot</i> <i>Stefan Lazarević</i> of Constantine the Philosopher - - - - -	305

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLIX**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES XLIX

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction

Jean-Claude Cheynet (Paris), *Evangelos Chrysos* (Athènes), *Vujadin Ivanišević*,
Jovanka Kalić, *Sergej Karpov* (Moscou), *Bojana Krsmanović*, *Aleksandar Loma*,
Ljubomir Maksimović, *Miodrag Marković*, *Claudia Rapp* (Vienne),
Peter Schreiner (Munich), *Gojko Subotić*, *Mirjana Živojinović*

Secrétaires de la rédaction

Dejan Dželebdžić, *Predrag Komatina*

BEOGRAD

2012

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584–9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

XLIX

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић, Сергеј Карџов
(Москва), *Бојана Крсмановић, Александар Лома, Љубомир Максимовић,*
Миодраг Марковић, Клаудија Рап (Беч), Гојко Субојић, Евангелос Хрисос (Атина),
Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)

Секретари редакције

Дејан Целебџић, Предраг Комаџина

БЕОГРАД
2012

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

<i>Miroslava Mirković, Co-regency: Constantine and Licinivs and the political division of the Balkans</i> - - - - -	7
<i>Miroslava Mirković, Savladari: Konstantin i Licinije i podela Balkanskog poluostrva</i>	17
<i>Милош Цветковић, Укључивање Словена и Влаха у систем византијске провинцијске организације на југу Балкана до XI века. Сличности и разлике</i> - - -	19
<i>Miloš Cvetković, The Slavs and Vlachs in the Byzantine system of provincial organization in the Southern Balkans until the XI century. Similarities and differencies</i>	39
<i>Valerio Massimo Minale, About the reception of the Isaurian Ekloge in Byzantine Italy: an effort of comparison with the Slavian world and mainly Stefan Dušan's Serbian Empire</i> - - - - -	43
<i>Валерио Масимо Минале, О рецепцији исавријанске Еклоге у византијској Италији: покушај поређења са словенским светом и посебно са Српским царством Стефана Душана</i> - - - - -	73
<i>Бојан Новаковић, Дукља у спису De administrando imperio</i> - - - - -	75
<i>Bojan Novaković, Dioclea in De administrando imperio</i> - - - - -	85
<i>Бојана Крсмановић, Значај Атона и Охридске архиепископије у политици Василија II на Балкану</i> - - - - -	87
<i>Bojana Krstanović, The importance of Mount Athos and the Ohrid Archbishopric for the policy of Basil II in the Balkans</i> - - - - -	111
<i>Frederick Lauritzen, Autocrate negli encomi imperiali di Michele Psello (1018–1081)</i>	113
<i>Фредерик Лаурицен, Автократор у панегирицима Михаила Псела (1018–1081)</i> - -	124
<i>Јасмина Шаранац Сџаменковић, Константин X Дука у царском говору Михаила Псела</i> - - - - -	127
<i>Jasmina Šaranac Stamenković, Constantine X Doukas in an enkomion by Michael Psellos</i> - - - - -	142
<i>Antonios Vratimos, In the Chronographia, is Michael Psellos' concern for the army entirely disinterested?</i> - - - - -	145
<i>Андониос Вraithимос, Да ли Пселова заинтересованост за војску у Хронографији уопште није мотивисана личним разлозима?</i> - - - - -	157
<i>Предраг Коматићина, Србија и Дукља у делу Јована Скилице</i> - - - - -	159
<i>Predrag Komatina, Serbia and Dioclea in the work of John Skylitzes</i> - - - - -	184

<i>Relja Seferović</i> , Ljepota dijaloga. Rasprave grčkih i latinskih teologa u vrijeme Komnenâ iz zapadne perspektive - - - - -	187
<i>Relja Seferović</i> , The beauty of dialog. The disputes between the Greek and Latin theologians in the period of the Komnenoi from the western perspective - - -	211
<i>Драгана Павловић</i> , Култ и иконографија двојице светих Андреја са Крита - - -	213
<i>Dragana Pavlović</i> , Le culte et l'iconographie des deux St. André de Crète - - -	239
<i>Savvas Kyriakidis</i> , The idea of civil war in thirteenth and fourteenth-century — Byzantium	243
<i>Савас Кириакидис</i> , Идеја о грађанском рату у Византији 13. и 14. века - - -	255
<i>Бојана Павловић</i> , Срби у делима Димитрија Кидона - - - - -	257
<i>Bojana Pavlović</i> , Serbs in the works of Demetrios Cydones - - - - -	296
<i>Marka Tomić Đurić</i> , The man of sorrows and the lamenting Virgin: the example at Markov manastir - - - - -	303
<i>Марка Томић Ђурић</i> , Мртви Христос и Плач Богородичин у Марковом манастиру	330
<i>Таџјана Стјародубцев</i> , О портретима у Раваници - - - - -	333
<i>Tatjana Starodubcev</i> , On portraits in Ravanica - - - - -	353
<i>Бојан Миљковић</i> , Српски панагијар из Ватопеда - - - - -	355
<i>Bojan Miljković</i> , The Serbian panagiaron from Vatopedi - - - - -	363
<i>Маја Николић</i> , Ἡ τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἀρχόντων προμήθεια — византијски архонти XV века и религиозне задужбине. Два примера - - - - -	365
<i>Maја Nikolić</i> , Ἡ τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἀρχόντων προμήθεια — Byzantine 15 th century archontes and religious endowments. Two examples - - - - -	384

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
L/1**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
L/1

MÉLANGES LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Rédacteurs

BOJANA KRSMANOVIĆ, SRĐAN PIRIVATRIĆ

Comité de rédaction:

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Vujadin Ivanišević, Jovanka Kalić,
Sergej Karpov (Moscou), Bojana Krsmanović, Aleksandar Loma, Ljubomir Maksimović,
Miodrag Marković, Bojan Miljković, Srđan Pirivatrić, Claudia Rapp (Vienne), Peter
Schreiner (Munich), Gojko Subotić, Dejan Dželebdžić, Mirjana Živojinović*

Secrétaires de la rédaction:

Miloš Cvetković, Predrag Komatina

BEOGRAD

2013

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
L/1

MÉLANGES LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Уредници

БОЈАНА КРСМАНОВИЋ, СРЂАН ПИРИВАТРИЋ

Редакциони одбор

*Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић, Сергеј Карџов (Москва),
Бојана Крсмановић, Александар Лома, Љубомир Максимовић, Миодраг Марковић,
Бојан Миљковић, Срђан Пиривајрић, Клаудија Рај (Беч), Гојко Субојић, Евангелос
Хрисос (Атина), Дејан Целебџић, Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)*

Секретари редакције

Предраг Комаџина, Милош Цвејковић

БЕОГРАД

2013

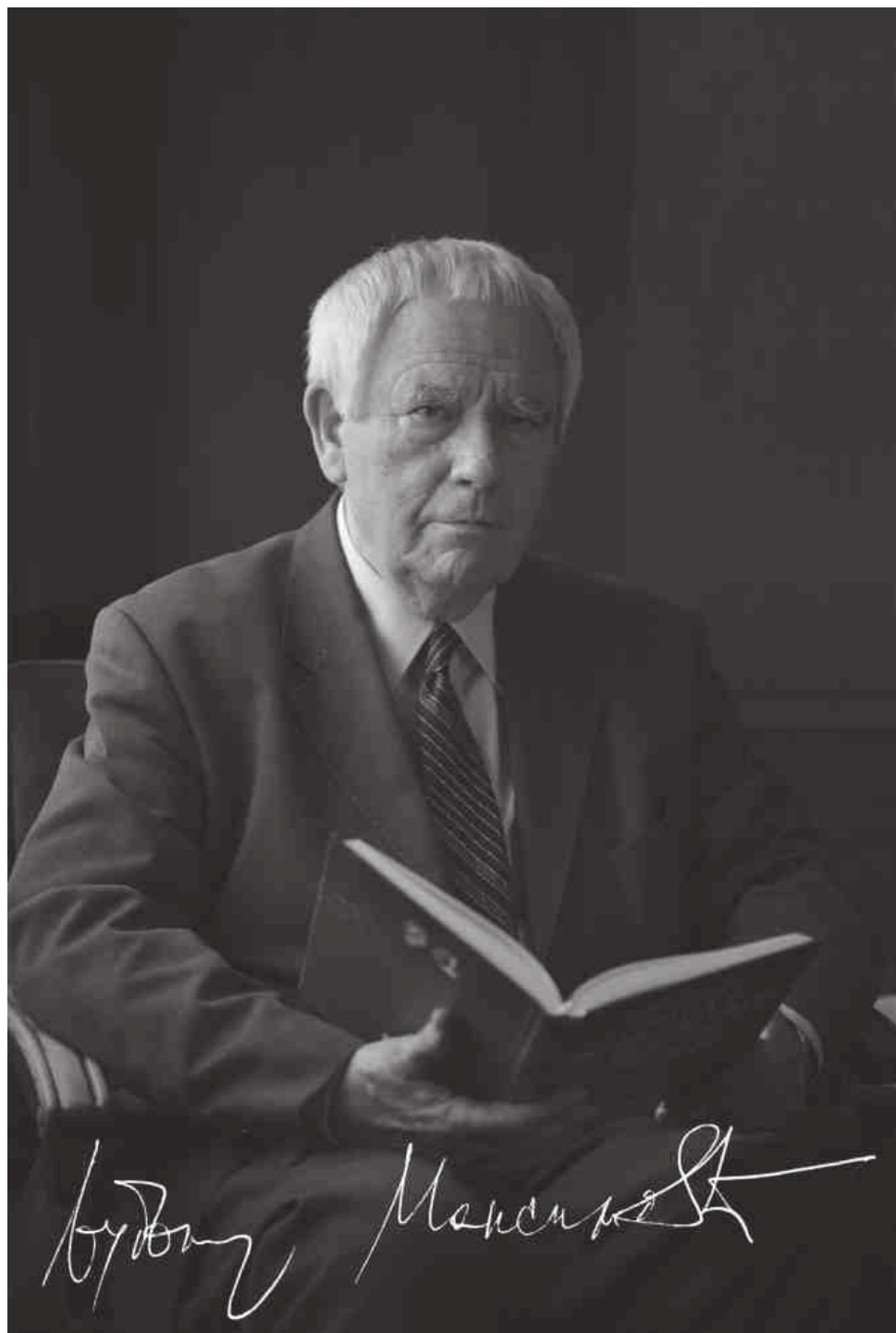

фото Вук Ненезић

Ове, 2013. године, навршава се седамдесетпет година живота академика и професора Љубомира Максимовића. Изузетно научно прегалаштво у истраживањима византијске цивилизације обележило је полувековну каријеру професора Максимовића, остављајући будућим генерацијама у наслеђе бројне научне студије, чије су одлике темељност, луцидност и инспиративне интерпретације. Изучавањем византијске управе, историје позновизантијског града и српско-византијских односа, академик Љубомир Максимовић трајно је обележио византологију у нас и у свету. Почасни докторати и чланства у иностраним академијама наука и међународним научним организацијама, као и бројна предавања по позиву на европским универзитетима сведоче о живој научној и организационој делатности Љубомира Максимовића. Настојећи да унапреди и афирмише београдску византолошку школу, деценијама је постојано истраживао на повезивању српске са иностраним научним срединама. Неговање и унапређивање односа са другим светским византолошким центрима учинило га је на својеврстан начин амбасадором наше научне средине. Препознатљив по предусретљивости, љубазности у опхођењу, отворености и спремности на сарадњу, постао је близак многим генерацијама научника, стварајући и негујући широк круг пријатеља и колега у земљи и иностранству. Највише захваљујући његовом научном угледу и напорима које је чинио као професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, директор Византолошког института САНУ и председник Српског комитета за византологију, Београд је 2011. изабран за домаћина 23. међународног конгреса византолога (2016). Тако су српски византолози и медијеисти добили још једну прилику да на највишем нивоу афирмишу научне дисциплине традиционално неговане у нашој средини.

Као израз захвалности за изузетне деценијске напоре уложене у очување и унапређење византијских студија у земљи, сарадници Византолошког института САНУ одлучили су да 50. јубиларну свеску *Зборника радова Византолошког института* посвете дугогодишњем уреднику овог часописа, свом колеги и професору, академику Љубомиру Максимовићу. Задовољство је констатовати да је позив редакције наишао на широк одзив у нашој и иностраној научној средини.

Редакциони одбор

The year 2013 saw the celebration of the 75th birthday of academician and professor Ljubomir Maksimović. Professor Maksimović's half-century long career has been marked by his extraordinary zeal for the investigation of Byzantine civilization. The thoroughness, lucidity and innovative nature of his research has provided a rich legacy that will continue to inspire future generations of scholars. By studying Byzantine administration, the history of late byzantine cities, and Serbo-Byzantine relations, academician Ljubomir Maksimović has made a fundamental contribution to the field of Byzantine studies not only in Serbia, but globally as well. Honorary doctorates, memberships in international academies of sciences, and various international scientific organizations, as well as invitations as a guest lecturer at prominent universities and cultural institutions throughout Europe, all testify to the vibrant scientific and organizational activities of academician Maksimović. For decades, he has endeavored to improve and promote the Belgrade school of Byzantine studies by connecting Serbian scholars with international scientific communities and networks. Serving as an ambassador for Serbia's scholarly community, Professor Maksimović has fostered and strengthened relationships with other international centers for Byzantine studies.

Known for his helpful, generous, and collaborative spirit, academician Maksimović has become a valued colleague, mentor and friend to a wide circle of scholars at home and abroad. Professor at the Faculty of Philosophy of University of Belgrade, Director of the Byzantine Institute, SANU, and president of the Serbian National Committee for Byzantine Studies, it was largely due to his esteemed international reputation that Belgrade was selected in 2011 as host for the 23rd International Congress of Byzantine Studies (2016). Byzantine and medieval scholars in Serbia will receive great benefit from this opportunity to participate in the highest level of scholarly discourse in the scientific disciplines traditionally cultivated in our country.

As an expression of gratitude for the extraordinary, decades-long, efforts in the preservation and promotion of Byzantine studies in the country, associates of the Byzantine Institute, SANU, have decided to dedicate the 50th anniversary issue of the ZRVI (Zbornik radova Vizantološkog instituta) to the long-time editor of the journal, our colleague and professor, academician Ljubomir Maksimović. It is our pleasure to announce that the call for contributions to this special issue of our journal met with a strong response from scholars at home and abroad.

Editorial Board

TABULA GRATULATORIA

Hélène Ahrweiller
Michael Altripp
Christina Angelidi
Sima Avramović
Mark Bartusis
Albrecht Berger
Mikhail V. Bibikov
Ivan Biliarsky
Stanoje Bojanin
Ivan Božilov
Đorđe Bubalo
Ludwig Burgmann
Jean-Claude Cheynet
Kriton Chryssochoïdis
Evangelos Chrysos
Slobodan Ćurčić
Miloš Cvetković
Gilbert Dagron
Marko Drašković
Dejan Dželebdžić
Aksinia Džurova
Vera von Falkenhausen
Karsten Fledelius
Aleksandar Fotić
Vassil Gjuzelev
Michael Grünbart
John Haldon
Lars Hoffmann
Vujadin Ivanišević
Sergey A. Ivanov
Elisabeth Jeffreys
Jovanka Kalić
Sophia Kalopissi-Verti
Michel Kaplan
Sergey Karpov
Vassilis Katsaros

Antonia Kioussopoulou
Ewald Kislinger
Johannes Koder
Taxiarches Kolias
Predrag Komatina
Dušan Korać
Desanka Kovačević-Kojić
Otto Kresten
Bojana Krsmanović
Frederick Lauritzen
Ralph-Johannes Lilie
Aleksandar Loma
Marina Loukaki
Telemachos C. Lounghis
Ruth Macrides
Georgios Makris
Élisabeth Malamut
Chryssa Maltezou
Triantafyllitsa Maniati-Kokkini
Smilja Marjanović-Dušanić
Athanasios Markopoulos
Miodrag Marković
Tamara Matović
Igor P. Medvedev
Sanja Mešanović
Ljubomir Milanović
Bojan Miljković
Rosemary Morris
Kalliopi A. Mpourdara
Vojin Nedeljković
Maja Nikolić
Georgi N. Nikolov
Paolo Odorico
Valentino Pace
Elephteria Papagianni
Bojana Pavlović

Danica Petrović
Srđan Pirivatrić
Aleksandar V. Popović
Danica Popović
Ivana Popović
Marko Popović
Mihailo St. Popović
Günter Prinzing
Claudia Rapp
Diether Roderich Reinsch
Antonio Rigo
Silvia Ronchey
Peter Schreiner
Werner Seibt
Peter Soustal
Momčilo Spremić
Alkmini Stavridou-Zafraka
Paul Stephenson

Gojko Subotić
Tatjana Subotin-Golubović
Srđan Šarkić
Bogoljub Šijaković
Marko Šuica
Anthonios-Aemilios Tachiaos
Niki Tsironi
Anatoliy A. Turilov
Vladimir Vavřinek
Vasya Velinova
Vassiliki N. Vlyssidou
Dragan Vojvodić
Martin Marko Vučetić
Alexandra-Kyriaki Wassiliou-Seibt
Brandes Wolfram
Miloš Živković
Mirjana Živojinović

САДРЖАЈ – TABLE DES MATIÈRES

Том I – Tome I

Bibliography of Ljubomir Maksimović (edited by <i>Miloš Cvetković, Predrag Komatina</i>) – –	15
<i>Athanasios Markopoulos</i> , In search for ‘higher education’ in Byzantium – – – – –	29
<i>Аѿанасиос Маркоѿулос</i> , У потрази за „високим образовањем“ у Византији – – – – –	44
<i>Војин Недељковић</i> , Натписи позноантичког Ниша као предмет вулгарнолатинских студија – – – – –	45
<i>Vojin Nedeljković</i> , Features of Vulgar Latin in the inscriptions of Naissus – – – – –	62
<i>Paul Stephenson</i> , The Skylla Group in Constantinople’s Hippodrome – – – – –	65
<i>Пол Сѿивенсон</i> , Група <i>Скила</i> на цариградском Хиподрому – – – – –	74
<i>Марко Драшковић</i> , Из привредне историје византијског Сарда у V веку – – – – –	75
<i>Marko Drašković</i> , Some remarks on economic history of Byzantine Sardis in the 5 th century – – – – –	110
<i>Georgi N. Nikolov</i> , Vorwärts nach Konstantinopel! Die Entstehung der Idee über die Eroberung der byzantinischen Hauptstadt durch die Bulgaren – – – – –	113
<i>Георги Н. Николов</i> , Напред на Цариград! Рађање идеје о освајању византијске престонице код Бугара – – – – –	121
<i>Sergey A. Ivanov</i> , The Avar-Byzantine wars of the late Sixth century as depicted by Nikephoros Kallistos Xanthopoulos: A new source? – – – – –	123
<i>Сергеј А. Иванов</i> , Аварско-византијски ратови с краја VI века описани у делу Нићифора Калиста Ксантопула: Нови извор? – – – – –	148
<i>Alexandra-Kyriaki Wassiliou-Seibt</i> , Der Terminus <i>προνοητής</i> in der byzantinischen Verwaltung – – – – –	149
<i>Александра-Киријаки Василију-Зажбић</i> , Термин <i>προνοητής</i> у византијској администрацији – – – – –	161
<i>Telemachos C. Lounghis</i> , Was there a “pre-feudal” crisis? On Ljubomir Maksimović’s inaugural lecture before the Academy of Athens – – – – –	163
<i>Тилемахос К. Лунгис</i> , Да ли је било „пре-феудалне“ кризе? О приступној беседи Љубомира Максимовића у Атинској академији – – – – –	171
<i>Александар В. Појовић</i> , „Етимолошки атлас“ људског тела у спису <i>Ὁδηγός</i> Анастасија Синаита – – – – –	173
<i>Aleksandar V. Popović</i> , „Etymological atlas“ of human body in <i>Hodegos</i> of Anastasios of Sinai – – – – –	177
<i>Иван Божилов</i> , Няколко бележки към <i>Theophanes Chronographia</i> , 497 ₁₆₋₂₆ – – – – –	179
<i>Иван Божилов</i> , Неколико речи о <i>Теофановој Хронографији</i> , 497 ₁₆₋₂₆ – – – – –	186
<i>Werner Seibt</i> , Was lehren die Siegel über die Verwaltung von Cherson im Mittelalter? – – –	187
<i>Вернер Зајбѿ</i> , Шта сведоче печати о администрацији Херсона у средњем веку? – – –	194

<i>Predrag Komatina</i> , Date of the composition of the <i>Notitiae Episcopatum Ecclesiae Constantinopolitanae</i> nos. 4, 5 and 6 -----	195
<i>Предраг Коматићина</i> , Време настанка <i>епископских ноћиција Цариградске цркве</i> бр. 4, 5 и 6 -----	213
<i>Милош Цвејковић</i> , Мерарх у тематској организацији од IX до XII века -----	215
<i>Miloš Cvetković</i> , Merarches in the thematic organization (9 th –12 th centuries) -----	233
<i>Иван Биљарски</i> , Житието на св. Григориј Декаполит в ръкопис Ms. Sl. 307 от Румънската Академия -----	235
<i>Иван Биљарски</i> , Житије Св. Григорија Декаполита у рукопису Ms. Sl. 307 Румунске академије -----	243
<i>Ewald Kislinger</i> , Erster und zweiter Sieger. Zum byzantinisch-karolingischen Bündnis bezüglich Bari 870–871 -----	245
<i>Евалд Кислингер</i> , Први и други победници. О византијско-каролиншком савезу у Барију 870–871. -----	258
<i>Καλλιόπη Α. Μπουρδάρα</i> , Ἡ νομολογία, κίνητρο νομοθετικῆς πρωτοβουλίας τοῦ Λέοντος ΣΤ' τοῦ Σοφοῦ -----	259
<i>Калиопи А. Бурдара</i> , Судска пракса као мотив законодавне иницијативе Лава VI Мудрог -----	267
<i>Тамара Мајновић</i> , <i>Μαρία</i> као основ за развод брака у Новелама CXI и CXII Лава VI Мудрог -----	269
<i>Tamara Matović</i> , <i>Μαρία</i> as a ground for divorce in Novellae CXI and CXII of Leo the Wise -----	282
<i>Michael Grünbart</i> , Aspekte der politischen Verflechtung des Patriarchen in der mittelbyzantinischen Zeit -----	283
<i>Μιχαήλ Γρινбарτ</i> , Аспекти политичког уплива патријараха у средњовизантијском периоду -----	300
<i>Миодраг Марковић</i> , О покушајима убицања „насељених градова“ Порфирогенитове Паганије. Историографски преглед са посебним освртом на спорна питања --	303
<i>Miodrag Marković</i> , On the attempts to locate the “inhabited cities” of Porphyrogennetos’ Paganía. A historiographic overview with special reference to controversial issues --	332
<i>Rosemary Morris</i> , Travelling Judges in Byzantine Macedonia (10 th –11 th c.) -----	335
<i>Розмери Морис</i> , Путујуће судије у византијској Македонији (X–XI век) -----	345
<i>Vassiliki N. Vlyssidou</i> , Relativement à la nomination d’Eustathe Maléinos comme stratège d’Antioche et de Lykandos -----	347
<i>Василики Н. Влисиду</i> , О именовању Евстатија Малеина за стратега Антиохије и Ликанда -----	355
<i>Marina Loukaki</i> , Kataphlôros ou Kataphlôron: Notes sur un patronyme byzantin -----	357
<i>Марина Лукаки</i> , Kataphlôros или Kataphlôron: белешке о једном византијском презимену -----	365
<i>Ljubomir Milanović</i> , On the threshold of certainty: The Incredulity of Thomas in the narthex of the katholikon of the Hosios Loukas Monastery -----	367
<i>Љубомир Милановић</i> , На прагу извесности: Представа Неверства Томиног у припрати католикона Манастира Хосиос Лукас -----	386

<i>Diether Roderich Reinsch</i> , Wer waren die Leser und Hörer der <i>Chronographia</i> des Michael Psellos? -----	389
<i>Дијтер Родерих Рајни</i> , Ко су били читаоци и слушаоци <i>Хронографије</i> Михаила Псела? -----	398
<i>Frederick Lauritzen</i> , The mixed life of Plato's Philebus in Psellos' <i>Chronographia</i> (6a.8) –	399
<i>Фредерик Лаурицен</i> , Мешовити живот Платоновог Филеба у Пселовој <i>Хронографији</i> (6a.8) -----	409
<i>Jean-Claude Cheynet</i> , Michel Psellos et Antioche -----	411
<i>Жан-Клод Шене</i> , Михаило Псел и Антиохија -----	422
<i>Paolo Odorico</i> , Le backgammon de Kékauménos. À propos d'un passage peu clair et d'une bataille peu connue -----	423
<i>Паоло Одорико</i> , Кекавменов бекгемон. О једном нејасном одељку и једној мало познатој бици -----	430
<i>Jovanka Kalić</i> , Епископски градови Србије у средњем веку -----	433
<i>Jovanka Kalić</i> , Episcopal towns of medieval Serbia -----	446
<i>Vujadin Ivanišević – Bojana Krsmanović</i> , Byzantine seals from the Ras Fortress -----	449
<i>Вујадин Иванишевић – Бојана Крсмановић</i> , Византијски печати из <i>тврђаве Рас</i> ----	460
<i>Марко Појновић</i> , Прилог проучавању топографије византијског Београда у XI и XII веку -----	461
<i>Marko Popović</i> , A contribution to the topography of Byzantine Belgrade in the 11 th and 12 th century -----	477
<i>Michel Kaplan</i> , Retour sur le dossier du monastère de la Théotokos Éléousa à Stroumitza –	479
<i>Мишел Кајлан</i> , Поново о питању манастира Богородице Елеусе у Струмици -----	492
<i>Марјин Марко Вучејић</i> , Ритуал потчињавања Стефана Немање цару Манојлу I Комнину (1172) -----	493
<i>Martin Marko Vučetić</i> , Das Ritual der Unterwerfung Stefan Nemanjas unter Manuel I. Komnenos (1172) -----	503
<i>Βασίλης Κατσαρός</i> , Άγιος Γεώργιος ο Γοργός: Η αλληγορική ερμηνεία στην εννοιολογική μετάλλαξη του επιθέτου -----	505
<i>Василис Кацарос</i> , Свети Георгије Горг: алегоријско тумачење у концептуалном мењању епитета -----	518

Том II – Tome II

<i>Vera von Falkenhausen</i> , Una sentenza di Sanctorus magne Regie curie magister iustitarius (Messina, 1185) -----	521
<i>Вера фон Фалкенхаузен</i> , Једна пресуда Санктора, <i>magne Regie curie magister iustitarius</i> -а (Месина, 1185) -----	536
<i>Дејан Целебдић</i> , Провинцијски севасти од краја XII до средине XIII века -----	537
<i>Dejan Dželebdžić</i> , Provincial Sebastoi from the end of 12 th to mid 13 th century -----	548

<i>Günter Prinzing</i> , Hatte Stefan I. von Serbien eine Tochter namens <i>Komnene</i> ? Zur aktuellen Diskussion über die Chomatenos-Akten zu Stefan Nemanjić und seinem Bruder Sava	549
<i>Гинтлер Принцинг</i> , Да ли је Стефан Немањић имао кћер по имену <i>Комнина</i> ? Прилог актуелној дискусији о Хоматиновим актима о Стефану Немањићу и његовом брату Сави	569
<i>Даница Појновић</i> , Када је краљ Стефан Првовенчани уврштен у светитеље? Прилог проучавању владарске „канонизације“ у средњовековној Србији	573
<i>Danica Popović</i> , When was King Stefan the First-Crowned included among the Saints? A contribution to the study of royal „canonization“ in Medieval Serbia	584
<i>Bojana Pavlović</i> , Theodore II Lascaris as co-emperor: Reality and misapprehensions in Byzantine historiography	587
<i>Бојана Павловић</i> , Теодор II Ласкарис као савладар: стварност и заблуде у византијској историографији	606
<i>Аксинија Джурова</i> , Автограф на Теодор Хагиопетрит от Църковния историко-археологически институт в София, ЦИАИ 949	609
<i>Аксинија Џурова</i> , Аутограф Теодора Хагиопетрита из Црквеног историјско-археолошког института у Софији, ЦИАИ 949	616
<i>Vassil Gjuzeev</i> , Imperatrix Bulgariae Anna-Neda (1277 – c. 1346)	617
<i>Васил Ђузелев</i> , Imperatrix Bulgariae Anna-Neda (1277 – c. 1346)	627
<i>Triantafyllitsa Maniati-Kokkini</i> , Were Byzantine monks of the 13 th –15 th centuries holders of imperial grants?	629
<i>Тријандафилица Манијати-Коккини</i> , Да ли су византијски монаси од XIII до XV века били уживаоци царских даривања?	643
<i>Élisabeth Malamut</i> , L'impératrice byzantine et la cour (XIII ^e – XV ^e siècle)	645
<i>Елизабет Малами</i> , Византијска царица и двор (XIII–XV век)	661
<i>Мирјана Живојиновић</i> , Акти о аделфатима. Прилог византијско-српској дипломатици	663
<i>Mirjana Živojinović</i> , Chartes portant sur les <i>adelphata</i> . Contribution à la diplomatie byzantino-serbe	681
<i>Драган Војводић</i> , Изгубљени остаци фресака западног pročеља Спасове цркве у Жичи	683
<i>Dragan Vojvodić</i> , The lost traces of the frescoes on the western frontage of the Ascension Church in Žiča	692
<i>Смиља Марјановић-Душанић</i> , Краљево тело у српској хагиографији и настанак концепта непобедивог јунака	693
<i>Smilja Marjanović-Dušanić</i> , The king's body in Serbian hagiography: Meaning and function of the <i>corpus invictissimus topos</i>	703
<i>Ευάγγελος Χρυσός</i> , Σχόλια για το κίνημα των Ζηλωτών στη Θεσσαλονίκη	705
<i>Евангелос Хрисос</i> , Коментари о покрету зилота у Солуну	712
<i>Срђан Пириватирић</i> , Византијске титуле Јована Оливера. Прилог истраживању проблема њиховог порекла и хронологије	713
<i>Srdan Pirivatrić</i> , The Byzantine titles of Jovan Oliver. A contribution of the issues of their origin and chronology	723

<i>Ђорђе Бубало</i> , Оглед из историје текста Душановог законика. <i>Рукописно окружење</i> –	725
<i>Đorđe Bubalo</i> , A prolusion on the history of the text of Dušan's <i>Code</i> -----	739
<i>Antonio Rigo</i> , Il <i>prostagma</i> di Giovanni VI Cantacuzeno del marzo 1347 -----	741
<i>Анђонио Руго</i> , <i>Простјагма</i> Јована VI Кантакузина из марта 1347. -----	762
<i>Peter Schreiner</i> , Ethnische Invektiven in der spätbyzantinischen Händlerwelt. Zum anonymen Poem im Marcianus gr. XI, 6 aus dem 3. oder 4. Jahrzehnt des 14. Jahrhunderts ----	763
<i>Петер Шрајнер</i> , Негативно приказивање етничких група у касновизантијском трговачком свету. О Анонимовој песми у Marcianus gr. XI, 6 из 3. или 4. деценије XIV века -----	778
<i>Анатолиј А. Турилов</i> , К истории поздневизантийской церковной иерархии (по данным славянских источников конца XIV – середины XV вв.) -----	779
<i>Анађиолиј А. Турилов</i> , Прилог историји позновизантијске црквене хијерархије (према подацима словенских извора од краја XIV до средине XV века) -----	788
<i>Маја Никוליћ</i> , <i>Чујем да имаш племениџог коња</i> – Писмо Манојла II Палеолога Димитрију Хрисолорасу бр. 43 -----	789
<i>Maја Nikolić</i> , <i>I hear you have a noble horse</i> – Manuel II Palaiologos' letter no. 43 addressed to Demetrios Chrysoloras -----	800
<i>Марко Шуица</i> , О години одласка кнеза Стефана Лазаревића у Севастију -----	803
<i>Marko Šuića</i> , On year of journey of Prince Stefan Lazarević to Sivas -----	810
<i>Гојко Суботић</i> , Једна градитељска радионица из друге деценије XV века у граничним пределима Бугарске и Србије -----	811
<i>Gojko Subotić</i> , An architectural workshop from the 2 nd decade of the 15 th century in the border regions of Bulgaria and Serbia -----	831
<i>Slobodan Ćurčić</i> , Visible and invisible aspects of building the fortified palace of Smederevo and its historical significance -----	835
<i>Слободан Ћурчић</i> , Видљиви и невидљиви аспекти изградње утврђене палате („Малог града“) у Смедереву и њен историјски значај -----	850
<i>Десанка Ковачевић-Којић</i> , О саставу и обради племенитих метала из српских средњовјековних рудника -----	853
<i>Desanka Kovačević-Kojić</i> , About the composition and processing of precious metals from the Serbian medieval mines -----	861
<i>Peter Soustal</i> , Überlegungen zu Toponymen der Region Kastoria aus dem osmanischen Defter von 1440 -----	863
<i>Петер Сустал</i> , Разматрања о топонимима области Костура према османском дефтеру из 1440. -----	871
<i>Silvia Ronchey</i> , Costantino Continuato. Ideologia e iconografia del carisma imperiale bizantino agli albori dell'età moderna -----	873
<i>Силвија Ронки</i> , Constantinus Continuatus. Идеологија и иконографија византијске царске харизме у освит модерног доба -----	894
<i>Момчило Спремић</i> , Деспот Лазар Бранковић -----	899
<i>Momčilo Spremić</i> , Despot Lazar Branković -----	911

<i>Милош Живковић</i> , Свети Сисоје над гробом Александра Великог. Једна монашка тема поствизантијске уметности и њени примери у српском сликарству XVII века –	913
<i>Miloš Živković</i> , Saint Sisoës above the grave of Alexander the Great. A monastic theme of post-Byzantine art and its examples from the 17 th century Serbian painting –	938
<i>Mikhail V. Bibikov</i> , Byzantine Eden –	941
<i>Михаил В. Бибииков</i> , Византијски Еден –	946
<i>Johannes Koder</i> , <i>Kordax und methe</i> : lasterhaftes Treiben in byzantinischer Zeit –	947
<i>Јоханес Кодер</i> , <i>Kordax и methe</i> : порочне радње у доба Византије –	958
<i>Ralph-Johannes Lilie</i> , Die byzantinische Gesellschaft im Spiegel ihrer Quellen –	959
<i>Ралф-Јоханес Лилие</i> , Византијско друштво у огледалу извора –	968
<i>Michael Altripp</i> , Hierarchies or direct relation to God: A new interpretation –	969
<i>Михаел Алтрип</i> , Хијерархије или непосредна веза с Богом: нова интерпретација –	985
<i>Бојан Миљковић</i> , Кружни постриг у православној цркви (στρογγύλη κουρά, παπαλήθρα, sr̥e̯(̞)ni; q̞sko gu̯am̞p̞i'ce) –	987
<i>Bojan Miljković</i> , Tonsure circulaire dans l'église orthodoxe (στρογγύλη κουρά, παπαλήθρα, sr̥e̯(̞)ni; q̞sko gu̯am̞p̞i'ce) –	1001
<i>Срђан Шаркић</i> , Службености у византијском и српском средњовековном праву –	1003
<i>Srđan Šarkić</i> , Servitudes in Byzantine and Serbian medieval law –	1012
<i>Stanoje Bojanin</i> , Sacred and profane topography in a medieval Serbian parish – An outline	1013
<i>Стјаноје Бојанин</i> , Сакрална и профана топографија у парохији средњовековне Србије: нацрт за једно истраживање –	1023
<i>Михаило С. Појовић</i> , Да ли су класична историјска географија византијског света и GIS технологија противречност? О употреби савремених технологија у хуманистичким наукама –	1025
<i>Mihailo St. Popović</i> , Are the classical historical geography of the Byzantine world and GIS technology a contradiction? On the usage of contemporary technologies in the humanities –	1037
<i>Александар Лома</i> , Свети Сава и облакогонци –	1041
<i>Aleksandar Loma</i> , St Sava and the Cloud-chasers –	1076

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
L/2**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
L/2

MÉLANGES LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Rédacteurs

BOJANA KRSMANOVIĆ, SRĐAN PIRIVATRIĆ

Comité de rédaction:

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Vujadin Ivanišević, Jovanka Kalić,
Sergej Karpov (Moscou), Bojana Krsmanović, Aleksandar Loma, Ljubomir Maksimović,
Miodrag Marković, Bojan Miljković, Srđan Pirivatrić, Claudia Rapp (Vienne), Peter
Schreiner (Munich), Gojko Subotić, Dejan Dželebdžić, Mirjana Živojinović*

Secrétaires de la rédaction:

Miloš Cvetković, Predrag Komatina

BEOGRAD

2013

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
L/2

MÉLANGES LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Уредници

БОЈАНА КРСМАНОВИЋ, СРЂАН ПИРИВАТРИЋ

Редакциони одбор

*Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић, Сергеј Карџов (Москва),
Бојана Крсмановић, Александар Лома, Љубомир Максимовић, Миодраг Марковић,
Бојан Миљковић, Срђан Пириваџић, Клаудија Рај (Беч), Гојко Субојић, Евангелос
Хрисос (Атина), Дејан Целебџић, Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)*

Секретари редакције

Предраг Комаџина, Милош Цвејковић

БЕОГРАД

2013

САДРЖАЈ – TABLE DES MATIÈRES

Том I – Tome I

Bibliography of Ljubomir Maksimović (edited by <i>Miloš Cvetković, Predrag Komatina</i>) – –	15
<i>Athanasios Markopoulos</i> , In search for ‘higher education’ in Byzantium – – – – –	29
<i>Аѿанасиос Маркоѿулос</i> , У потрази за „високим образовањем“ у Византији – – – – –	44
<i>Војин Недељковић</i> , Натписи позноантичког Ниша као предмет вулгарнолатинских студија – – – – –	45
<i>Vojin Nedeljković</i> , Features of Vulgar Latin in the inscriptions of Naissus – – – – –	62
<i>Paul Stephenson</i> , The Skylla Group in Constantinople’s Hippodrome – – – – –	65
<i>Пол Сѿивенсон</i> , Група <i>Скила</i> на цариградском Хиподрому – – – – –	74
<i>Марко Драшковић</i> , Из привредне историје византијског Сарда у V веку – – – – –	75
<i>Marko Drašković</i> , Some remarks on economic history of Byzantine Sardis in the 5 th century – – – – –	110
<i>Georgi N. Nikolov</i> , Vorwärts nach Konstantinopel! Die Entstehung der Idee über die Eroberung der byzantinischen Hauptstadt durch die Bulgaren – – – – –	113
<i>Георги Н. Николов</i> , Напред на Цариград! Рађање идеје о освајању византијске престонице код Бугара – – – – –	121
<i>Sergey A. Ivanov</i> , The Avar-Byzantine wars of the late Sixth century as depicted by Nikephoros Kallistos Xanthopoulos: A new source? – – – – –	123
<i>Сергеј А. Иванов</i> , Аварско-византијски ратови с краја VI века описани у делу Нићифора Калиста Ксантопула: Нови извор? – – – – –	148
<i>Alexandra-Kyriaki Wassiliou-Seibt</i> , Der Terminus <i>προνομήτης</i> in der byzantinischen Verwaltung – – – – –	149
<i>Александра-Киријаки Василију-Зажбић</i> , Термин <i>προνομήτης</i> у византијској администрацији – – – – –	161
<i>Telemachos C. Lounghis</i> , Was there a “pre-feudal” crisis? On Ljubomir Maksimović’s inaugural lecture before the Academy of Athens – – – – –	163
<i>Тилемахос К. Лунгис</i> , Да ли је било „пре-феудалне“ кризе? О приступној беседи Љубомира Максимовића у Атинској академији – – – – –	171
<i>Александар В. Појовић</i> , „Етимолошки атлас“ људског тела у спису <i>Ὁδηγός</i> Анастасија Синаита – – – – –	173
<i>Aleksandar V. Popović</i> , „Etymological atlas“ of human body in <i>Hodegos</i> of Anastasios of Sinai – – – – –	177
<i>Иван Божилов</i> , Няколко бележки към <i>Theophanes Chronographia</i> , 497 ₁₆₋₂₆ – – – – –	179
<i>Иван Божилов</i> , Неколико речи о <i>Теофановој Хронографији</i> , 497 ₁₆₋₂₆ – – – – –	186
<i>Werner Seibt</i> , Was lehren die Siegel über die Verwaltung von Cherson im Mittelalter? – – –	187
<i>Вернер Зајбѿ</i> , Шта сведоче печати о администрацији Херсона у средњем веку? – – –	194

<i>Predrag Komatina</i> , Date of the composition of the <i>Notitiae Episcopatum Ecclesiae Constantinopolitanae</i> nos. 4, 5 and 6 -----	195
<i>Предраг Коматићина</i> , Време настанка <i>епископских ноћиција Цариградске цркве</i> бр. 4, 5 и 6 -----	213
<i>Милош Цвејковић</i> , Мерарх у тематској организацији од IX до XII века -----	215
<i>Miloš Cvetković</i> , Merarches in the thematic organization (9 th –12 th centuries) -----	233
<i>Иван Биљарски</i> , Житието на св. Григориј Декаполит в ръкопис Ms. Sl. 307 от Румънската Академия -----	235
<i>Иван Биљарски</i> , Житије Св. Григорија Декаполита у рукопису Ms. Sl. 307 Румунске академије -----	243
<i>Ewald Kislinger</i> , Erster und zweiter Sieger. Zum byzantinisch-karolingischen Bündnis bezüglich Bari 870–871 -----	245
<i>Евалд Кислингер</i> , Први и други победници. О византијско-каролиншком савезу у Барију 870–871. -----	258
<i>Καλλιόπη Α. Μπουρδάρα</i> , Ἡ νομολογία, κίνητρο νομοθετικῆς πρωτοβουλίας τοῦ Λέοντος ΣΤ' τοῦ Σοφοῦ -----	259
<i>Καλλιόπη Α. Μπουρδάρα</i> , Судска пракса као мотив законодавне иницијативе Лава VI Мудрог -----	267
<i>Тамара Мајновић</i> , <i>Μαρία</i> као основ за развод брака у Новелама CXI и CXII Лава VI Мудрог -----	269
<i>Tamara Matović</i> , <i>Μαρία</i> as a ground for divorce in Novellae CXI and CXII of Leo the Wise -----	282
<i>Michael Grünbart</i> , Aspekte der politischen Verflechtung des Patriarchen in der mittelbyzantinischen Zeit -----	283
<i>Μιχαήλ Γρινбарτ</i> , Аспекти политичког уплива патријараха у средњовизантијском периоду -----	300
<i>Миодраг Марковић</i> , О покушајима убицања „насељених градова“ Порфирогенитове Паганије. Историографски преглед са посебним освртом на спорна питања --	303
<i>Miodrag Marković</i> , On the attempts to locate the “inhabited cities” of Porphyrogennetos’ Paganía. A historiographic overview with special reference to controversial issues --	332
<i>Rosemary Morris</i> , Travelling Judges in Byzantine Macedonia (10 th –11 th c.) -----	335
<i>Розмери Морис</i> , Путујуће судије у византијској Македонији (X–XI век) -----	345
<i>Vassiliki N. Vlyssidou</i> , Relativement à la nomination d’Eustathe Maléinos comme stratège d’Antioche et de Lykandos -----	347
<i>Василики Н. Влисиду</i> , О именовању Евстатија Малеина за стратега Антиохије и Ликанда -----	355
<i>Marina Loukaki</i> , Kataphlôros ou Kataphlôron: Notes sur un patronyme byzantin -----	357
<i>Марина Лукаки</i> , Kataphlôros или Kataphlôron: белешке о једном византијском презимену -----	365
<i>Ljubomir Milanović</i> , On the threshold of certainty: The Incredulity of Thomas in the narthex of the katholikon of the Hosios Loukas Monastery -----	367
<i>Љубомир Милановић</i> , На прагу извесности: Представа Неверства Томиног у припрати католикона Манастира Хосиос Лукас -----	386

<i>Diether Roderich Reinsch</i> , Wer waren die Leser und Hörer der <i>Chronographia</i> des Michael Psellos? -----	389
<i>Дијтер Родерих Рајни</i> , Ко су били читаоци и слушаоци <i>Хронографије</i> Михаила Псела? -----	398
<i>Frederick Lauritzen</i> , The mixed life of Plato's Philebus in Psellos' <i>Chronographia</i> (6a.8) –	399
<i>Фредерик Лаурицен</i> , Мешовити живот Платоновог Филеба у Пселовој <i>Хронографији</i> (6a.8) -----	409
<i>Jean-Claude Cheynet</i> , Michel Psellos et Antioche -----	411
<i>Жан-Клод Шене</i> , Михаило Псел и Антиохија -----	422
<i>Paolo Odorico</i> , Le backgammon de Kékauménos. À propos d'un passage peu clair et d'une bataille peu connue -----	423
<i>Паоло Одорико</i> , Кекавменов бекгемон. О једном нејасном одељку и једној мало познатој бици -----	430
<i>Jovanka Kalić</i> , Епископски градови Србије у средњем веку -----	433
<i>Jovanka Kalić</i> , Episcopal towns of medieval Serbia -----	446
<i>Vujadin Ivanišević – Bojana Krsmanović</i> , Byzantine seals from the Ras Fortress -----	449
<i>Вујадин Иванишевић – Бојана Крсмановић</i> , Византијски печати из <i>Њерџаве Рас</i> ----	460
<i>Марко Појновић</i> , Прилог проучавању топографије византијског Београда у XI и XII веку -----	461
<i>Marko Popović</i> , A contribution to the topography of Byzantine Belgrade in the 11 th and 12 th century -----	477
<i>Michel Kaplan</i> , Retour sur le dossier du monastère de la Théotokos Éléousa à Stroumitza –	479
<i>Мишел Кајлан</i> , Поново о питању манастира Богородице Елеусе у Струмици -----	492
<i>Марјин Марко Вучејић</i> , Ритуал потчињавања Стефана Немање цару Манојлу I Комнину (1172) -----	493
<i>Martin Marko Vučetić</i> , Das Ritual der Unterwerfung Stefan Nemanjas unter Manuel I. Komnenos (1172) -----	503
<i>Βασίλης Κατσαρός</i> , Άγιος Γεώργιος ο Γοργός: Η αλληγορική ερμηνεία στην εννοιολογική μετάλλαξη του επιθέτου -----	505
<i>Василис Кацарос</i> , Свети Георгије Горг: алегоријско тумачење у концептуалном мењању епитета -----	518

Том II – Tome II

<i>Vera von Falkenhausen</i> , Una sentenza di Sanctorus magne Regie curie magister iustitarius (Messina, 1185) -----	521
<i>Вера фон Фалкенхаузен</i> , Једна пресуда Санктора, <i>magne Regie curie magister iustitarius</i> -а (Месина, 1185) -----	536
<i>Дејан Целебдић</i> , Провинцијски севасти од краја XII до средине XIII века -----	537
<i>Dejan Dželebdžić</i> , Provincial Sebastoi from the end of 12 th to mid 13 th century -----	548

<i>Günter Prinzing</i> , Hatte Stefan I. von Serbien eine Tochter namens <i>Komnene</i> ? Zur aktuellen Diskussion über die Chomatenos-Akten zu Stefan Nemanjić und seinem Bruder Sava	549
<i>Гинтлер Принцинг</i> , Да ли је Стефан Немањић имао кћер по имену <i>Комнина</i> ? Прилог актуелној дискусији о Хоматиновим актима о Стефану Немањићу и његовом брату Сави	569
<i>Даница Појовић</i> , Када је краљ Стефан Првовенчани уврштен у светитеље? Прилог проучавању владарске „канонизације“ у средњовековној Србији	573
<i>Danica Popović</i> , When was King Stefan the First-Crowned included among the Saints? A contribution to the study of royal „canonization“ in Medieval Serbia	584
<i>Bojana Pavlović</i> , Theodore II Lascaris as co-emperor: Reality and misapprehensions in Byzantine historiography	587
<i>Бојана Павловић</i> , Теодор II Ласкарис као савладар: стварност и заблуде у византијској историографији	606
<i>Аксинија Джурова</i> , Автограф на Теодор Хагиопетрит от Църковния историко-археологически институт в София, ЦИАИ 949	609
<i>Аксинија Џурова</i> , Аутограф Теодора Хагиопетрита из Црквеног историјско-археолошког института у Софији, ЦИАИ 949	616
<i>Vassil Gjuzeev</i> , Imperatrix Bulgariae Anna-Neda (1277 – c. 1346)	617
<i>Васил Ђузелев</i> , Imperatrix Bulgariae Anna-Neda (1277 – c. 1346)	627
<i>Triantafyllitsa Maniati-Kokkini</i> , Were Byzantine monks of the 13 th –15 th centuries holders of imperial grants?	629
<i>Тријандафилица Манијати-Коккини</i> , Да ли су византијски монаси од XIII до XV века били уживаоци царских даривања?	643
<i>Élisabeth Malamut</i> , L'impératrice byzantine et la cour (XIII ^e – XV ^e siècle)	645
<i>Елизабет Малами</i> , Византијска царица и двор (XIII–XV век)	661
<i>Мирјана Живојиновић</i> , Акти о аделфатима. Прилог византијско-српској дипломатици	663
<i>Mirjana Živojinović</i> , Chartes portant sur les <i>adelphata</i> . Contribution à la diplomatie byzantino-serbe	681
<i>Драган Војводић</i> , Изгубљени остаци фресака западног pročеља Спасове цркве у Жичи	683
<i>Dragan Vojvodić</i> , The lost traces of the frescoes on the western frontage of the Ascension Church in Žiča	692
<i>Смиља Марјановић-Душанић</i> , Краљево тело у српској хагиографији и настанак концепта непобедивог јунака	693
<i>Smilja Marjanović-Dušanić</i> , The king's body in Serbian hagiography: Meaning and function of the <i>corpus invictissimus topos</i>	703
<i>Ευάγγελος Χρυσός</i> , Σχόλια για το κίνημα των Ζηλωτών στη Θεσσαλονίκη	705
<i>Евангелос Хрисос</i> , Коментари о покрету зилота у Солуну	712
<i>Срђан Пириватирић</i> , Византијске титуле Јована Оливера. Прилог истраживању проблема њиховог порекла и хронологије	713
<i>Srdan Pirivatrić</i> , The Byzantine titles of Jovan Oliver. A contribution of the issues of their origin and chronology	723

<i>Ђорђе Бубало</i> , Оглед из историје текста Душановог законика. <i>Рукописно окружење</i> –	725
<i>Đorđe Bubalo</i> , A prolusion on the history of the text of Dušan's <i>Code</i> –	739
<i>Antonio Rigo</i> , Il <i>prostagma</i> di Giovanni VI Cantacuzeno del marzo 1347 –	741
<i>Анђонио Руго</i> , <i>Простјагма</i> Јована VI Кантакузина из марта 1347. –	762
<i>Peter Schreiner</i> , Ethnische Invektiven in der spätbyzantinischen Händlerwelt. Zum anonymen Poem im Marcianus gr. XI, 6 aus dem 3. oder 4. Jahrzehnt des 14. Jahrhunderts –	763
<i>Петер Шрајнер</i> , Негативно приказивање етничких група у касновизантијском трговачком свету. О Анонимовој песми у Marcianus gr. XI, 6 из 3. или 4. деценије XIV века –	778
<i>Анатолиј А. Турилов</i> , К истории поздневизантийской церковной иерархии (по данным славянских источников конца XIV – середины XV вв.) –	779
<i>Анађиолиј А. Турилов</i> , Прилог историји позновизантијске црквене хијерархије (према подацима словенских извора од краја XIV до средине XV века) –	788
<i>Маја Никוליћ</i> , <i>Чујем да имаш племениџог коња</i> – Писмо Манојла II Палеолога Димитрију Хрисолорасу бр. 43 –	789
<i>Maја Nikolić</i> , <i>I hear you have a noble horse</i> – Manuel II Palaiologos' letter no. 43 addressed to Demetrios Chrysoloras –	800
<i>Марко Шуица</i> , О години одласка кнеза Стефана Лазаревића у Севастију –	803
<i>Marko Šuića</i> , On year of journey of Prince Stefan Lazarević to Sivas –	810
<i>Гојко Суботић</i> , Једна градитељска радионица из друге деценије XV века у граничним пределима Бугарске и Србије –	811
<i>Gojko Subotić</i> , An architectural workshop from the 2 nd decade of the 15 th century in the border regions of Bulgaria and Serbia –	831
<i>Slobodan Ćurčić</i> , Visible and invisible aspects of building the fortified palace of Smederevo and its historical significance –	835
<i>Слободан Ћурчић</i> , Видљиви и невидљиви аспекти изградње утврђене палате („Малог града“) у Смедереву и њен историјски значај –	850
<i>Десанка Ковачевић-Којић</i> , О саставу и обради племенитих метала из српских средњовјековних рудника –	853
<i>Desanka Kovačević-Kojić</i> , About the composition and processing of precious metals from the Serbian medieval mines –	861
<i>Peter Soustal</i> , Überlegungen zu Toponymen der Region Kastoria aus dem osmanischen Defter von 1440 –	863
<i>Петер Сустал</i> , Разматрања о топонимима области Костура према османском дефтеру из 1440. –	871
<i>Silvia Ronchey</i> , Costantino Continuato. Ideologia e iconografia del carisma imperiale bizantino agli albori dell'età moderna –	873
<i>Силвија Ронки</i> , Constantinus Continuatus. Идеологија и иконографија византијске царске харизме у освит модерног доба –	894
<i>Момчило Спремић</i> , Деспот Лазар Бранковић –	899
<i>Momčilo Spremić</i> , Despot Lazar Branković –	911

<i>Милош Живковић</i> , Свети Сисоје над гробом Александра Великог. Једна монашка тема поствизантијске уметности и њени примери у српском сликарству XVII века –	913
<i>Miloš Živković</i> , Saint Sisoës above the grave of Alexander the Great. A monastic theme of post-Byzantine art and its examples from the 17 th century Serbian painting –	938
<i>Mikhail V. Bibikov</i> , Byzantine Eden –	941
<i>Михаил В. Бибикиов</i> , Византијски Еден –	946
<i>Johannes Koder</i> , <i>Kordax und methe</i> : lasterhaftes Treiben in byzantinischer Zeit –	947
<i>Јоханес Кодер</i> , <i>Kordax и methe</i> : порочне радње у доба Византије –	958
<i>Ralph-Johannes Lilie</i> , Die byzantinische Gesellschaft im Spiegel ihrer Quellen –	959
<i>Ралф-Јоханес Лилие</i> , Византијско друштво у огледалу извора –	968
<i>Michael Altripp</i> , Hierarchies or direct relation to God: A new interpretation –	969
<i>Михаел Алтрип</i> , Хијерархије или непосредна веза с Богом: нова интерпретација –	985
<i>Бојан Миљковић</i> , Кружни постриг у православној цркви (στρογγύλη κουρά, παπαλήθρα, свещеничкско гоуљн'це) –	987
<i>Bojan Miljković</i> , Tonsure circulaire dans l'église orthodoxe (στρογγύλη κουρά, παπαλήθρα, свещеничкско гоуљн'це) –	1001
<i>Срђан Шаркић</i> , Службености у византијском и српском средњовековном праву –	1003
<i>Srđan Šarkić</i> , Servitudes in Byzantine and Serbian medieval law –	1012
<i>Stanoje Bojanin</i> , Sacred and profane topography in a medieval Serbian parish – An outline	1013
<i>Стјаноје Бојанин</i> , Сакрална и профана топографија у парохији средњовековне Србије: нацрт за једно истраживање –	1023
<i>Михаило С. Појовић</i> , Да ли су класична историјска географија византијског света и GIS технологија противречност? О употреби савремених технологија у хуманистичким наукама –	1025
<i>Mihailo St. Popović</i> , Are the classical historical geography of the Byzantine world and GIS technology a contradiction? On the usage of contemporary technologies in the humanities –	1037
<i>Александар Лома</i> , Свети Сава и облакогонци –	1041
<i>Aleksandar Loma</i> , St Sava and the Cloud-chasers –	1076

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LI**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

ZBORNIK RADOVA

VIZANTOLOŠKOG INSTITUTA
LI

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction

*Stanoje Bojanin, Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes),
Vujadin Ivanišević, Jovanka Kalić, Sergej Karpov (Moscou), Predrag Komatina,
Bojana Krsmanović, Aleksandar Loma, Ljubomir Maksimović, Miodrag Marković,
Ljubomir Milanović, Bojan Miljković, Srđan Pirivatrić, Claudia Rapp (Vienne),
Peter Schreiner (Munich), Gojko Subotić, Dejan Dželebdžić, Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Predrag Komatina

BEOGRAD

2 0 1 4

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LI

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
директор Византолошког института

Редакциони одбор

*Стианоје Бојанин, Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић,
Сергеј Карпов (Москва), Предрај Комаћина, Бојана Крсмановић, Александар Лома,
Љубомир Максимовић, Миодрај Марковић, Љубомир Милановић, Бојан Миљковић,
Срђан Пиривајрић, Клаудија Рај (Беч), Гојко Субојић, Еванџелос Хрисос (Атина),
Дејан Целебџић, Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)*

Секретар редакције

Предрај Комаћина

БЕОГРАД

2014

САДРЖАЈ – TABLE DES MATIÈRES

<i>Јована Павловић</i> , Јован Јерусалимски или Јован Дамаскин – – – – –	7
<i>Jovana Pavlović</i> , John Damascene or Jerusalem monk John – – – – –	15
<i>Kiril Marinow</i> , The Haemus Mountains and the geopolitics of the first Bulgarian empire: An Overview – – – – –	17
<i>Кирил Маринов</i> , Планина Хемус и геополитика Првог бугарског царства: Преглед – – – – –	31
<i>Предраг Комаџина</i> , Идентитет Дукљана према <i>De administrando imperio</i> – – – – –	33
<i>Predrag Komatina</i> , The identity of Diocletians according to the <i>De administrando imperio</i> – – – – –	45
<i>Mihail Raev</i> , The emergence of the title velikii kniaz' in Rus' and the <i>Povest' vremennikh let</i> – – – – –	47
<i>Михаил Раев</i> , Појава титуле велики кнез у Русији и <i>Повесѝ минулих летѝа</i> – – – – –	68
<i>Владислав Пузовић</i> , Бојдана Николић, Антиохијски патријарх Петар III (1052–1056) и црквена криза 1054. године – – – – –	71
<i>Vladislav Puzović</i> , <i>Bogdana Nikolić</i> , Patriarch Peter III of Antioch (1052–1056) and the Church Crisis of 1054 – – – – –	91
<i>Василиј Пуцко</i> , Византијска дрвена скулптура – – – – –	93
<i>Василиј Пуцко</i> , Византијска дрвена скулптура – – – – –	109
<i>Ивана Комаџина</i> , Историјска подлога чудâ Св. Симеона у Житију Симеоновом од Стефана Првовенчаног – – – – –	111
<i>Ivana Komatina</i> , Historical basis of the Miracula of Saint Symeon in Stefan the First-Crowned's Life of Symeon – – – – –	133
<i>Thomas Thomov</i> , Who was the eponymous of the village with the enigmatic name of <i>Kondofrej</i> in the Valley of the Strymon? – – – – –	135
<i>Тома Томов</i> , Ко је био епоним села са загонетним именом <i>Кондофреј</i> у долини Струме? – – – – –	150

<i>Jonel Hedjan, Magicae trans fines. Le parcours de deux magiciens du XIVe siècle</i>	151
<i>Jonel Heđan, Magicae trans fines. Prikaz dva maga iz XIV veka</i>	170
<i>Demetrios C. Agoritsas, Maria Angelina Doukaina Palaiologina and her depictions in post-Byzantine mural paintings</i>	171
<i>Димитрис К. Аџориџас, Марија Ангелина Дукена Палеологина и њене представе у пост-византијском зидном сликарству</i>	185
<i>Тамара Маџовић, Епитроп (ἐπίτροπος) – извршилац тестаментa</i>	187
<i>Tamara Matović, L'ἐπίτροπος – un exécuter testamentaire</i>	213
<i>Милош Живковић, Прилози проучавању архијерејских представа у католикону манастира Студенице</i>	215
<i>Miloš Živković, Contributions to the study of the images of hierarchs in the Catholicon of Studenica Monastery</i>	246
<i>Gojko Subotić, Les compositions votives sur la façade sud de l'église du Taxiarque Michel a Kastoria</i>	249
<i>Гојко Субоџић, Вотивне представе на јужној фасади цркве Таксијарха Михаила у Костуру</i>	268

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
II**

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

ZBORNIK RADOVA

VIZANTOLOŠKOG INSTITUTA
LII

Rédacteurs

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ
BOJANA KRSMANOVIĆ

Comité de rédaction

*Stanoje Bojanin, Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes),
Dejan Dželebdžić, Vujadin Ivanišević, Jovanka Kalić, Sergej Karpov (Moscou),
Predrag Komatina, Bojana Krsmanović, Aleksandar Loma, Ljubomir Maksimović,
Miodrag Marković, Ljubomir Milanović, Bojan Miljković, Srđan Pirivatrić,
Claudia Rapp (Vienne), Peter Schreiner (Munich), Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Predrag Komatina

BEOGRAD
2015

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LII

Уредници
ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
БОЈАНА КРСМАНОВИЋ

Редакциони одбор
*Стијаноје Бојанин, Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић,
Сергеј Карпов (Москва), Предрај Комајина, Бојана Крсмановић, Александар Лома,
Љубомир Максимовић, Миодрај Марковић, Љубомир Милановић, Бојан Миљковић,
Срђан Пиривајрић, Клаудија Рај (Беч), Гојко Суботић, Еванџелос Хрисос (Атина),
Дејан Целебџић, Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)*

Секретар редакције
Предрај Комајина

БЕОГРАД
2015

Известан број радова који се објављују у овој, као и у наредној, свесци Зборника радова Византолошког института, проистекао је из саопштења поднетих на VI националној конференцији византолога, одржаној од 18. до 20. јуна 2015. године у Српској академији наука и уметности и на Филозофском факултету Универзитета у Београду. У питању су текстови из групе *Византолошке теме*. Саопштења изложена у оквиру главног тематског дела Конференције – *Краљевство и архиепископија у српским и поморским земљама Немањића. У сусрет осамстоогодишњици постанка краљевства и самосталне помесне цркве* – биће преточена у радове у оквиру посебног тематског зборника.

Редакциони одбор

Some of the papers published in this and the following volume of the Zbornik radova Vizantološkog instituta (ZRVI) have been originally presented at the 6th National Conference of Byzantology held on 18–20 June 2015 at the Serbian Academy of Sciences and Arts and the Faculty of Philosophy of the University of Belgrade. The articles in question belong to the group *Topics of Byzantine Studies*. The presentations given as part of the main segment of the Conference entitled *The Kingdom and the Archbishopric in the Serbian and Coastal Lands under the Nemanjić Dynasty – Towards the 800th Anniversary of the Establishment of the Kingdom and the Autocephalous Local Church* will be published as a separate thematic collection of papers.

The Editorial Board

САДРЖАЈ – TABLE DES MATIÈRES

<i>Dragoljub Marjanović, Modes of narrativity in the Short history of Nikephoros of Constantinople</i> – – – – –	9
<i>Драгољуб Марјановић, О наративним техникама Никифора Цариградског у Крајњој историји</i> – – – – –	28
<i>Предраг Коматићина, О српско-бугарској граници у IX и X веку</i> – – – – –	31
<i>Predrag Komatina, On the Serbian-Bulgarian border in the 9th–10th centuries</i> – – – – –	41
<i>Дејан Радичевић, Перица Шпехар, Порфирогенитови међаши на Истру и старумађарски археолошки налази у Војводини</i> – – – – –	43
<i>Dejan Radičević, Perica Špehar, Porphyrogennetos` Borders on Ister and Hungarian Conquest Period Finds in Vojvodina</i> – – – – –	54
<i>Милена Репајић, Жанр у функцији ироније: литерарна освета Михаила Псела</i> – – – – –	57
<i>Milena Repajić, Genre in the function of irony: Literary revenge of Michael Psellos</i> – – – – –	87
<i>Бојана Крсмановић, Дарко Тодоровић, О Теофилактовој Одбрани евнуштва (I)</i> – – – – –	91
<i>Bojana Krsmanović, Darko Todorović, On Theophylact's In defense of Eunuchs (I)</i> – – – – –	126
<i>Одбрана евнуштва – превод и коментар Дарко Тодоровић (II)</i> – – – – –	134
<i>Ивана Коматићина, Српски владари у Алексијади – хронолошки оквири деловања</i> – – – – –	173
<i>Ivana Komatina, Serbian rulers in the Alexiad – Some chronological notes</i> – – – – –	193
<i>Koichi Inoue, The Historical Methodology of Anna Komnene: A Case Study of Book XII Chapter 3 of the Alexias</i> – – – – –	195
<i>Коичи Иноуе, Историјска методологија Ане Комнине: Студија случаја трећег поглавља XII књиге Алексијаде</i> – – – – –	206

<i>Larisa Vilimonović, Deconstructing the narrative, constructing a meaning: Why was the Alexiad written? – – – – –</i>	207
<i>Лариса Вилимоновић, Деконструисање наратива, конструисање значења: Зашто је Алексијада написана – – – – –</i>	234
<i>Даница Појовић, Марко Појовић, Мироточиви гроб светог Симеона у Студеници – нови поглед – – – – –</i>	237
<i>Danica Popović, Marko Popović, The myhrr-exuding tomb of St Symeon of Serbia at Studenica: A fresh look – – – – –</i>	256
<i>Бојан Миљковић, Сава, Стефан Радослав и Димитрије Хоматин – – – – –</i>	259
<i>Bojan Miljković, Sava, Stefan Radoslav and Demetrios Chomatenos – – – – –</i>	275
<i>Смиља Марјановић Душанић, Харизма и ауторитет: скица за хагиографски портрет светог Саве – – – – –</i>	277
<i>Smilja Marjanović-Dušanić, Charisma and Authority: Toward a Hagiographic Portrait of St. Sava – – – – –</i>	289
<i>Александар З. Савић, „Измишљање“ Вавилона – географија и хагиографија у блискоисточном итинерару Светог Саве Српског – – – – –</i>	291
<i>Aleksandar Z. Savić, ‘Imagining’ Babylon – Geography and hagiography in St. Sava of Serbia’s Middle Eastern itinerary – – – – –</i>	311
<i>Милан Вукашиновић, Напрсло огледало? – Формирање идеалног владара у Епиру и Никеји у првој половини 13. века – – – – –</i>	313
<i>Milan Vukašinović, A Cracked Mirror? – Forming the Ideal Ruler in Epirus and Nicaea in the First Half of the 13th Century – – – – –</i>	328
<i>Срђан Шаркић, Уговор о размени (permutatio) у римском, византијском и српском средњовековном праву – – – – –</i>	331
<i>Srđan Šarkić, The agreement to exchange (permutatio) in Roman, Byzantine and Serbian medieval law – – – – –</i>	342
<i>Constantine Paidas, Secular life’s behaviors and debauchery among nuns. An unedited homily by the patriarch of Constantinople Kallistos I – – – – –</i>	343
<i>Константијин Паидас, Световњачко понашање и разврат међу монахињама. Једна неиздата беседа цариградског патријарха Калиста – – – – –</i>	356
<i>Александар Крстић, Прилог биографији великог војводе Михаила Анђеловића – – – – –</i>	359
<i>Aleksandar Krstić, A contribution to the biography of great voivode Mihailo Angelović – – – – –</i>	378
<i>Михаил Деминцев, Древнерусский памфлет на Михаила VIII Палеолога в свете герменевтического анализа – – – – –</i>	381
<i>Михаил Деминцев, Староруски памфлет против Михаила VIII Палеолога у светлости херменевтичке анализе – – – – –</i>	391

ЗБОРНИК РАДОВА ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

53

БЕОГРАД 2016

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LIII**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

ZBORNIK RADOVA

VIZANTOLOŠKOG INSTITUTA
LIII

Rédacteurs

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

BOJANA KRSMANOVIĆ

Comité de rédaction

*Stanoje Bojanin, Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes),
Dejan Dželebdžić, Vujadin Ivanišević, Jovanka Kalić, Sergej Karpov (Moscou),
Predrag Komatina, Bojana Krsmanović, Aleksandar Loma, Ljubomir Maksimović,
Miodrag Marković, Ljubomir Milanović, Bojan Miljković, Srđan Pirivatrić,
Claudia Rapp (Vienne), Peter Schreiner (Munich), Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Predrag Komatina

BEOGRAD

2 0 1 6

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LIII

Уредници
ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
БОЈАНА КРСМАНОВИЋ

Редакциони одбор
*Стијаноје Бојанин, Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић,
Сергеј Карпов (Москва), Предрај Комаћина, Бојана Крсмановић, Александар Лома,
Љубомир Максимовић, Миодрај Марковић, Љубомир Милановић, Бојан Миљковић,
Срђан Пиривајрић, Клаудија Рай (Беч), Гојко Субојић, Еванџелос Хрисос (Атина),
Дејан Целебџић, Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)*

Секретар редакције
Предрај Комаћина

БЕОГРАД
2016

САДРЖАЈ – TABLE DES MATIÈRES

<i>Ил Акаг</i> , О једној колоквијалној употреби придева πιθανός у рановизантијском гречитету – – – – –	7
<i>Il Akkad</i> , An early Byzantine colloquial use of the adjective πιθανός – – – – –	14
<i>Милош Цвејковић</i> , Реформа византијског војно-територијалног уређења у доба Јустинијана II – – – – –	17
<i>Miloš Cvetković</i> , The reform of Byzantine military and territorial organization under Justinian II – – – – –	43
<i>Бојана Крсмановић</i> , О војним овлашћењима логотета дрома у VIII веку – – – – –	47
<i>Bojana Krstanović</i> , On the military competences of the <i>logothetes tou dromou</i> in the 8 th century – – – – –	60
<i>Dirk Krausmüller</i> , Can human beings know the hour of their own death or of the deaths of others? A ninth-century controversy and its historical context – – – –	63
<i>Дирк Краусмилер</i> , Да ли људска бића могу да знају час своје или смрти других? Једна контроверза из деветог века и њен историјски контекст – – – – –	82
<i>Предраг Комаџина</i> , Област Вагениција и епископија Св. Климента – – – –	83
<i>Predrag Komatina</i> , The region of Vagenitia and the bishopric of St. Clement – – – –	99
<i>George C. Maniatis</i> , The impact of financial institutions on the development of the Byzantine economy (10 th –12 th centuries) – – – – –	101
<i>Џорџ К. Манијајис</i> , Утицај финансијских институтција на развој византијске економије (X–XII век) – – – – –	125
<i>Boris Stojkovski</i> , The Greek charter of the Hungarian King Stephen I – – – – –	127
<i>Борис Стојковски</i> , Грчка повеља угарског краља Стефана I – – – – –	140
<i>Јована Шијаковић</i> , О поимању хомерских алегија у XII вијеку – – – – –	141
<i>Jovana Šijaković</i> , On the Conception of Homeric Allegories in the Twelfth Century – – – – –	158

<i>Срђан Пириваџић</i> , Грчки цар Алексије у првим житијима Светог Симеона Немање -----	161
<i>Srđan Pirivatrić</i> , The Greek emperor Alexios in the first <i>Vitae</i> of St Simeon Nemanja -----	177
<i>Архимандрит Тихон (Ракићевић)</i> , Есхатолошка визија Теодора Студита (Хиландар 387) у <i>Ктиторском житију Типика Манастира Студенице</i> (IXH8[Š10]) -----	179
<i>Archimandrite Tikhon (Rakićević)</i> , Eschatological vision of Theodore Studite (Chilandar 387) in the <i>Ktetor hagiography</i> of the <i>Typikon</i> of the Studenica Monastery (IXH8[Š10]) -----	208
<i>Виктор Савић</i> , Српски превод „Евергетидског синаксара“ у два синајска рукописа -----	209
<i>Viktor Savić</i> , The Serbian Translation of the “Evergetis Synaxarion” in two Sinaitic Manuscripts -----	234
<i>Ljubomir Milanović</i> , The Path to Redemption: Reconsidering the role of the image of the Virgin above the Entrance to the Church of the Virgin Hodegetria at the Peć Monastery -----	237
<i>Љубомир Милановић</i> , Пут спасења: разматрање улоге представе Богородице над улазом у Цркву Богородице Одигитрије у Пећи -----	252
<i>Небојша Порчић</i> , „Царске шаре црвене“: о заступљености и обрасцима употребе црвеног мастила у документима Немањића -----	255
<i>Nebojša Porčić</i> , “Lines of Royal Red”: On the Presence and Patterns of Use of Red Ink in Nemanjid Documents -----	272
<i>Станоје Бојанин</i> , Заједничка повеља браће Бранковић и канцеларија крупне властеле у држави Немањића -----	275
<i>Stanoje Bojanin</i> , The joint charter of the Branković brothers and the magnate chancery in the Nemanjić State -----	292
<i>Гордана Јовановић</i> , <i>Мирослав Вукелић</i> , Хиландарски спис <i>О осам врста речи</i> – превод са српскословенског језика и коментари -----	293
<i>Gordana Jovanović</i> , <i>Miroslav Vukelić</i> , The Hilandar Manuscript of <i>The Eight Parts of Speech</i> – Translation from Serbian Slavonic and Commentaries -----	321
<i>Милош Ивановић</i> , Пронија у држави српских деспота -----	323
<i>Miloš Ivanović</i> , The Pronoia in the State of Serbian Despots -----	340
<i>Paweł Dziadul</i> , Between Destiny and Reality: Prophetic and Messianic Ideological Constructions in Serbian Literature During the Ottoman Period -----	343
<i>Павел Дзјадул</i> , Између судбине и стварности. Пророчке и месијанске идеолошке конструкције у српској књижевности у османском периоду -----	354

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LIV**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

ZBORNIK RADOVA

VIZANTOLOŠKOG INSTITUTA
LIV

Rédacteurs

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

BOJANA KRSMANOVIĆ

Comité de rédaction

*Stanoje Bojanin, Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes),
Dejan Dželebdžić, Vujadin Ivanišević, Jovanka Kalić, Sergej Karpov (Moscou),
Predrag Komatina, Bojana Krsmanović, Aleksandar Loma, Ljubomir Maksimović,
Miodrag Marković, Ljubomir Milanović, Bojan Miljković, Srđan Pirivatrić,
Claudia Rapp (Vienne), Peter Schreiner (Munich), Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Predrag Komatina

BEOGRAD

2 0 1 7

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LIV

Уредници

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ

БОЈАНА КРСМАНОВИЋ

Редакциони одбор

*Стианоје Бојанин, Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић,
Сергеј Карпов (Москва), Предрај Комаћина, Бојана Крсмановић, Александар Лома,
Љубомир Максимовић, Миодрај Марковић, Љубомир Милановић, Бојан Миљковић,
Срђан Пиривајрић, Клаудија Рай (Беч), Гојко Суботић, Еванџелос Хрисос (Атина),
Дејан Целебџић, Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)*

Секретар редакције

Предрај Комаћина

БЕОГРАД

2017

САДРЖАЈ – TABLE DE MATIÈRES

<i>Svetlana Popović</i> , The Monastery entrance: Adventus and Path to Salvation – – –	7
<i>Свејлана Појовић</i> , Манастирски улаз: адвентус и пут ка спасењу – – – –	40
<i>Bojana Krsmanović</i> , Castration as a consequence of the strengthening of the dynastic principle – – – – –	41
<i>Бојана Крсмановић</i> , Кастрација као последица јачања династичког принципа – – – – –	63
<i>Miloš Cvetković</i> , The Settlement of the Mardaites and their Military-Administrative Position in the <i>Themata</i> of the West: a Chronology – – – – –	65
<i>Милош Цвејковић</i> , Хронологија насељавања Мардаита и њихов војно-управни положај у зајадним темама – – – – –	84
George C. Maniatis, The organic structure and effectiveness of the Byzantine fiscal system – a critical evaluation – – – – –	87
<i>Џорџ К. Манијатис</i> , Органска структура и ефективност византијског фискалног система – критичка оцена – – – – –	115
<i>Ђура Харди</i> , Један прилог питању византијског наслеђа на тлу Овогостраног Срема (<i>Sirmie Citerioris</i>) – – – – –	117
<i>Ђура Харди</i> , A contribution to the issue of the Byzantine legacy in the area of Lower Syrmia (<i>Sirmia Citerior</i>) – – – – –	140
<i>Маја Николић, Бојана Павловић</i> , Слика Михаила VIII у делима историчара епохе Палеолога – – – – –	143
<i>Maja Nikolić, Bojana Pavlović</i> , The image of Michael VIII in the historical works of the Palaiologan period – – – – –	180
<i>Милка Радуловић</i> , Најстарији српски преписи Пролошког житија Марије Египћанке – – – – –	183
<i>Milka Radulović</i> , Synaxarion Vita of Saint Mary of Egypt – the earliest Serbian Manuscript copies – – – – –	196

<i>Милош Живковић, Земаљски и небески Јерусалим у Српској Александриди</i>	197
<i>Miloš Živković, The earthly and the heavenly Jerusalem in the Serbian Alexander Romance</i>	211
<i>Мирјана Живојиновић, Викѿор Савић, Збирне хрисовуље краљева Уроша II Милутина и Стефана Душана манастиру Хиландару. Прилог српској дипломатици</i>	213
<i>Mirjana Živojinović, Viktor Savić, Composed chrysoboulloi of kings Uroš II Milutin and Stefan Dušan to the Hilandar Monastery. A Contribution to Serbian Diplomacy</i>	249
<i>Таѿјана Сѿародубцев, О светитељима представљеним на византијској икони Недеље православља у Британском музеју у Лондону</i>	251
<i>Tatjana Starodubcev, On the saints represented in the Byzantine icon of the Triumph of Orthodoxy in the British Museum in London</i>	276
<i>Весна Пено, Двојезични неумски зборници из касног средњег века – нови поглед на познате музичке изворе</i>	279
<i>Vesna Peno, Bilingual neume collections of the late Middle Ages – a new view at the well-known music sources</i>	300
<i>Salvatore Costanza, Trattati metabizantini di magia sulla vita coniugale (BIEE 223 ff. 84r–85v; 210 ff. 37r–v, 63r–v, 82v)</i>	303
<i>Салваѿоре Косѿаница, Поствизантијски магијски трактати о брачном животу (BIEE 223 ff. 84r–85v; 210 ff. 37r–v, 63r–v, 82v)</i>	322

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LV**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

ZBORNİK RADOVA

VIZANTOLOŠKOG INSTITUTA
LV

Rédacteurs

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

BOJANA KRSMANOVIĆ

Comité de rédaction

*Stanoje Bojanin, Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes),
Dejan Dželebdžić, Vujadin Ivanišević, Jovanka Kalić, Sergej Karpov (Moscou),
Predrag Komatina, Bojana Krsmanović, Aleksandar Loma, Ljubomir Maksimović,
Miodrag Marković, Ljubomir Milanović, Bojan Miljković, Srđan Pirivatrić,
Claudia Rapp (Vienne), Peter Schreiner (Munich), Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Predrag Komatina

BEOGRAD

2 0 1 8

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА

LV

Уредници
ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
БОЈАНА КРСМАНОВИЋ

Редакциони одбор
*Стијаноје Бојанин, Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић,
Сергеј Карпов (Москва), Предрај Комаћина, Бојана Крсмановић, Александар Лома,
Љубомир Максимовић, Миодрај Марковић, Љубомир Милановић, Бојан Миљковић,
Срђан Пиривајрић, Клаудија Рай (Беч), Гојко Суботић, Еванџелос Хрисос (Атина),
Дејан Целебџић, Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)*

Секретар редакције
Предрај Комаћина

БЕОГРАД
2018

САДРЖАЈ – TABLE DE MATIÈRES

<i>Anthony Kaldellis, Leo I, ethnic politics and the beginning of Justin I's career</i> – –	9
<i>Анѿони Калгелис, Лав I, етничка политика и почеци каријере Јустина I</i> – –	17
<i>Johannes Koder, Slawische Musikanten vom Ende des Westlichen Ozeans</i> – – –	19
<i>Јоханес Кодер, Словенски музичари с краја Западног океана</i> – – – – –	28
<i>Александар Стојановић, „Завештање“ Светог Теодора Студита као аполигија православности Светих Отаца из Газе Варсануфија Великог и Аве Доротеја</i> – – – – –	29
<i>Aleksandar Stojanović, The „Testament“ of St. Theodore the Strudite as an apology of the Orthodoxy of the Holy Fathers from Gaza Barsanuphius the Great and Abba Dorotheos</i> – – – – –	43
<i>Милош Цветковић, О статусу Влаха Хеладе у тематском систему</i> – – – – –	45
<i>Miloš Cvetković, On the status of the Vlachs of Hellas in the theme system</i> – – –	63
<i>Alexandra-Kyriaki Wassiliou-Seibt, Nochmals zum cursus honorum des Konstantinos, des Neffen des Patriarchen Michael I. (Kerularios)</i> – – – – –	65
<i>Александра-Киријаки Василију-Зажби, Још једном о cursus honorum Константина, нећака патријарха Михаила I (Керуларија)</i> – – – – –	79
<i>Frederick Lauritzen, Leichoudes' pronoia of the Mangana</i> – – – – –	81
<i>Фредерик Лаурицен, Лихудова Манганска пронија</i> – – – – –	96
<i>Toni Filiposki, The dispute between Theophylact, the archbishop of Ohrid, and the paroikos Lazarus: an example of „state interventionism“ during Byzantine emperor Alexios I Komnenos' reign (1081–1118)</i> – – – – –	97
<i>Тони Филијоски, Спор између охридског архиепископа Теофилакта и парика Лазара: пример „државног интервенционизма“ током владавине византијског цара Алексија I Комнина (1081–1118)</i> – – – – –	106

<i>Виниције Лујис, Љубомир Милановић, Византијски литијски крст из Жупе Дубровачке</i> – – – – –	107
<i>Vinicije Lupis, Ljubomir Milanović, The Byzantine processional cros from Župa Dubrovačka</i> – – – – –	124
<i>Emese Egedi-Kovács, Prolégomènes à l'édition critique de la version grecque du manuscrit d'Iviron de Barlaam et Joasaph (cod. Athon. Iviron 463)</i> – – – – –	127
<i>Емеше Ејегу-Ковач, Увод у критичко издање грчке верзије ивиронског рукописа Варлаама и Јоасафа (cod. Athon. Iviron 463)</i> – – – – –	140
<i>Ивана Комаћина, Предраг Комаћина, Византијски и угарски Срем од X до XIII века</i> – – – – –	141
<i>Ivana Komatina, Predrag Komatina, The Byzantine and Hungarian Syrmia in the 10th–13th centuries</i> – – – – –	163
<i>Christian Gastgeber, Die Privilegienurkunden Kaiser Alexios' III. Angelos für das Chilandar-Kloster (1198, 1199). Paläographisch-diplomatisches Resümee im Kontext der Urkunden der Angeloi-Kaiser</i> – – – – –	165
<i>Крисџијан Гасџиебер, Хрисовује цара Алексија III Анђела за манастир Хиландар. Палеографско-дипломатички преглед у контексту повеља царева из дома Анђела</i> – – – – –	178
<i>Архимандрит Тихон (Ракићевић), Маја М. Анђелковић, Александар Стојановић, Изостављање одредби о туђиновању, покајању, плачу и просвећењу у завршним поукама првог слова Сѣуденичкої ѿиѿиѿа Светога Саве</i> – – – –	179
<i>Archimandrite Tikhon (Rakićević), Maja M. Anđelković, Aleksandar Stojanović, Omitting regulations on alienation, repentance, lament and contemplation in the final lessons of the first chapter of St. Sava's Studenica Typikon</i> – – – – –	199
<i>Тамара Маѿовић, Одређивање наследниковог наследника и породични фидеикомис у византијским изворима</i> – – – – –	201
<i>Tamara Matović, Appointing the heir's heir and family trust (fideicommissum) in Byzantine legal sources</i> – – – – –	214
<i>Ελισάβετ Χατζηαντωνίου, Παρατηρήσεις για τον «καθολικὸν ἀπογραφέα» Ἰωάννη Βατάτζη</i> – – – – –	215
<i>Елисаветѿ Хадзианѿионију, Запажања о „општем апографевсу“ Јовану Ватацу</i>	231

<i>Бојана Павловић, Савладарство Јована V Палеолога</i> – – – – –	233
<i>Bojana Pavlović, The co-rulership of John V Palaiologos</i> – – – – –	246
<i>Tamás Mészáros, A Chalkokondyles fragment from the Vaticanus graecus 1890</i>	249
<i>Тамаш Месарош, Фрагмент Халкокондила из рукописа Vaticanus graecus 1890</i>	256
<i>Maria Mavroudi, Comparing Byzantine and Arabic Poetry: Introductory Remarks</i>	257
<i>Марија Мавруди, Поређење византијске и арапске поезије: уводна запажања</i>	269
<i>Bojan Miljković, Semantra and bells in Byzantium</i> – – – – –	271
<i>Бојан Миљковић, Клепала и звона у Византији</i> – – – – –	300
<i>Mihailo St. Popović, Jelena Nikić, Byzantinistik, historische Geographie und Ethnographie in dem Königreich Jugoslawien an dem Beispiel des Professors Milenko S. Filipović und der Philosophischen Fakultät in Skopje (1925–1940)</i> – – –	305
<i>Михаило Ст. Појовић, Јелена Никић, Византологија, историјска географија и етнографија у Краљевини Југославији на примеру професора Миленка С. Филиповића и Филозофског факултета у Скопљу (1925–1940)</i> – –	324

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LVI**

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

ZBORNİK RADOVA

VIZANTOLOŠKOG INSTITUTA
LVI

Rédacteurs

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ
BOJANA KRSMANOVIĆ

Comité de rédaction

*Stanoje Bojanin, Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes),
Dejan Dželebdžić, Vujadin Ivanišević, Jovanka Kalić, Sergej Karpov (Moscou),
Predrag Komatina, Bojana Krsmanović, Aleksandar Loma, Ljubomir Maksimović,
Miodrag Marković, Ljubomir Milanović, Bojan Miljković, Srđan Pirivatrić, Claudia Rapp
(Vienne), Peter Schreiner (Munich), Gojko Subotić, Mirjana Živojinović*

Secrétaire de la rédaction

Predrag Komatina

BEOGRAD

2019

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

ISSN 0584-9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
LVI

Уредници
ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ
БОЈАНА КРСМАНОВИЋ

Редакциони одбор
*Стијаноје Бојанин, Мирјана Живојиновић, Вујадин Иванишевић, Јованка Калић,
Сергеј Карпов (Москва), Предрај Комаћина, Бојана Крсмановић, Александар Лома,
Љубомир Максимовић, Миодрај Марковић, Љубомир Милановић, Бојан Миљковић,
Срђан Пиривајрић, Клаудија Рай (Беч), Гојко Суботић, Еванџелос Хрисос (Атина),
Дејан Целебџић, Жан-Клод Шене (Париз), Пејтер Шрајнер (Минхен)*

Секретар редакције
Предрај Комаћина

БЕОГРАД
2019

САДРЖАЈ – TABLE DE MATIÈRES

<i>Јасминка Кузмановска, Procopius De aedificiis: Κουμαρκίανα, тврђава у Македонији</i> – – – – –	7
<i>Jasminka Kuzmanovska, Procopius De aedificiis: Κουμαρκίανα, a fortress in Macedonia</i> – – – – –	18
<i>Милош Цвејковић, Једна претпоставка о пореклу и административном положају Вардариота у Византији</i> – – – – –	19
<i>Miloš Cvetković, A hypothesis about the origin and administrative status of the Vardariōtai in the Byzantine Empire</i> – – – – –	36
<i>Predrag Komatina, Constantine Porphyrogenitus, De administrando imperio and the Byzantine historiography of the mid-10th century</i> – – – – –	39
<i>Предрај Комаџина, Константин Порфирогенит, De administrando imperio и византијска историографија средине X века</i> – – – – –	66
<i>Angeliki Liveri, Fu-lin Dances in Medieval Chinese Art – Byzantine or imaginary?</i>	69
<i>Ангелики Ливери, Плесови Фу-Лина у средњовековној кинеској уметности – византијски или измишљени?</i> – – – – –	94
<i>Αλέξανδρος Παπαδόπουλος, Ένα αιγιματικό χωρίο στην Oratio funebris in Stylianam filiam του Μιχαήλ Ψελλού</i> – – – – –	95
<i>Александрос Пападопулос, Једно загонетно место у Oratio funebris in Stylianam filiam Михаила Псела</i> – – – – –	107
<i>Душан Поповић, Pseudo-tragica Prodromea: о сенци патетике над сјајем византијске световне књижевности</i> – – – – –	109
<i>Dušan Popović, Pseudo-tragica Prodromea: The shadow of Pathos over the glitter of the Byzantine secular literature</i> – – – – –	129

<i>Jovana Šijaković</i> , A note on Homer the Raven – – – – –	131
<i>Јована Шијаковић</i> , Белешка о Хомеру гаврану – – – – –	142
<i>Brendan Osswald</i> , À propos du César Preljub et de sa femme Irène – – – – –	143
<i>Брендан Освалд</i> , О кесару Прељубу и његовој жени Ирини – – – – –	159
<i>Жарко Пеџковић</i> , <i>Symmachia kai philia</i> у делу Јована Кантакузина – – – – –	161
<i>Žarko Petković</i> , <i>Symmachia kai philia</i> in the <i>Histories</i> of John Cantacuzenos – –	169
<i>Tatjana Starodubcev</i> , St. Luke of Steiris in the exonarthex of the church of the Treskavac Monastery and his cult and representation in the Middle Ages – – – –	171
<i>Таџјана Сџародубцев</i> , Свети Лука из Стириси у спољној припрати цркве Манастира Трескавца и његово поштовање и приказивање у средњем веку	193
<i>Микоња Кнежевић</i> , <i>Јелица Сџојановић</i> , Посланица Ани Палеологини Григорија Паламе (уз издање српскословенског превода из Зборника 41 Манастира Свете Тројице код Пљеваља) – – – – –	197
<i>Mikonja Knežević</i> , <i>Jelica Stojanović</i> , The Letter to Anna Palaiologina of Gregory Palamas (with the edition of the Serbian Church Slavonic translation from Codex 41 of the Monastery of the Holy Trinity of Pljevlja) – – – – –	230
<i>Christina Savova</i> , <i>Thomas Tomov</i> , A woman's graffito drawing from Hagia Sophia, Constantinople – – – – –	233
<i>Христџина Савова</i> , <i>Тома Томов</i> , Женски графито у Светој Софији у Цариграду	240